

MATICA

MLJET: Obnavlja se crkva i samostan na otočiću sv. Marije

BiH: Kako danas žive
Hrvati u Konjicu?

Goran Kačurov voditelj Folklornog
ansambla "Kralj Tomislav" iz Aucklanda

Likovna udruga Hrvatske
katoličke misije u Berlinu

MATIČA

Mjesečna revija
HRVATSKE MATICE ISELJENIKA /
Monthly magazine of the
Croatian Heritage Foundation

Godište / Volume LX
Broj / No. 4/2010

Nakladnik / Publisher
Hrvatska matica iseljenika /
Croatian Heritage Foundation

Za nakladnika / For Publisher
Katarina Fuček

Glavni urednik / Chief Editor
Hrvoje Salopek

Uredništvo / Editorial Staff
Željka Lešić, Vesna Kukavica

Tajnica / Secretary
Snježana Radoš

Dizajn i priprema / Layout & Design
Krunoslav Vilček

Tisak / Print:
Kerschoffset, Zagreb

HRVATSKA MATICA ISELJENIKA
Trg Stjepana Radića 3, pp 241
10002 Zagreb, Hrvatska / Croatia
Telefon: +385 (0)1 6115-116
Telefax: +385 (0)1 6110-933
www.matis.hr

Naslovnica:

Mljet: samostan na otočiću sv. Marije

www.matis.hr

Posjetite stranice web portala Hrvatske matice iseljenika!

Web stranice
HMI čitaju se
diljem
svijeta,
dostupne su na
tri jezika
(hrvatski,
engleski,
španjolski)
i bilježe
stalan porast
posjećenosti.

Budite korak ispred ostalih i predstavite se hrvatskim
iseljeničkim zajednicama, uglednim poslovnim
Hrvatima u svijetu i njihovim partnerima.

Oglašavajte na web portalu Hrvatske matice iseljenika!

Internet marketing HMI osmislio je nekoliko načina oglašavanja:

■ BANERI ■ SPONZORIRANI ČLANAK ■ SPONZORIRANE RUBRIKE

Odjel za marketing i promociju HMI - Ivana Rora
tel. (+385 1) 61 15 116 ■ fax. (+385 1) 61 11 522
mob. 099 61 15 116 ■ E-mail: marketing@matris.hr

- 5 Dr. Ivan Bagarić na skupštini HSK– Njemačka
- 6 Hrvatski jezik u školskom programu u British Columbiji
- 8 Iseljenička nagrada Večernjakova domovnica
- 10 Kako danas žive Hrvati u Konjicu i okolici?
- 13 Uspostavljena Bjelovarsko-križevačka biskupija
- 14 Andrej Baša, direktor festivala MIK
- 17 Beč: Obljetnica Dubrovačkih kavaljera
- 18 Auckland: Goran Kačurov voditelj FA “Kralj Tomislav”
- 22 Melbourne: Nagrađeni najbolji učenici hrvatskog jezika
- 23 Hrvatski svjetski kongres u Švicarskoj i Lichtensteinu
- 24 CD za izvandomovinsku nastavu hrvatskoga jezika
- 26 Rudolf Miletić, dobitnik Nagrade S. S. Kranjčević
- 29 O knjizi Josipa Novakovicha - Prvi aprila
- 30 Obljetnica glazbene karijere Šime Jovanovca
- 33 Novi svezak Leksikona podunavskih Hrvata
- 34 Mljet: Obnova crkve i samostana na otočiću sv. Marije
- 38 Književna večer Zajednice Hrvata u Beogradu
- 40 Čile: Književnik Juan Mihovilovich stradalnik u potresu

49 Zadarska županija

- 41 SAD: Hrvatska kulturna ekstravaganza u San Pedru
- 42 Obljetnica trapističke opatije kod Banja Luke
- 45 Dani hrvatskog jezika u Stuttgartu
- 46 Zagreb: Klinika za dječje bolesti u Klaićevoj
- 52 Likovna udruga Hrvatske katoličke misije u Berlinu
- 62 HMI: Etno-modna revija “Materina priča”

KOLUMNE

9 Globalna Hrvatska
(Vesna Kukavica)

49 Hrvatske županije
(Zvonko Ranogajec)

54 Povijesne obljetnice
(Željko Holjevac)

58 Govorimo hrvatski
(Sanja Vulić)

56

Legende o rodijaku Čipi
(Petar Miloš)

HRVATSKA MATICA ISELJENIKA
Trg Stjepana Radića 3, pp 241
10002 Zagreb, Hrvatska / Croatia
Telefon: +385 (0)1 6115-116
Telefax: +385 (0)1 6110-933
E-mail: matica@matiss.hr Web: www.matis.hr

GODIŠNJA PRETPLATA / ANNUAL SUBSCRIPTION
(zračnom poštom / airmail)
SAD / USA 60 USD, Kanada / Canada 65 CAD,
Australija / Australia 80 AUD,
Novi Zeland / New Zealand 60 USD,
Južna Afrika / South Africa 60 USD,
Južna Amerika / South America 60 USD
(običnom poštom / regular mail)
Europa / Europe 25 EUR, Hrvatska / Croatia 100 kn

DEVIZNI RAČUN BROJ /
FOREIGN CURRENCY ACCOUNT:
Acc. No. 702000-VAL-9100000-132344-273
IBAN HRO6 2340 0091 5102 96717
SWIFT CODE: PBZGHR2X
Privredna banka Zagreb, Račkog 6

ŽIRO RAČUN ZA UPLATU U KUNAMA /
DOMESTIC CURRENCY ACCOUNT (IN KUNA):
Acc. No. 2390001-1100021305
Hrvatska poštanska banka

Naručite i vi svoju MATICU jer MATICA je most hrvatskoga zajedništva

Želite li primati MATICU kao dar koji će stizati na Vašu kućnu adresu? Jedino što trebate učiniti jest poslati nam popunjenu narudžbenicu i uplatiti na naš račun odgovarajući novčani iznos koji pokriva troškove slanja. MATICA će potom svaki mjesec stizati u Vaš dom. Naručite, čitajte i preporučite MATICU Vašoj rodbini i prijateljima, kako biste aktivno sudjelovali u ostvarivanju MATIČINE misije: biti čvrsti most između Hrvatske i Hrvata diljem svijeta.

Ime i prezime / Name and surname

Adresa / Address

Grad / City

Država / State

Pošt. broj / Zip Code

Tel.

Fax.

E-mail

Datum / Date

Posjet hrvatske premijerke Jadranke Kosor Vatikanu

Posjet hrvatske premijerke Jadranke Kosor Vatikanu i susreti s papom Benediktom XVI. i državnim tajnikom Svete Stolice kardinalom Tarcisijem Bertoneom još su jednom potvrdili kako Hrvatska na svom putu da postane 28. članica EU-a uživa potporu vrha Katoličke crkve. U Vatikanu su svjesni da ujedinjene Europe nema bez Hrvatske, jedine europske zemlje s većinskim katoličkim stanovništvom koja nije članica Unije, tako da se sa simpatijama gleda na sve napore koje Hrvatska čini kako bi ostvarila punopravno članstvo. Premijerka je Papu izvijestila o tome da Hrvatska do kraja godine planira dovršiti pregovore, a početkom iduće godine potpisati i pristupni ugovor, nakon čije ratifikacije bi članstvo postalo i službeno, a Benedikt XVI. je pozitivno reagirao na njezine riječi kako bi za Hrvatsku u tom smislu puno značilo kad bi 2011. posjetio Hrvatsku.

“Iskoristila sam priliku pozvati Svetog Oca da dođe u Hrvatsku. Ako mogu dobro iščitati reakciju Svetog Oca, njegov posjet bi se možda mogao dogoditi iduće godine. O posjetu sam s Papom razgovarala u kontekstu završetka pregovora i definitivne naznake da Hrvatska postaje 28. članica EU-a. Rekla

Papa Benedikt XVI. primio je u Vatikanu u privatnu audijenciju hrvatsko izaslanstvo na čelu s predsjednicom Vlade Jadrankom Kosor

sam da bi to za nas bila dodatna snaga s kojom bismo ušli kao 28. članica, i u tom kontekstu smo razgovarali o pozivu i mogućem dolasku. Ne usudim se ništa prejudicirati, ali reakcije su izvrsne”, izjavila je premijerka novinarima nakon razgovora s Papom, koji je ocijenila iznimno ugodnim i važnim

za sve u Hrvatskoj i za Vladu u cjelini. Za Papu, koji i u devetom desetljeću života putuje na daleke kontinente, put u Hrvatsku ne bi bio veliko fizičko opterećenje, a svoju želju da našu zemlju posjeti kao papa nije krio niti u svojim ranijim susretima s hrvatskim dužnosnicima. (Uredništvo)

USPJET ĆEMO AKO BUDEMO ZAJEDNO I AKO BUDEMO IMALI HRABROSTI

PLITVICE – U povodu 19. godišnjice redarstvene akcije Plitvice, u srijedu su na Plitvičkim jezerima pokraj spomen-obilježja prvome poginulome hrvatskom policajcu Josipu Joviću najviša državna izaslanstva položila vijence i zapalila svijeće. Na komemoraciji je bila i Jovićeva majka Marija i ostali članovi obitelji, a obraćajući se nazočnima, premijerka Jadranka Kosor rekla je kako je Jović bio prvi hrvatski branitelj koji je dao život za slobodnu, neovisnu, demokratsku i europsku hrvatsku. “Nje ne bi bilo da nije bilo žrtve Josipa i njegovih prijatelja hrvatskih branitelja i prvoga hrvatskog predsjednika Franje Tuđmana koji je pozvao u obranu Hrvatske i svega što nam je sveto i važno u našim životima. Toga se danas još jednom trebamo sjetiti i to nikada ne smijemo zaboraviti”, rekla je Kosor, pozvavši nazočne da se sjete i drugih roditelja poginulih branitelja za koje je vrijeme stalo u trenutku kad su ostali bez svojih najmilijih, kao i onih koji svoje najmilije još uvijek traže.

O strategiji prema Hrvatima izvan Hrvatske

Na sastanku u Rüsselsheimu jedna od glavnih tema bile su Hrvatske svjetske igre koje će se održati od 17. do 24. srpnja u Zadru. Govorilo se i o umrežavanju hrvatskih znanstvenika, gospodarstvenika i kulturnih udruga

Napisao: **Franjo Pavić**

Ugledni gost iz RH dr. Ivan Bagarić, predsjednik saborskog Odbora za Hrvate izvan RH, bio je 6. ožujka na radnom sastanku predsjedništva Hrvatskoga svjetskog kongresa za Njemačku (HSKNJ) koji je održan u Rüsselsheimu. Dr. Ivan Bagarić govorio je o novoj "Strategiji Vlade RH prema Hrvatima u izvandomovinstvu", a koja se u ovom trenutku nalazi u Ministarstvu vanjskih poslova i europskih integracija na operativnom odrađivanju. Ta "Strategija" definira budući odnos RH prema izvandomovinstvu. Odbor traži suradnju s Hrvatima u izvandomovinstvu jer se ta državna strategija može uspješno realizirati samo u suradnji s njima. Navedenu strategiju podržale su najuglednije i najveće kulturne, društvene i vjerske udruge Hrvata u izvandomovinstvu te Hrvatski svjetski kongres kao krovna organizacija Hrvata u svijetu i mnogi istaknuti pojedinci. Konačni cilj tog projekta je dobivanje suglasnost u Hrvatskom saboru za provedbu "Strategije" i prema navedenim elementima izrada zakona koji će regulirati odnos RH prema izvandomovinstvu. Tako stvorena nova državna operativna tijela bit će odgovorna za provedbu navedene strategije i za poboljšanje odnosa RH s izvandomovinstvom. Predsjednica Vlade RH Jadranka Kosor i predsjednik Hrvatskog sabora Luka Bebić predvodili su 8. srpnja 2009. godine 16. sjednicu Odbora za Hrvate izvan Republike Hrvatske gdje je najavljena nova strategija prema iseljenicima. Dolazak predsjednice Vlade i predsjednika Hrvatskog sabora na tu sjednicu odbora pokazuju njihovu

Dr. Ivan Bagarić sa predstavnicima Hrvatskoga svjetskog kongresa za Njemačku

čvrstu potporu navedenoj strategiji. HSKNJ će pratiti tijek procesa kako zbog sporosti birokratskog sustava ili zbog nekih drugih važnih projekata ne bi ostao neodrađen. Na sastanku u Rüsselsheimu su razmotrene i daljnje aktivnosti udruge za 2010. godinu. Hrvatske svjetske igre koje će se održati od 17. do 24. srpnja u Zadru bile su jedna od glavnih tema. Govorilo se i o umrežavanju hrvatskih znanstvenika, gospodarstvenika, kulturnih udruga i drugih društvenih ti-

jela kao odgovor na pritisak globalizacije i negativnih kretanja, a koja ugrožavaju interese i opstanak manjih naroda. Raspravljalo se i o redovitim godišnjim gospodarskim konvencijama, djelatnosti predstavništva HSK u UN-ovu ECOSOC-u, ulozi izvandomovinstva u obrani i međunarodnom priznanju Hrvatske, kao i o utemeljenju Studijskog centra za istraživanje hrvatskog izvandomovinstva. ■

ENG Ivan Bagarić MP, chairman of Croatian Parliament's permanent committee on Croatians abroad, was on hand March 6th for a working session of the presidency of the German chapter of the Croatian World Congress held in Rüsselsheim.

Priznanje hrvatskom jeziku i identitetu u Kanadi

“Ostvarenje ovog projekta puno znači za našu zajednicu u Vancouveru i British Columbiju. Učenici u srednjim školama imaju mogućnost od sada izabrati hrvatski jezik kao nastavni predmet”

Razgovarala: **Željka Lešić**

Snimke: **Album Z. Prlić**

Nakon što je u kanadskoj provinciji Ontario uveden hrvatski jezik u redoviti školski program, nadležno ministarstvo provincije British Columbijе prihvatio je hrvatski jezik kao dio redovite nastave u osnovnim i srednjim školama. Tim povodom smo razgovarali s voditeljicom projekta, Zorom Prlić iz Vancouvera, koja je zajedno sa svojim timom uspjela ostvariti ovaj iznimno važan projekt, toliko bitan za hrvatski nacionalni identitet u Kanadi.

Gospođo Prlić, molim Vas predstavite se našim čitateljima.

- Rođena sam u Sovićima u Hercegovini. Diplomirala sam na višoj pedagoškoj školi i nastavnica sam biologi-

je. Apsolvirala sam biologiju i kemiju na PMF-u. Uz to, završila sam i tečaj za rukovanje radioaktivnim izotopima. U Vancouveru živim već 45 godina zajedno sa svojom obitelji; suprugom Antom i kćerkama Helenom i Antonijom.

Čime se bavite u Vancouveru i na koji način djelujete u hrvatskoj zajednici?

- Trenutno sam u mirovini, a do umirovljenja sam radila u laboratoriju bolnice Royal Columbia na Odjelu hematologije i kemije. Od dolaska u Vancouver, aktivno sam se uključila u rad hrvatske zajednice. Sudjelovala sam u različitim aktivnostima, a najviše u hrvatskoj školi pri hrvatskoj župi Srca Marijina gdje sam predavala hrvatski jezik djeci šestog razreda od školske godine 1985./1986. do školske godine 2004./2005. Tijekom dugogodišnjeg rada, učeći hrvatski jezik djecu koja su rođena u Kanadi, ste-

Voditeljica Projekta Zora Prlić

kla sam iskustvo koje mi je pomoglo i u koordinaciji s radnim timom u projektu priznavanja hrvatskog jezika u srednjim školama British Columbijе.

Koliko ima Hrvata u Vancouveru?

- Ne postoje službeni podaci o broju Hrvata u Kanadi pa tako ni u Vancouveru, ali prema procjenama hrvatske župe u Vancouveru živi oko 30.000 Hrvata i njihovih potomaka. Veliki broj Hrvata doselio se u Vancouver i za vrijeme Domovinskog rata. Iako nije toliko velika kao što su hrvatske zajednice na istočnom dijelu Kanade, slobodno mogu reći da je hrvatska zajednica u Vancouveru jedna od najaktivnijih zajednica u Kanadi. Ta aktivnost se pokazala tijekom prikupljanja humanitarne pomoći za vrijeme Domovinskog rata kada smo prikupili i poslali u Hrvatsku milijune dolara, a još uvijek aktivno sudjelujemo u svim događajima koji su u interesu Hrvatske. To potvrđuje upravo završeni projekt priznavanja hrvatskog jezika u srednjim školama British Columbijе.

Vancouver

Na čiju je inicijativu projekt uvođenja hrvatskog jezika u srednje škole započeo i tko je sve uz Vas sudjelovao u njegovoj realizaciji?

- Ideja je potekla iz Zagreba od gđe Bernarde Periš koja je živjela u Vancouveru, a sada je načelnica Odjela za Hrvate u inozemstvu u Ministarstvu vanjskih poslova i europskih integracija. Ona me je nazvala 2003. godine i zamolila da preuzmem ovaj projekt. Uz potporu fra Mire Ančića, ravnatelja hrvatske škole pri župi Srca Marijina u Vancouveru, te uz potporu moje obitelji pokrenula sam postupak. Pripreme su trajale dvije godine, a 2005. godine podržao nas je i ministar za multikulturalizam Kanade koji je bio gost hrvatske zajednice u Vancouveru. Tada mi se priključila i moja kćerka Helen.

Kakva je bila procedura do završetka projekta?

- Trebalo nam je dvije godine dok smo obavile razgovore s ministarstvima i institucijama od kojih smo dobile upute za rad. Provele smo anketu o tome koliko djece želi učiti hrvatski jezik na području *Burnaby School Districta* gdje živi najveći broj Hrvata te smo poslali različita izvješća o hrvatskoj zajednici i važnosti uvođenja hrvatskog jezika. Tek kad je *Burnaby School District* poslao naš zahtjev s potpunom dokumentacijom Ministarstvu prosvjete British Columbijе i kad smo od njih dobili odobrenje i provincijski kurikulum, mogli smo osnovati radni tim koji će na njemu raditi.

Jeste li imali problema u njegovoj realizaciji?

- Bilo je teškoća u pronalaženju koje-kakvih suglasnosti od institucija, ali naša volja i upornost bili su puno jači. Morate znati da su svi ljudi koji su radili na ovom projektu bili volonteri, a svi oni imaju svoje obitelji i svakidašnje obveze. Bilo je puno odricanja te je ponekad bilo teško uskladiti sve obveze. Trebalo je napraviti nastavne planove i programe za sve razrede. Dvije godine ustrajno smo radili na kurikulumu koji smo nakon završetka poslali nadležnom ministarstvu na odobrenje. Tek nakon odobrenja kurikuluma Ministarstvo prosvjete Britanske Kolumbijе prihvatilo je hrvatski jezik kao dio redovitoga školskog programa od 5. do 12. razreda.

Radna skupina Projekta: Tomislav Čikeš, Ana Kažulin Mele, Helen Prlić, Ante Prlić, Ljiljana Cecić, Katarina Tomas, Zora Prlić i Stjepan Tomas

Koliko je trajao rad na ovome važnom projektu?

- Od prijedloga gđe Periš 2003. godine do okončanja postupka i priznavanja hrvatskog jezika u siječnju 2010. godine, ukupan rad na ovom projektu trajao je sedam godina.

Što za Hrvate u Vancouveru i British Columbijі znači ostvarenje ovog projekta?

- Znači iznimno puno jer odsad učenici u srednjim školama imaju mogućnost izabrati hrvatski jezik kao nastavni predmet. Učenje hrvatskog jezika uključuje stjecanje znanja o hrvatskoj kulturi, povijesti te kulturnoj baštini Hrvatske. Hrvatska djeca znanjem hrvatskog jezika, pisanjem i komunikacijom čuvaju svoj identitet. Osim djeci hrvatskog podrijetla, nastava je otvorena i svim ostalim Kanađanima koji žele učiti hrvatski jezik i upoznati hrvatsku kulturu jer je Kanada multikulturalna država. Koristim ovu prigodu da kao voditeljica projekta zajedno s mojom kćerkom Helenom, koordinatoricom, još jedanput zahvalim radnom timu i svim sudionicima koji su neumorno radili na ovom projektu, a to su: fra Paviša Norac, Ana Kažulin Mele, Tomislav Čikeš, Ljiljana Cecić, Ante Prlić, fra Miro Ančić, prof. Vinko Grubišić, Stjepan Tomas

i Katarina Tomas. Isto tako, zahvaljujem na potpori hrvatskoj župi Srca Marijina u Vancouveru, te službenoj potpori Kanadsko-hrvatskog kongresa te Veleposlanstvu RH u Ottawi. Također bismo zahvalili gđi Bernardi Periš i Ministarstvu vanjskih poslova i europskih integracija te Ministarstvu znanosti, obrazovanja i športa RH na udžbenicima i ostaloj literaturi za nastavne planove i programe, kao i svima onima koji su na bilo koji način pridonijeli realizaciji ovog projekta.

Koja bi s tim u vezi bila Vaša poruka Hrvatima u Vancouveru i cijelom British Columbijі?

- Poručujem svim roditeljima da prenesu svojoj djeci da će hrvatski jezik biti uključen u srednje škole kao redoviti nastavni predmet, a svim Hrvatima u British Columbijі koji su završili fakultet u Kanadi da se prijave na natječaj za profesore hrvatskog jezika koji će raspisati *Burnaby School District*. Isto tako, poručujem i ostalim hrvatskim zajednicama u svijetu neka slijede naš primjer rada i neka pokušaju u svojoj zajednici napraviti isto jer je jezik, osim što odražava iskustvo naroda koji njime govori, ključni medij kojim se prenosi i njeguje kulturno i povijesno naslijeđe jedne države. ■

ENG Recently the Canadian province of British Columbia introduced Croatian as an approved second language in elementary and secondary schools. We spoke with the project leader Zora Prlić.

Izabrani najpopularniji hrvatski iseljenici

Najpopularniji športaš je nogometaš Ivica Olić, najbolja glazbenica pijanistica Diana Brekalo iz Stuttgarta, a glazbenik Romano Sole iz Münchena. Najpopularnija glumica u inozemstvu je Vanessa Radman

Tekst: Uredništvo

U Bad Homburgu je u poznatoj kongresnoj dvorani Landgraf-Friedrich 6. ožujka održana svečana dodjela "Večernjakove domovnice" najpopularnijim hrvatskim iseljenicima i to u kategorijama športa, glazbe, glume te zabave i spektakla. Na velikom iseljeničkom spektaklu bili su nazočni visoki gosti, među njima saborski zastupnik Ivan Bagarić, predsjednik Upravnog odbora Hrvatske matice iseljenika, te hrvatski veleposlanik u Njemačkoj dr. Miro Kovač. Među uzvanicima su bili i gradonačelnici, i to: gradonačelnik Bad Homburga Michael Korwisi, gradonačelnik Dubrovnika dr. Andro Vlahušić te gradonačelnik Mostara Ljubo Bešlić. Večernjakov spektakl okupio je oko 600 uzvanika, Hrvate koji žive i rade u dijaspori, a kojima se, između ostalih, prigodnim riječima obratio i domaćin večeri, urednik Inozemnog izdanja Večernjeg lista Stipe Puđa. Pobjednike su izabrali čitatelji Večernjeg lista i stručni ocjenjivački žiri. Najpopularniji športaš je nogometaš FC Bayern Ivica Olić, najbolja glazbenica pijanistica Diana Brekalo iz Stuttgarta, a glazbenik Romano Sole iz Münchena. Najpopularnija glumica u inozemstvu je Vanessa Radman, a u kategoriji zabava/spektakl nagradu čitatelja dobila je Nives Celzijus. Najpopularniji glazbeni sastav, prema izboru čitatelja, je Dinamit iz Düsseldorfa, a najpopularnija amaterska športska momčad NK Dynamo Möhlin. Najpopularniji športaš amater je Alen Lehečka. Stručni ocjenjivački žiri je za najpopularnijeg športaša profesio-

Niko Bulić uručio je domovnicu glumici Vanessi Radman

nalca proglasio rukometaša Dragu Vukovića. Za športaša amatera nagradu žirija dobila je Marina Božić te NK Jadran Ballingen kao najbolja amaterska športska momčad. Nagradu stručnog žirija za najbolju glazbenu grupu dobio je Bon-ton iz Offenbacha. U kategoriji najpopularnije pjevačice/glazbenice proglašena je, prema ocjeni stručnog žirija, Marija Vidović, sopranistica iz Beča, a u kategoriji glazbenika nagrada je pripala saksofonistu Mateu Graniću iz Berlina. Najpopularnija glumica u inozemstvu, prema ocjeni žirija, je Ivanka Brekalo, dok je u kategoriji zabava/spektakl nagrada žirija pripala manekenki Ivani Vasilj. U kategoriji najpopularnijih ranijih pobjednika Domovnice, posebne nagrade dobili su Ivan Rakitić, hrvatski nogometašni reprezentativac, pjevač Mate Bulić i glumica Nina Juraga. U bogatom glazbenom programu sudjelovali su sopranistica Marija Vidović i Kristina Šop, pijanistica Diana Brekalo, saksofonist Mateo Granić, gitarist Tomislav Blažun, grupa Eto Band, klapa Maestral, Ivan Mikulić, Lana Jurčević i Mate Bulić. Program su vodili Mario Valentić i starleta hrvatskih korijena Davorka Tovilo. Njemački mediji posvetili su značajan prostor dolasku najpopularnijih Hrvata iz iseljeničstva u Bad Homburg, što potvrđuje da je hrvatska dijaspora u Njemačkoj polako, ali sigurno izborila dostojan status u tamošnjim društvenim krugovima. ■

Mate Bulić i Ivan Rakitić

ENG The gala presentation of the Večernji List daily newspaper's Domovnica award was held on March 6th in Bad Homburg, near Frankfurt, for the most popular Croatian emigrants in the sports, music, acting, entertainment and spectacle categories.

UMJETNIČKE DONACIJE

Piše: **Vesna Kukavica**

Višemilijunske iseljeničke donacije umjetnina u Hrvatskoj povremeno pokrenu medijsku buru, mada češće leže u zavjetrini depoa jer se u našoj kulturi s migrant-skom pozadinom smatraju posve prirodnom gestom

Umjetnici i kolekcionari svjetskoga glasa darivali su vrijedna djela domovini i hrvatskome narodu, koja zadivljuju javnost i trajno svjedoče o čudesnim iseljeničkim sudbinama. Domovinu su darivali i oni umjetnici koji su jedva spajali kraj s krajem i oni koji su živjeli u izobilju, ali i stranci koji su bili u vezi s iseljenim Hrvatima. Riječ je o višemilijunskim iseljeničkim donacijama slika, skulptura, vrijednih predmeta, knjiga te dragocjenosti raznih vrsta, koje povremeno pokrenu medijsku buru, mada češće leže u zavjetrini depoa jer se u našoj kulturi s migrant-skom pozadinom smatraju posve prirodnom gestom, po onoj narodnoj da dijete ide materi. Najveće takve donacije zabilježene su u drugoj polovici 20. stoljeća. Valjalo bi ih u kakvom umjetničkom spektaklu i u nekoj logičnoj sintezi predstaviti najširoj javnosti na jednome mjestu. Ideja je da se posjetiteljima na inovativan način ispriča priča o osobi, umjetninama i rodnoj kući donatora, te da se tako očuva sjećanje na njihov život, ali i na povijest jednog razdoblja, i tako obogati kulturna i turistička ponuda.

Dragulj glazbene baštine iz radionice majstora Guarnerija del Gesua, tzv. *kraljevska violina* u sef Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti pristigla je 1968. darovnicom američke milijunašice udovice slavnoga violinista Zlatka Balokovića (1895.-1965.), koji je u SAD odselio 1924. Na prestižnoj izložbi najboljih Guarnerijevih violina, koja je održana u njujorškom *The Museum of Modern Art* prigodom 250-e obljetnice smrti njihova graditelja, stručnjaci su procijenili da je ta violina iz Hrvatske najbolje glazbalo koje je ikad majstor Guarneri napravio. Stoji uz bok violini iz talijanske Genove kojom se služio Paganini. Vrijednost joj se procjenjuje na 8 milijuna eura.

Margaret Stettin poklonila je Akademiji 1964. zbirku slika svojega supruga velikana modernoga hrvatskoga slikarstva Maksimilijana Vanke, zajedno s kućom i ateljeom u Korčuli. Prije 3 godine ministar kulture Božo Biškupić u središtu Pregrade je otvorio gradski muzej koji nosi ime nekadašnjeg emigranta i mecene dr. Zlatka Dragutina Tudjine, počasnog građanina Pregrade, donatora vrijednih eksponata i idejnog začetnika toga muzeja.

No, svijest o što kreativnijoj prezentaciji dragocjenosti hrvatskoga naroda prikupljenih diljem planeta, u skla-

du s današnjom muzeološkom praksom i tehnološkim dostignućima, najjasnije se ističe u domovinskim muzejima i galerijama u glavnome gradu te središnjoj Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu. Vidjeli smo tako djela iz golemih donacija 20. stoljeća neprocjenjive vrijednosti poput onih sa sjevernoameričkog kontinenta kipara Ivana Meštrovića ili pak darovnica likovnih virtuoza i južnoameričkih emigranata s argentinskom adresom poput Joze Kljakovića i Josipa Crnoborija. Pratili smo retrospektive, pored Lea Juneka iz Francuske, nenadmašne keramičarke iz Venezuele Seka Severin Tudja, čiji se umjetnički izraz formirao na relaciji od Zagreba preko Pariza do Caracasa, kamo je emigrirala 1952. Vidjeli smo u Zagrebu djela namijenjena Vukovarskom muzeju iz donacija grafičara i svestranih umjetnika s obala Seine poput Nevjestića, ili pak Cetina i Sardelića iz Toronta. Među darovanim djelima nerijetko se nađu i kreacije mlađih autora, poput instalacija Kristine Leko koje susrećemo u novozagrebačkom Muzeju za suvremenu umjetnost. U stalni postav uvrštena su Kristinina djela iz ciklusa *Amerika*, u kojem je multimedijalna umjetnica istraživala sudbinu naših iseljenica koje žive u njujorškom Queensu.

Zbirka Ante i Wiltrud Topić Mimara, koja sadrži 3750 umjetnina različitih kultura i civilizacija, od 1987. privukla je u središtu Zagreba gotovo tri milijuna posjetitelja. Brian Sewell, slavni britanski likovni kritičar i TV zvijezda nedavno je opet podigao medijsku buru oko Mimarine zbirke i to tekstom u netom objavljenoj monografiji *Croatia: Aspects of Art, Architecture and Cultural Heritage*. Uz tekstove vodećih britanskih, američkih i domaćih stručnjaka o hrvatskoj kulturi, u knjizi je objavljeno Sewellovo istraživanje zagrebačkih muzeja, u kojem Antu Topića Mimaru naziva varalicom, a njegov muzej sramotom Hrvatske. U Muzeju Mimara, bez posebnog uzbuđenja, navode kako povjesničari umjetnosti desetljećima nadopunjuju dokumentaciju o umjetninama i objavljuju je u zasebnim dvojezičnim studijama. Za svakog povjesničara umjetnosti europska i izvan europska narav građe u 12 vebnih Mimarinih zbirki jedan je od najintrigantnijih istraživačkih izazova. Uz skromnu naslijeđenu dokumentaciju o podrijetlu, dosada je u ediciji Muzeja Mimara objavljeno gotovo 20 studija vršnih istraživača, pod budnim uređivačkim okom Tugomira Lukšića, koje bacaju novo svjetlo na Zbirku znamenitog kolekcionara i njezinu vjerodostojnost.

I na karaju, najvrjedniju donaciju bibliofilskih izdanja našega naroda iz iseljeništa Hrvatskoj su oporučno ostavili supružnici Štefica i Vinko Nikolić. Ta se donacija, uz desetke ostalih značajnih darovnica inozemne *Croatice*, može razgledati u NSK u Zagrebu tijekom cijele godine. ■

ENG The homeland museums and galleries in the Croatian capital city and the National and University Library in Zagreb stand out with their creative presentation of art donations, and in keeping abreast of museological practice and contemporary technological achievements.

“Nikada ne smijemo izgubiti nadu”

Fra Petar bio je 2008. godine u Australiji, u Sydneyu i Melbourneu, kaže da je oduševljen gostoljubivošću svojih odseljenih župljana i njihovim prinosom i darovima za uređenje samostanskih prostorija

Napisao: **Ivan Kaleb (Naša ognjišta)**

Snimke: **Naša ognjišta**

Prekasna je to slika zatečena pred Uskrs i ugodno iznenadi svakoga posjetitelja koji ne dolazi često u Konjic i kojemu nisu znane konjičke prilike. Zatečen i zadivljen zastane kraj ulaznih vrata, stoji, gleda, sluša i osjeća živu i snažnu vjeru vjerničkoga Božjeg puka. No, nakon nekoga vremena uoči i jednu važnu pojedinost u prizoru – gotovo su sve glave sijede. Oni koji znaju za konjičku ratnu i poratnu stvarnost, postanu svjesni konjičke realnosti, petnaest godina nakon rata. Kada je riječ o povratku i broju Hrvata u Konjicu - kao da je život stao 1993. godine.

RATNA I PORATNA STVARNOST

Za one neupućene evo nekoliko osnovnih informacija. Konjic je grad i središte istoimene općine na krajnjem sjeveru planinske Hercegovine, u kotlini s obje strane rijeke Neretve i oko ušća Neretvine pritoke Trešanice. Grad je 1991. imao oko 14.500 stanovnika, a općina 45.000. Prema službenome popisu, do rata je u konjičkoj općini bilo više od 11.000 Hrvata. Od toga ih je na području Klisa, gdje se nalaze župe Obri, Podhum-Žitaiće i Solakova Kula, živjelo oko 4.200, a u konjičkoj župi sv. Ivana Krstitelja više od 7.000. Sada u župi Konjic živi oko 1.500 Hrvata katolika, a u trima župama u Klisu oko 350. U konjičkoj župi uglavnom su stariji župljani, ima četrdesetak djece u osnovnoj školi, petnaestak srednjoškolaca i tridesetak u skupini mladeži. U

gradu živi od 700 do 800 župljana, a od sela najbrojnija je Bijela s oko 100 obitelji te Ovčari s 40 do 50 obitelji.

U obiteljima su pretežno dva do tri člana, a prednjači obitelj Ilije Čovića u Ovčarima koja ima desetero djece. U Vrbićima, prigradskome naselju, ima oko dvadeset kuća, toliko ih je i u Kanjini. Čelebići i Donja Orahovica bili su do rata mnogobrojni, ali sada imaju petnaest do dvadeset obitelji i samo po jednu obitelj koja ima djecu. Nepovoljno je stanje i u drugim konjičkim selima, primjerice u Spiljanima s desetak obitelji u kojima ni jedna nema više od dva člana, najmlađa osoba ima 68 godina, na Pokojištu je petnaestak obitelji s jednim ili dva člana. Najmanja obiteljska zajednica je u Idbru u kojoj su samo dvije osobe, majka i sin. Ukupno župa ima dvadesetak sela,

a stanje je teško i u: Gornjoj Orahovici, Zaslavlju, Zabrdju, Turiji, Donjem Selu, Repovici, Galjevu, Podorašcu, Zukićima, Bradini, Ljutoj, prigradskim naseljima Tuščici i Drecelju...

MJESTO I POLOŽAJ HRVATA

Kakvo je trenutačno društveno mjesto i položaj Hrvata u konjičkoj općini, govori i to da je u Općinskom vijeću Konjica od dvadeset sedam članova samo jedan Hrvat. To je Ivica Ružić (58), dipl. ing. strojarstva, vijećnik HDZ-a BiH, koji prema ustavnim odredbama kao pripadnik manjinskoga naroda obnaša dužnost predsjednika Općinskoga vijeća.

- Hrvati koji su ostali u konjičkoj općini veliki su hrvatski narodni heroji. Hrvatska politika nakon rata napravila je veliki promašaj u Konjicu, a malo su zatajili i oni svećenici koji su napustili Konjic i druge župe jer bez svećenika, bez Crkve, i sve ostalo se osipalo. Ali, to je prošlost i treba misliti što i kako dalje. Kada je riječ o budućnosti konjičkih Hrvata, unatoč svemu, veliki sam optimist. Hrvati su ovdje imali i još uvijek imaju veliki postotak imovine, nekretnine, kuće, no iako se dosta toga u vlasništvu promijenilo, kad-tad će shvatiti da su prevareni i da se moraju vratiti na svoja ognjišta. Navikli smo se na suživot, sigurnost je sada na solidnoj razini,

no ponekad se ljudi osjećaju nemoćno, povrijeđeni su, naruše im se neka njihova prava, ponajprije imovinska. Inspekcija ništa ne poduzima, ljudi se žale, ali ipak nije situacija toliko zabrinjavajuća da se tu ne može više živjeti. Različitim programima obnovljen je dio hrvatskih kuća, međutim, nije bilo povrata i sada smo u programu hrvatske Vlade od kojega očekujemo puno u obnovi - objašnjava Ivica Ružić.

Umirovljenici Jakov Šimunović (65) i Stjepan Rajič (73) ostali su sa svojim suprugama u Konjicu, djeca žive u Hrvatskoj, Hercegovini, Sarajevu... Jakov pjeva u župnom zboru više od trideset godina.

- Život ovdje nije lak, posebice u gradu, na selu je nešto lakše. Ako mirovinu imaju i muž i žena, nekako se može živjeti, ali da nije pomoći djece, bilo bi teško. Naučili smo davati djeci, sada djeca vraćaju nama. Crkva je nama Hrvatima u Konjicu bila veliki oslonac u svakome pogledu, kako u ratu, tako i nakon njega. Ljudi su vjerni Crkvi, vidjeli ste i danas, krunica se uvijek moli prije mise, i nedjeljom i radnim danom. Ipak, sadašnje stanje je zabrinjavajuće jer ako ne bude povratka, budućnost Hrvata u konjičkoj općini upitna je i neizvjesna - kažu Jakov Šimunović i Stjepan Rajič.

- U Gimnaziji i Srednjoj školi ima

Župna crkva i samostan

nas oko dvadeset učenika Hrvata, nastava se održava na bosanskom jeziku, a ako želimo, u svjedodžbe nam se može upisati hrvatski jezik. U Prvoj osnovnoj školi na Vardi hrvatska djeca još uče po hrvatskom nastavnom planu i programu i imaju vjeronauk u školi, a dio njih ide u bošnjačke škole i imaju vjeronauk u crkvi. Mi mladi vezani smo uz Crkvu, a imamo i posebne uloge kao ministranti i čitači i uključeni smo u folklornu sekciju HKD-a Napredak. Osjećamo se kao manjina, ali nismo ugroženi - kaže Josipa Kozarić (15), učenica drugog razreda Gimnazije u Konjicu. Zbog toga što nije bilo povratka Hrvata i zbog maloga broja hrvatske djece, Katolički školski centar u Konjicu je zatvoren.

Župa ima dvije podružne crkve: u Bijeloj posvećenu Mariji Majci Kraljici mira i u Čelebićima sv. Leopolda Bogdana Mandića. U Bijeloj se slavi misa svake nedjelje, u Čelebićima svake treće nedjelje, a svake treće nedjelje i u grobljanskim kapelicama u Kanjini i na Zabrdju. Svećeničku dužnost u župi obnašaju fra Petar Drmić, u ulozi župnika, i fra Anthony Bursnide, na mjestu gvardijana i župnoga pomoćnika. Fra Anthony je Australac, a dolazak u Međugorje 1989. godine, kada je imao 26 godina, promijenio mu je život. Odlučio je postati svećenikom, poziv i želju je ispunio i ostvario i već

Misa u Konjicu

nekoliko godina je član Hercegovačke franjevačke provincije. Od 2005. godine sa svojim bratom u franjevačkom redu i velikim prijateljem s kojim je u Zagrebu studirao bogosloviju, fra Petrom Drmićem, na dužnosti je u Konjicu.

OBNOVA ŽUPE

Sa zadovoljstvom su nam pokazali sve prostorije i vrijednosti u samostanu i ono što je obnovljeno i uređeno posljednjih godina. Franjevačka galerija otvorena je 1990. godine, no za vrijeme rata umjetnine su sklonjene u Široki Brijeg, a 2006. su vraćene i 2007. galerija je ponovno otvorena. Umjetničke slike imaju veliku vrijednost. Osim u galeriji, u samostanskim hodnicima na gornjem katu nalazi se vrijedna privatna zbirka umjetničkih slika i to uglednih i poznatih umjetnika kao što su: Edo Murtić, Davor Runtić Sivi, Stjepan Jozić, Konjičanin Berislav Žilić i drugi.

Jedna posebna soba naziva se gvardijan. To je soba u kojoj gvardijan, kao poglavar samostana, službeno prima visoke goste. Pozornost privlači i drvorezbarska soba, kao produžetak franjevačke galerije i samostanska knjižnica, koja je obnovljena 2007. godine. Vrlo su važne i korisne za župu i župljane, za vjerski i kulturni život, tri dvorane: nova velika samostanska i župna dvorana i dvi-

Stara razglednica Konjica

je manje dvorane. Dvorane su dovršene prošle godine, a ukupni radovi stajali su oko 70.000 maraka. Novčanu pomoć za gradnju dali su Konjičani u Australiji i Vlada Republike Hrvatske, od koje je dobiveno ukupno 120.000 kuna, za što je zaslužan Konjičanin Blaž Žilić u Zagrebu.

Fra Petar je 2008. godine bio u Australiji, u Sydneyu i Melbourneu, kaže da je oduševljen gostoljubivošću svojih odseljenih župljana i njihovim prinosom i darovima za uređenje samostanskih prostorija. Malu vjeronaučnu dvoranu obnovili su prije dvije godine i to je učinjeno uz pomoć hrvatske Vlade u iznosu od 40.000 kuna. U njoj su i računala na kojima se uče mladi.

Samostansko imanje i zemljište dosta je veliko, no ne vidi se s ulice, a prostire se prema brdu Vrtaljici iznad crkve i samostana. Fra Petar i fra Tony nedavno su ga ogradili.

- Imajući u vidu kako je samostan izgledao nakon rata, sadašnje stanje je izvrsno, a to mišljenje dijele naši franjevci i narod. Mnogi kažu da samostan nikada nije ovako izgledao, izvana i iznutra, i njime se pokazuje pravi odraz konjičkih katolika i Hrvata. Pohvale nam izriču i pripadnici i vjerski službenici drugih vjera te možemo reći da je samostan dosegao svoj vrhunac. Sada je preosta-

lo dotjerivanje, u planu je zamjena krova, a za koju godinu trebat će osvježiti i vanjsku žbuku. Novac za krov u iznosu od 120.000 kuna dobili smo od hrvatske Vlade i obnovit ćemo ga na proljeće - kaže župnik fra Petar.

NADA U SUTRAŠNJICI

Župna crkva za vrijeme rata dosta je stradala, no nakon rata temeljito je obnovljena, još za vrijeme pokojnoga župnika fra Bone Krndelja. Promijenjen je krov i napravljena je temeljita unutarnja obnova i uređenje, a obnovljene su i orgulje u Zagrebu i uvedeno grijanje. I podružne crkve u Bijeloj i Čelebićima pretrpjele su velika oštećenja, no i one su obnovljene i sada su u razmjerno dobrom stanju, a vodi se briga i o mnogobrojnim grobljanskim kapelicama.

- Imajući u vidu sve što se u povijesti ovdje događalo, nikada ne smijemo izgubiti nadu. S dubokom vjerom da je Bog onaj koji sve vodi i o svemu odlučuje, i koliko god nam izgledala moćna svjetska središta moći i sami moćnici koji žele upravljati sudbinom svijeta i naroda, uzdamo se u Boga da će na kraju učiniti dobro za našu konjičku katoličku zajednicu i župu i da će ona jednoga dana oživjeti - poručio je župnik fra Petar Drmić. ■

Iz povijesti

U vremenu prije dolaska Turaka na konjičkome području bile su trideset četiri crkve i franjevački samostan, no turski su ih osvajači porušili. U šematizmu fra Petra Bakule iz 1867. godine spominju se ruševine konjičkih crkava sv. Ilije, sv. Ivana, sv. Katarine i samostana, postoje tragovi da su četiri konjičke džamije podignute na ruševinama i temeljima katoličkih crkava. Nakon toga duhovnu skrb nad preostalim malobrojnima Hrvatima katolicima obavljali su franjevci kreševskoga samostana. Teške prilike postupno se mijenjaju 1779. godine kada se osniva kapelanija u Neretvi u Klisu sa sjedištem u Podhumu, od koje je 1822. nastala župa Podhum, i 1837. kada je utemeljena kapelanija pa župa Konjic sa sjedištem u konjičkome selu Zaslivlju. Sjedište konjičke župe premješteno je iz Zaslivlja u Konjic 1876. godine.

ENG An in-depth report on the town of Konjic, situated to the very north of the mountainous region of Herzegovina. According to the official census there were over 11 thousand Croats living there before the war, a community that has since been reduced ten-fold. Those that have remained are for the most part the elderly.

Bjelovar postao biskupijski grad

Od Zagrebačke nadbiskupije u novu Bjelovarsko-križevačku biskupiju izdvojeni su dekanati: bjelovarski, cirkvenski, čazmanski (bez vrtlinske župe), garešnički, križevački, vrbovečki i zelinski

Tekst: Uredništvo (izvor Glas Koncila)

Stari grad Bjelovar postao je provedbom Apostolske konstitucije "De maiore spirituali bono" od 5. prosinca 2009. godine, kojom je papa Benedikt XVI. osnovao Bjelovarsko-križevačku biskupiju i odredio da bude sufraganska metropolijском zagrebačkom središtu te je prvim bjelovarsko-križevačkim biskupom imenovao mons. dr. Vjekoslava Huzjaka, svećenika Varaždinske biskupije i generalnog tajnika Hrvatske biskupske konferencije, središte nove, najmlađe hrvatske biskupije 20. ožujka 2010. Nakon biskupskog ređenja koje je predvodio zagrebački nadbiskup kardinal Josip Bozanić, zajedno sa suzarediteljima apostolskim nuncijem Marijem Rober-

tom Cassarijem i varaždinskim biskupom Josipom Mrzljakom, za prvoga bjelovarsko-križevačkog biskupa zaređen je mons. Vjekoslav Huzjak. U slavlju je sudjelovalo pedesetak nadbiskupa i biskupa iz Hrvatske i inozemstva te dvjestotinjak svećenika i više od pet tisuća vjernika. Čestitajući na početku Bjelovaru koji, kako je rekao, ovim danom postaje biskupskim gradom i Križevcima koji dobivaju konkatedralno sjedište te novoj biskupiji daju nebeskog zaštitnika sv. Marka Križevčanina, kardinal je novome biskupu poručio: "Dragi brate Vjekoslave, za koji trenutak, nakon što mi, hodočasnička Crkva, zamolimo cijelu nebesku Crkvu za zagovor i zaštitu, položiti ćemo ruke na tebe. Prema apostolskoj predaji ovaj se sakrament podjeljuje polaganjem ruku i molitvom." Zaredivši prvoga bjelovarsko-križevačkog biskupa kardinal Bozanić je u pratnji suzareditelja uveo mons. Huzjaka u katedralu sv. Terezije Avilske i posjeo na biskupsku katedru. Tim činom biskup Huzjak simbolički je preuzeo pastirsku brigu za bjelovarsko-križevačku crkvu. Prije blagoslova zahvalu je uputio i sam biskup Huzjak. Zahvalio je prisutnim nadbiskupima i biskupima te svećenicima, a na poseban način i onima pristiglima iz inozemstva. Pozvao je svećenike da zajedno izgrađuju svijest o biskupijskoj zajednici, mjesnoj crkvi "u kojoj nas Bog šalje graditi zajedno zajedništvo ljubavi s njime i međusobno, kako bismo na taj način postali sol zemlje i svjetlost svijeta. Za prve su kršćane govorili 'Gle, kako se ljube među sobom', i to je bilo njihovo svjedočanstvo vjere. Svima nama želim da i nas prepoznaju po međusobnoj ljubavi i povezanosti u Kristu Gospodinu", rekao je biskup Huzjak. Misno slavlje pjevanjem su obogatili zborovi bjelovarskih župa, a u slavlju su

Kardinal Bozanić i biskup Huzjak ulaze u crkvu

Župna crkva sv. Terezije Avilske u Bjelovaru postala je katedralnom crkvom

sudjelovala i mnoga djeca, ministranti, kulturno-umjetnička društva u narodnim nošnjama, vatrogasci, kao i predstavnici Vlade Republike Hrvatske predvođeni pojedinim ministrima, saborski zastupnici rodnom iz bjelovarskog kraja te gradske vlasti Bjelovara i Zagreba. Od Zagrebačke nadbiskupije u novu Bjelovarsko-križevačku biskupiju izdvojeni su dekanati: bjelovarski, cirkvenski, čazmanski (bez vrtlinske župe), garešnički, križevački, vrbovečki i zelinski. Katedralnom crkvom postala je župna crkva sv. Terezije Avilske u Bjelovaru, a crkva Svetog Križa u Križevcima postala je konkatedralom. Prostor nove biskupije obuhvaća oko 3.740 četvorna km, a na tom području prema posljednjem popisu živi oko 195.000 stanovnika, od čega je 185.000 katolika. Nova biskupija ima 7 dekanata, 56 župa, 55 svećenika, od toga 4 redovnička, 24 redovnice te 13 bogoslova, od kojih 4 đakona. ■

ENG With the implementation of the Apostolic Constitution, whereby the Pope has established the Diocese of Bjelovar-Križevci and appointed Monsignor Vjekoslav Huzjak to be its first bishop, the ancient city of Bjelovar on March 20th became the seat of the newest and youngest Croatian diocese.

Iseljenici s velikim zanimanjem prate MIK

Baša je od 2000. godine umjetnički direktor i glazbeni producent Hrvatskog festivala djece i mladih u New Yorku, koji će se 24. i 25. travnja održati sedmi put

Svake se godine povećava broj djece koja sudjeluju na Festivalu u New Yorku

Razgovarala: **Vanja Pavlovec**

MIK –akronim za Melodije Istre i Kvarnera, postao je prepoznatljiviji zaštitni znak za manifestaciju koja je začeta davne 1964. godine pod nazivom Melodije Kvarnera. Dvije godine kasnije Kvarneru se pridružuje i Istra, i kreće festival koji ima putujući karakter, odnosno obilazi gradove i mjesta Istre, Kvarnerskog primorja i otoka, te u to doba predstavlja prvorazredni zabavni i kulturni događaj. Sva značajnija imena tadašnje estrade sudjeluju u toj raspjevanoj karavani, a mladim pjevačima nastup na festivalu predstavlja veliku afirmaciju. MIK postaje u ovim krajevima iznimno popularan jer je to festival koji odlazi k svojoj publici, a širi značaj i dodatnu popularnosti dobiva jer ga medijski prati tisak, televizija i radiopostaje. Nakon dva desetljeća festival početkom 90-ih ulazi u financijsku krizu, ali i koncepcijsku. Nakon nekoliko godina pauze

nametnula se želja za obnavljanjem festivala jer ono dobro što je bilo u MIK-u i dalje je tinjalo. I tada, 1996. godine, MIK se obnavlja pod umjetničkim vodstvom Andreja Baše koji tri godine kasnije postaje direktor festivala.

Andrej Baša rođen je u Ljubljani 1950., a od svoje prve godine živi u Rijeci. Bavi se već 37 godina umjetničkim radom u svojstvu skladatelja, aranžera, dirigenta, autora stihova i producenta. Prve radove ozbiljne glazbe napisao je već tijekom studija na Glazbenoj akademiji u Ljubljani na Odsjeku za kompoziciju i dirigiranje (vokalne skladbe za sopran i tenor, kvintet za puhače, suite za orkestar i drugo). Skladateljski opus čine: glazba za dokumentarne i igrane filmove, dječje mjuzikle, scensku glazbu, autorsku instrumentalnu glazbu, zabavnu i pop glazbu, skladbe i obrade za klape, zborove i limenu glazbu. Autor je više od 900 skladbi te ima više od 2.800 snimljenih i objavljenih radova kao aranžer i instrumentalist.

Prvo javno pojavljivanje kao autora zabavne glazbe bilo je na Festivalu MIK 1971. godine. Od 1978. pokreće tonski studio (drugi privatni studio u tadašnjoj Jugoslaviji) s godišnjom produkcijom od 12 do 15 'dugosvirajućih' projekata. Vlasnik je glazbeno-izdavačkog poduzeća *Melody* s izdavačkim opusom od 50-ak izdanja na nosačima zvuka. Od 2000. godine umjetnički je direktor i glazbeni producent CROATIAN CHILDREN'S FESTIVAL u New Yorku. Za svoj dosadašnji rad primio je mnogobrojne nagrade i priznanja.

Po čemu je poseban odnosno prepoznatljiv MIK?

- Po stilu u najširem smislu riječi. Čim se čuje pjesma, zna se da pripada ovom podneblju, kao što su prepoznatljive i pjesme nekih drugih krajeva Hrvatske, npr. Slavonije ili Dalmacije. Teme pjesama vezane su uz ovaj kraj, spominju se običaji, toponimi, specifični izrazi. U jezičnom smislu uz hrvatski standard,

Andrej Baša

pjesme su pisane na čakavskim govorima ovih krajeva, na dijalektalnom talijanskom jeziku ili, pak, u kombinaciji obaju jezika. Što se glazbenog izričaja tiče, prate se glazbena trendovska kretanja, a za najbolje zastupljeni melos "Glas Istre" dodjeljuje nagradu "Roženice". Budući da je riječ o putujućem festivalu, posebnost mu je i vlastita televizijska i radio-produkcija emisija "Kartuline s MIK-a" koje se emitiraju u cijeloj Hrvatskoj. U tim emisijama predstavljaju se domaćini, gradovi i mjesta, njihova povijest, kultura, običaji, aktualnosti i sve ono po

Popularni riječki TV-voditelj Robert Ferlin u razgovoru s mladim pjevačima na njujorškoj pozornici

čemu su posebni i prepoznatljivi. Festival se već tri godine zaredom predstavlja i s priložima u emisiji *Dobro jutro, Hrvatska*, a finalnu večer MIK-a prenosi nacionalna televizija.

Prate li MIK i naši iseljenici?

- Apsolutno, i to s velikim zanimanjem. Upravo na tom tragu, 1997. godine imali smo na MIK-u i žiri dijasporu iz New Yorka, Toronta, Londona i Sydneja. Oni su dobili sve snimljene materijale festivala kako bi ih preslušali, zatim smo se s njima povezivali te su glasovali. Bili su povezani mahom istarski i primorski klubovi po svijetu, a kad se uspostavila audio-vizualna komunikacija na završnoj večeri nastalo je opće oduševljenje. Takva izvedba nije uopće bila jednostavna, bio je to tada pionirski i tehnološki pothvat za Hrvatsku. Prvi put je korištena digitalna veza Rijeke sa Zagrebom pa preko Njemačke s ostatkom svijeta. Bilo je komplicirano jer je uz sve tehnološke zahtjeve trebalo uzeti u obzir i različite vremenske zone. Uložio sam puno truda da sve to koordiniram. Američka tvrtka *Infinity* uspostavila je za tu priliku globalnu mrežu i to besplatno. Iseljenici prate redovito MIK. Uostalom, i neki pjevači iz iseljeničtva sudjelovali su i sudjeluju na MIK-u, npr. Joe Maračić Maki, Eleonora Turčinović te Gina Picinich koja je debitirala na Hrvatskom festivalu djece i mladih iz New Yorka, a redovito nastupa na festivalu u domo-

vini i vrlo je popularna. Bila je i pobjednica festivala.

Kako je nastao hrvatski dječji festival u New Yorku, koji će se 24. i 25. travnja održati sedmi put?

- Na poticaj ekipe iz New Yorka. Eleonora Turčinović bila je prva koja me je kontaktirala u ime Odbora Hrvatskog festivala djece i tada sam napravio elaborat festivala kako bi trebao izgledati na temelju iskustava s MIK-om i MIK-ićem, dječjim festivalom. Do današnjeg dana taj se koncept nije mijenjao. Odnosno, krenuli smo s djecom, no nakon tri godine pokazalo se kako treba festival proširiti i na večer mladih jer su djeca prerasla dob tog festivala. Tako sada imamo večer dječjeg festivala za djecu od 6 do 12 godina i večer festivala mladih od 13 godina nadalje. Granica nije postavljena, ali poštuje se razumna logika.

Kada je održan prvi dječji festival u New Yorku?

- Prvi festival održan je 2000. godine, i održavali smo ga pet godina zaredom. Uslijedila je pauza, a prošle godine opet smo ga obnovili. To je veliki projekt za hrvatsku zajednicu u njujorškoj Astoriji, bilo u organizacijskom ili financijskom smislu. Financiraju ga sponzori, dijelom roditelji te prodajom karata, majica, CD/DVD-a. Za sve njih to je iznimno važno jer žele očuvati svoje korijene, hrvatsku pripadnost i riječ, a to se najbolje posti-

Često odlazi u New York gdje sudjeluje u organizaciji hrvatskog dječjeg festivala

Njujorški festival potiče djecu naših iseljenika da bolje nauče hrvatski jezik

Andrej Baša dobitnik je brojnih glazbenih nagrada

že kada se djeci prenese ljubav prema tim vrijednostima. Mi u domovini ne možemo pojmiti tu dimenziju u svojoj punini. Međutim, organizacija festivala je vrlo zahtjevna pa članovi Odbora, volonteri, sudionici i njihovi roditelji ulažu golemi trud. Festivalne večeri održavaju se u velikim dvoranama s potrebnom opremom i infrastrukturom za takvu vrstu manifestacije, a okupi se oko tisuću ljudi na večeri. Ove godine festival će se održati u središtu Astorije u novoizgrađenoj Glazbenoj školi "Frank Sinatra". Hrvatska televizija također prati i snima festival te ga mogu vidjeti i gledatelji diljem svijeta.

Kako teku pripreme?

- Audicija za festival održana je krajem prošle godine. Odazvalo se oko sto-

tinjak djece i mladih, a tako veliki interes ugodno je iznenadio organizatore. U veljači ove godine, u prostorijama Hrvatskog radija u Astoriji, snimio sam vokalni dio pjesama, i to 22 pjesme za dječji festival i 20 pjesama za festival mladih. Znači, bit će izvedene ukupno 42 pjesme. Kompletnu obradu obavljam u Rijeci i svakog dana *Skypom* komuniciram s New Yorkom. Kao i prijašnjih godina autori pjesama i skladbi su iz Hrvatske. Sada djeca i mladi uvježbavaju pjesme, a to isto čine prateći vokali i zbor koji ima oko 70 članova. Ne manje važan dio festivala su koreografije za svaku skladbu. Održana je i plesna audicija te se i oko tog dijela festivala okuplja značajan dio djece i mladih. Na festivalu sudjeluju djeca iz New Yorka i šireg područja te New Jersey.

Što festival znači Hrvatima u New Yorku?

- Za njih ima golemi značaj. To je jedinstvena manifestacija i, kako oni sami kažu, ujedinjuje kreativno stvaralaštvo, prijateljsko druženje te na taj način čuvaju i njeguju hrvatski jezik i kulturu. Festival pridonosi očuvanju hrvatskog jezika u djece i mladih, glazbenom razvoju te razvijanju i jačanju njihove samosvijesti. Prvih godina festivala, kad bi Robert Ferlin, koji vodi završe večeri od samog početka, postavio pitanje mladim pjevačima

na pozornici, oni su rađe odgovarali na engleskom ili ga nisu razumjeli. No, to se promijenilo, mladi znaju da je to hrvatski festival, trude se učiti hrvatski i ne samo da nauče svoju pjesmu koju izvode, već znaju i riječi svih ostalih četrdesetak pjesama. Nastup i druženje na festivalu motiviraju ih za učenje. To je najbolji način učenja hrvatskog kroz igru i ples te glazbu i pjesmu. Osvajanje nagrada publike i nagrade Hrvatske matice iseljenika veliki je poticaj za sudjelovanje.

Postoji li mogućnost da se festival proširi i na druge gradove odnosno države?

- Mislim kako bi to bilo iznimno dobro, uspješno i korisno. Festival bi se mogao održavati i u nekim drugim državama, na primjer u Kanadi, Australiji i državama Europe gdje žive Hrvati, te gdje postoje jake i dobro organizirane hrvatske zajednice. Mislim da bi takav projekt bio izvrstan poticaj za okupljanje, motiviranje i stvaranje novih sadržaja u hrvatskim zajednicama. Organizirati druženje i nastup pobjednika iz cijelog svijeta u Hrvatskoj bio bi prekrasan pothvat. Rado bismo uz pomoć Hrvatske matice iseljenika, a na temelju iskustva u New Yorku, prezentirali taj projekt i u drugim sredinama koje su zainteresirane za to. ■

I naš iseljenik Joe Maračić Maki svoju je karijeru započeo na MIK-u

ENG An interview with Andrej Baša, the director of the MIK (Melodies of Istria and Kvarner) Festival — an event our emigrants follow with interest. As of 2000 he also serves as the art director and musical producer of the Croatian Children's and Youth Festival in New York.

Dubrovački glazbenici u Beču našli drugi dom

U organizaciji jubilarnog koncerta Kavaljera, na kojemu su između ostalih nastupili Meri Cetinić i Milo Hrnić, sudjelovali su i Gradišćansko-hrvatski centar iz Beča te Hrvatska matica iseljenika - Dubrovnik

Napísala: **Maja Mozara** Snimio: **Petar Tyran**

Poznati hrvatski zabavno-glazbeni sastav *Dubrovački kavaljeri* iz Beča proslavio je svoj 25. rođendan sredinom ožujka, u bečkom teatru "Akzent", koncertom na kojem su uz njih nastupili: Meri Cetinić, Milo Hrnić, ženska klapa FA Lindo, bečki Čuži sa Slavkom Ninićem i mlada dubrovačka nada Tamara Kuljačić. Osnivači ove dubrovačko-bečke grupe, Marko Majkovića i Josip Čenić, sa sjetom se prisjećaju svojih početaka. Zamisljali su kako će hladne zime provoditi u Beču, a ljeta u svome rodnom Dubrovniku. Međutim, dogodilo se suprotno. Budući da su se redali nastupi izvan Grada, neposredno nakon rata, Kavaljeri su se preselili u Beč gdje su našli svoj novi dom. U novoj sredini i na novim poslovima, našli su i bolji život za svoje obitelji, te tako lijepom pjesmom i mnogobrojnim koncertima dali pozitivan primjer međusobnog poštovanja i oplemenjivanja dviju kultura, austrijske i hrvatske. Postali su miljenici tamošnje publike, zaredali su se nastupi na nacionalnoj televiziji ORF, koncerti među gradišćanskim Hrvatima, a također i nastupi izvan granica Hrvatske i Austrije. Nastupili su na nizu dobrotvornih koncerata, a 1992. organizirali su veliki koncert "SOS" za svoj rodni grad Dubrovnik. Poznati su: dubrovački koncert 2002. godine, zatim koncert u Dobroti za Hrvate u Boki kotorskoj, koncert u Moli-zeu za moliške Hrvate, i mnogi drugi. Uslijedila je proslava dvadesetog rođendana koncertima u Beču i Dubrovniku, a u organizaciji Hrvatske matice iseljenika Dubrovnik. U organizaciji 25. rođendana Kavaljera sudjelovali su i "Hr-

Rođendanski nastup Dubrovačkih kavaljera

vatski centar Beč" (gradišćanski Hrvati) te Hrvatska matica iseljenika - Dubrovnik. Danas Kavaljere čine glazbenici: Marko Majkovića, Josip Čenić, Martina Mazanik, Božidar Pintarić, Matko Dišipulo i Dragan Radić. Da je ovogodišnja slavljenička atmosfera bila vruća, svjedoče mnogobrojni uzvanici i prijatelji koji su uživali u ovome srebrnom jubileju. U prvom dijelu koncerta Kavaljeri su svirali uglavnom autorske pjesme. Poseban ugođaj stvorila je Meri Cetinić, koja među Hrvatima u Austriji uživa poseban ugled. Kad se na pozornici pojavila ženska klapa FA Lindo, unaprijed se znalo da će osvojiti publiku anđeoskim glasovima i izborom pjesama. Meri Cetinić otpjevala je na slavljeničkom koncertu nekoliko svojih hitova, a nakon toga zapjevala je "Konobu" i "More" sa svojim dugogodišnjim prijateljima Kavaljerima. Temperamentni dubrovački pjevač Milo Hrnić svojom je pjesmom publiku digao na noge. Vesela atmosfera trajala je dugo u noć. Dubrovački glazbenici dobili su za svoj rođendan mnogobrojne čestitke od svojih prijatelja i poštovatelja, među ostalim i od Hrvatske matice iseljenika. ■

Ženska klapa FA Lindo

ENG The well-known Vienna-based Croatian pop band *Dubrovački kavaljeri* celebrated its 25th anniversary in mid March with a concert at Vienna's Akzent Theatre, featuring guest stars Meri Cetinić and Milo Hrnić.

Sudbonosni poziv iz Aucklanda

Goran kaže kako se na inicijalnom okupljanju zainteresiranih folklorša prije dvije godine okupilo samo osam članova Hrvatskog kluba. "Znate koliko nas danas ima? Sto!", ponosno će naš sugovornik

Goran Kačurov
u posjeti Matici

Nastup klape "Patria"

Napisao: **Hrvoje Salopek**

Kad se Goran Kačurov na Zagrebačkoj smotri folklor 1989. zbližio s hrvatskim folkloršima s Novog Zelanda, nije ni slutio da će taj susret biti sudbonosan. Prijateljstva koja su tada sklopljena održavana su godinama bez obzira na veliku udaljenost, da bi u konačnici rezultirala Goranovim preseljenjem na Novi Zeland, prije dvije godine.

No, krenimo redom. Junak ove priče 44-godišnji Zagrepčanin Goran Kačurov vrstan je glazbenik i folklorša. Od malih nogu živi uz glazbu i ples zahvaljujući ponajprije svome ocu Ivanu, poznatome zagrebačkom stručnjaku za folklor. Goranov otac istaknuo se i kao hrvatski kulturni djelatnik među moliškim Hrvatima 90-ih godina. Da jabuka ne pada daleko od stabla, potvrđuje i Goran. Kao mladić aktivan je u mnogim zagrebačkim ansamblima, a od 1995. član je našega najboljeg ansambla 'Lado' gdje za-

počinje svoju profesionalnu karijeru kao glazbenik-instrumentalist. Dvije godine kasnije postaje voditelj i solist toga vrhunskog orkestra! Uz svoju glazbenu karijeru u 'Ladu' Goran je osnovao i vodio poznati zagrebački orkestar 'Kužiš stari moj', sastavljen od desetak vrhunskih glazbenika koji njeguje ponajprije zagrebačku glazbenu tradiciju.

Kako to često među 'Ladovcima' biva i Goran je svoju životnu družicu pronašao među lijepim plesačicama našeg svjetski poznatog ansambla. Goran i Sanja su u braku već pet godina. A ponos mlade obitelji su dva sinčića, trogodišnji Vito i jednoipolgodišnji Bono.

MISIJA SPASA ZA HRVATSKI KLUB

"Pet godina nakon prvog susreta s Hrvatima iz Aucklanda na Smotri, uslijedio je moj uzvratni posjet. Tad sam kao voditelj KUD-a Maksimir odveo svoje folklorše prvi put na gostovanje na Novi Zeland. Nakon održane turneje, ostao sam još neko vrijeme s ciljem da instruiram naše sunarodnjake u Aucklandu,"

priča nam Goran koji je tijekom svoga nedavnog boravka u Zagrebu posjetio i nas u Matici. Način kako Goran, kao vrsni folklorni stručnjak, podučava članove Hrvatskog društva ostavio je dojam na vodstvo kluba pa su bili sve češći pozivi iz Aucklanda s prijedlogom da se Goran preseli na Novi Zeland i vodi društvo. Prekretnicu u Goranovu životu i karijeri donio je sudbonosni telefonski poziv 2007. godine. "Taj razgovor trajao je puna tri sata. Na drugom kraju žice bili su Niki i Neven Grgičević, članovi predsjedništva Hrvatskoga kulturnog društva u Aucklandu. Slušajući molbe i vapaje prijatelja s dalekoga Novog Zelanda kako je prijeko potrebno da dođem, kako je krajnji čas da im se pomogne, shvatio sam da moram poći." Goran je telefonirajući s Novim Zelandom donio tešku odluku da se preseli u tu daleku zemlju i pomogne prijateljima i hrvatskoj zajednici. Odlučio je napustiti ugodan život vrhunskoga glazbenika sa zavidnom karijerom, voljeni Zagreb i Hrvatsku, prijatelje, rodbinu... "Nisam

Hrvatski folklorasi izvode "Hercegovački lindo"

Folklorni ansambl "Kralj Tomislav" okuplja sve više mladih Hrvata Aucklanda

smio dopustiti da zbog mene propada Hrvatski klub u Aucklandu. Možda će zvučati patetično, ali svoj odlazak sam shvatio kao svojevrsnu nacionalnu misiju spasa. Naravno, još sam morao dobiti pristanak supruge Sanje. Nakratko sam prekinuo razgovor držeći telefonsku slušalicu u ruci. Okrenuo sam se prema Sanji s pitanjem - Ideš li sa mnom na Novi Zeland? Nakon kratkog razmišljanja, odlučno je odgovorila - Idem."

"CIJELI SMO PUT PROVELI PLAČUĆI"

Nakon odluke da se presele na Novi Zeland, Kačurove je čekalo bezbroj teškoća, dvojbi i iskušenja. Goran je počeo danonoćno preispitivati svoju odluku. "Bio sam prepolovljen. Toliko toga važnog u mom životu trebalo je ostaviti i krenuti u nepoznato – početi od nule. U tim trenucima predomišljanja sjetio sam se koliko me naši ljudi dolje mole da dođem i to me ohrabrilo da ostanem nepokolebljiv u svojoj odluci", kaže Goran i dodaje: "Kad sam objavio da odlazim, svi su bili šokirani - rodbina, prijatelji, 'Ladovci'... No, ubrzo je nevjericu zamijenila jedno-dušna i bezrezervna potpora."

U rujnu 2008. mlada obitelj Kačurov,

Goran, Sanja i sinčić Vito krenuli su na veliki put, doslovce na drugi kraj svijeta. "Dugi let smo proveli plačući i čitajući bezbroj oproštajnih pisama. Pomislih – Pa dokle ćeš plakati? Trgni se i ponašaj se u skladu sa svojom odlukom. Kad su nas u zračnoj luci srdačno dočekali naši novozelandski domaćini, sva je tuga nestala u trenu."

Prva tri mjeseca Kačurovi su stanovali kod obitelji Grgičević. Kao svaki početak, i ovaj Goranov je bio težak. Zatekao je Hrvatski klub na izdisaju, s golemim programskim i financijskim problemima. "Klub je bio prazan, pomalo zapušten. Dulje razdoblje se ondje nije ništa konkretno događalo. Odmah sam shvatio da me čeka puno posla." Goran nam priča kako se na inicijalnom okupljanju zainteresiranih folklorasa okupilo samo osam članova kluba. "Znate koliko nas danas ima? Sto!", ponosno će naš sugovornik. Naime, ubrzo se u hrvatskoj zajednici Aucklanda pročula vijest da je stigao stručnjak iz 'Lada'. Folklorna skupina počela se povećavati. "Uskoro nas je bilo dvadesetak. Budući da nismo imali instrumenata, počeo sam uvježbavati *Hercegovački lindo* te sam osobno svirao lijericu. Sad imamo folklorni ansambl,

koji nosi ime 'Kralj Tomislav', podijeljen je u tri dobne skupine sa sto članova, a tu je i odlična klapa 'Patria' te glumačka družina."

USPJEŠNI PROJEKTI I PRIREDBE

Iako je Goranov boravak na Novom Zelandu razmjerno kratak, rezultati njegova rada vidljivi su posvuda. Može se pohvaliti i s nekoliko vrlo uspješnih projekata i priredbi. "U povodu 150. obljet-

Hrvati na Novom Zelandu

Prvi Hrvati odlazili su potkraj prošlog stoljeća u novozelandsku pokrajinu Kajtaja gdje su se bavili kopanjem kaori gume. U tom području, gdje žive pretežno Maori, došlo je do prvih međuetničkih veza i brakova između Hrvata i Maorkinja. Nakon što su zaradili dovoljno novca napornim radom - kopanjem kaori gume, Hrvati kupuju zemljišta u atraktivnijim predjelima Novog Zelanda - Wellingtonu, Aucklandu i Hamiltonu, gdje se uglavnom bave poljoprivredom, ponajviše vinogradarstvom. Ta starija iseljenička populacija potječe ponajviše iz srednje i južne Dalmacije - s Korčule, Makarskog primorja, Zabiokovlja... Na Novi Zeland počeo je stizati sredinom 90-ih godina novi val hrvatskih iseljenika, ponajviše iz Zagreba i Slavonije. Naš sugovornik kaže kako je teško odrediti koliko danas ima Hrvata na Novom Zelandu - procjenjuje da ih je zasigurno nekoliko desetaka tisuća, raznih iseljeničkih naraštaja. Najveća hrvatska zajednica nalazi se u jednomilijunskome gradu Aucklandu. Većina Hrvata živi u predjelu Henderson gdje se nalazi i Hrvatski klub, kao i Hrvatska katolička misija.

Mama Sanja i sinčić Bono kao vatreni hrvatski navijači

Sretna obitelj Kačurov - Sanja i Goran te sinčići Vito i Bono

nice doseljenja Hrvata na Novi Zeland postavili smo na scenu pučki mjuzikl 'Marin i Marica' koji je doživio sjajan uspjeh. Riječ je o prekrasnoj ljubavnoj priči naših prvih doseljenika i njihovu životu u tim teškim vremenima. U mjuziklu je sudjelovalo dvadesetak izvođača, a glazbenu podlogu, koju smo snimili u Zagrebu, izveo je moj stari sastav 'Kužiš stari moj'."

O izvrsnim folkloristima iz Zagreba proćulo se i izvan hrvatske zajednice Aucklanda. Naime, Sanju i Gorana pozvao je ugledni ženski koledž Baradene da podučavaju u izornoj nastavi hrvatski folklor. Tako su prošlu školsku godinu radili s dvadesetak mladih Novozelandski, uglavnom engleskog podrijetla.

"Prvi put su Engleskinje pjevale hrvatske pjesme", uz smijehak će Goran.

Naš sugovornik prića i o organiziranom navijanju tijekom Svjetskog prvenstva za košarkaše (mlade od 19 godina) koje je održano prošloga ljeta u Aucklandu. "Tako navijanje skandiranjem i pjevanjem, poput onog u Europi, nije uobićajeno na Novom Zelandu, predložio sam da i na taj način pomognemo našim košarkašima, a ujedno iskažemo nacionalni ponos. Pripremajući se za prvenstvo, održavali smo u klubu probe navijanja. Uvježbavali smo tako naše poznate navijačke pjesme i uzvike. Uspjeh na utakmicama nije izostao. Dovedi smo naše mlade košarkaše do osvajanja bronćane medalje. A o hrvatskim navijaćima, odje-

venim u kockaste dresove, koji fanatićno hrabre svoju momćad, izvještavale su sve novine, TV i radiopostaje. Ovakvo navijanje Novi Zeland još nije imao prilike vidjeti. Slobodno možemo reći da smo bili pravi hit prvenstva."

MLADI MAOR IGRA RAGBI U MAKARSKOJ

Veliki događaj za Gorana bilo je i nedavno gostovanje njegova zagrebaćkog sastava 'Kužiš stari moj' na Novom Zelandu. Za organizaciju koncerta u Aucklandu Goran nije žalio truda – i isplatilo se. Koncertna dvorana bila je prepuna, više od 500 posjetitelja došlo je na koncert. "Bio je to pravi spektakl, dirljiv događaj, na kojemu su nazoćili Hrvati razlićite dobi i iseljenićkih naraštaja. U sklopu priredbe urućena je jedna lićka narodna nošnja Hrvatskom klubu kao dar Službe za Hrvate u inozemstvu MVPEI-ja. Naćelnik slućbe gosp. Petar Barišić nas podrćava i pomaže nam u svim našim aktivnostima. Dar i pismo koje je na koncertu proćitano izazvalo je oduševljenje. Na koncertu je bio i istaknuti novozelandski politićar maorskog podrijetla Shene Jones, bivši ministar useljentištva. On je posebno vezan uz hrvatsku zajednicu jer u njegovim žilama teće i hrvatska krv. Naime, Jonesov djed je doseljenik iz Dubrovnika. Bio je toliko dirnut nastupom zagrebaćkih glazbenika da im je osobno poželio pokazati važne ma-

Goran se u Zagrebu sastao s Penetaui Jonesom, mladim Maorom koji od nedavno živi u Makarskoj i igra za tamošnji ragbi klub

orske znamenitosti, a na posljertku nas je sve pozvao u svoj dom. Ondje nas je dočekala supruga i njegovih sedmero djece. Uslijedila je tradicionalna maorska pjesma dobrodošlice i ratnički ples Haka. Kad smo uzvratili hrvatskim pjesmama, Jones je bio dirnut, pokrio je šakama lice i počeo plakati. Zatim je rekao jednom od sinova – Sine, obuci hrvatski dres. Kad je to mladić učinio, ponovno mu se obratio – Sine, spremi se na put u Hrvatsku. Želim da odeš u zemlju svoga pradjeda, da naučiš hrvatski jezik, da upознаš svoje korijene i tradiciju.” Uz ovu iznimno zanimljivu priču, Goran dodaje novu zanimljivost: “I evo, sutra ću se naći s Penetauiom. On odnedavno živi u Makarskoj gdje nastupa za tamošnji ragbi klub. Dopusputovat će nakratko u Zagreb da se pozdravimo i da čujem kako se snašao.”

HRVATSKI SVJETIONIK NA KRAJU SVIJETA

Goran se pun poleta vraća na Novi Zeland. “Ondje sam fantastično primljen, stekao sam već veliki broj prijatelja - nije moglo biti bolje. Cilj mi je još više ojačati i povećati klub. Sad smo u Hrvatskoj za naše folklorashe naručili 70-ak nošnji i osam kvalitetnih tambura. Želim da klub postane svojevrсни hrvatski kulturni svjetionik na kraju svijeta. Želim u Auckland iz Hrvatske dovesti vrijedne kulturne priredbe, kojim će se naši sunarodnjaci ponositi i koje će ih jačati u nacionalnoj

Velika dvorana Hrvatskog kluba se priprema za koncert

svijesti. Na taj način pomagat ćemo i našoj matičnoj domovini. Ovom prigodom želim najaviti i veliki nogometni turnir hrvatskih klubova Australije i Novog Zelanda koji će se prvi put, potkraj rujna, održati na Novom Zelandu, a glavni organizator je Hrvatski klub iz Aucklanda. Na turnir će iz Australije doputovati čak 600 sudionika. To nam je veliko priznanje. Sljedeće godine pozvani smo na Zagrebačku smotru folkloru, a s nama, put Zagreba, kreću i naši prijatelji Maori.”

Recimo još da je tijekom boravka na Novom Zelandu Goran postao drugi put

otac. “Naš sinčić ima dva imena, kako je to ondje uobičajeno. Prvo je Bono, po sv. Boni, zaštitniku našega herojskoga grada Vukovara, a drugo je Viki, po pokojnom Vikiju Glovackom, koji je bio naš veliki obiteljski prijatelj, čovjek koji je skladao najzagrebačkiju pjesmu ‘Zadnji fijaker’, a koju ujedno smatramo našom obiteljskom himnom. A možda nije slučajno da se ime Viki može preokrenuti šatrovački u Kivi, a znamo da cijeli svijet Novozelandske zove – Kiwi”, uz smijeh će Goran koji je odjurio na sastanak sa svojim prijateljima iz ‘Lada’. ■

Druženje u domu Shene Jonesa

ENG Musician Goran Kačurov, until recently the head of the orchestra of the famed Lado ensemble, has moved with his family from Zagreb to New Zealand where he leads the Kralj Tomislav folklore ensemble of Auckland.

Iz ljubavi prema Hrvatskoj i hrvatskom jeziku

Prema postignutim rezultatima, odabrano je šest najboljih učenika: Ivona Lonac, Neven Marko Pokrivac, Nikol Žun, Alicia Kenda, Dario Duspara i Ana Erceg

Generalni konzul mr. sc. Antun Babić s nagrađenim učenicima

Tekst i snimke: Generalni konzulat RH u Melbourneu

Potkraj ožujka u Generalnom konzulatu RH u Melbourneu održana je ceremonija uručivanja nagrada najboljim učenicima (maturantima) hrvatskog jezika u australskoj saveznoj državi Viktoriji u 2009. godini. Najboljim učenicima, koji su za maturu izabrali hrvatski jezik, uručene su svjedodžbe na melbournskom Sveučilištu. Svjedodžbe je uručio ministar u Vladi Viktorije Tim Holden, a nazočan je bio i generalni konzul RH u Melbourneu mr. sc. Antun Babić.

Dodjelu nagrada zajednički su organizirali Udruga učitelja hrvatskog jezika u Viktoriji i Generalni konzulat u Melbourneu. Na dodjeli su bili nazočni učenici, roditelji, učitelji i djelatnici Konzulata. Prema postignutim rezultatima, odabrano je šest najboljih učenika: Ivona Lonac, Neven Marko Pokrivac, Nikol Žun, Alicia Kenda, Dario Duspara i Ana Erceg.

Nagrade Udruge učitelja i Generalnog konzulata uručio je generalni konzul Antun Babić. Udruga učitelja svakom je studentu poklonila knjigu dr. Ilije Šutale *Croatians in Australia*, a Generalni konzulat promotivni materijal o Hrvatskoj.

Prije uručivanja nagrada predsjednica Udruge hrvatskih učitelja u Viktoriji Katica Perinac čestitala je učenicima na postignutom uspjehu. Katica Perinac, koja već trideset godina radi kao učiteljica hrvatskog jezika, također je zahvalila roditeljima koji su usmjeravali svoju djecu prema učenju hrvatskog jezika, a posebno je istaknula ulogu i trud učitelja hrvatskog jezika koji već godinama taj posao obavljaju iz lju-

bavi prema Hrvatskoj i hrvatskom jeziku tj. nisu plaćeni za taj rad. Zahvalila je i hrvatskim udrugama, kao i poslovnim ljudima u Viktoriji bez čije pomoći Škola hrvatskog jezika ne bi mogla opstati.

U obraćanju nazočnima i generalni konzul Babić istaknuo je veliku ulogu koju učitelji hrvatskog jezika u Viktoriji imaju u očuvanju hrvatskog jezika i hrvatskog identiteta u Australiji. Također je zahvalio roditeljima i učenicima na njihovom trudu.

Generalni konzul Babić čestitao je najboljim učenicima na postignutom uspjehu. Rekao je da su maturanti izabrali dobar put u životu ne samo zato što su izabrali učiti jezik njihovih roditelja, nego i zbog toga što i dalje vrijedi ono staro pravilo "da čovjek vrijedi onoliko koliko jezika govori".

Babić je tijekom prijma nazočnima predstavio i novu djelatnicu u Generalnom konzulatu u Melbourneu, vicekonzulicu Idu Paulin-Dutković, koja će preuzeti poslove koordinacije između Generalnog konzulata i Udruge učitelja hrvatskog jezika. Generalni konzulat će, u suradnji s Udrugom učitelja hrvatskog jezika, u dogledno vrijeme organizirati i poseban sastanak s predstavnicima hrvatskih iseljeničkih udruga u Viktoriji, na kojem će se raspravljati o novim načinima financiranja i promocije učenja hrvatskog jezika među djecom hrvatskih iseljenika.

Na ceremoniji su bili nazočni i predstavnici medija, Franci Buljat, novinarka Hrvatskog radioprograma na SBS-u i Tonči Prusac, glavni i odgovorni urednik Hrvatskog vjesnika u Melbourneu. ■

Uručivanje nagrada najboljim učenicima hrvatskog jezika

ENG An awards ceremony was held in late March at the Croatian General Consulate in Melbourne for the best pupils (secondary school graduates) of the Croatian language in 2009 in the Australian state of Victoria.

Davor Pavuna – novi predsjednik

Kako ostaju slobodna mjesta predsjednika HSK CH/FL dr. Vlade Šimunovića (zbog zdravstvenih razloga) i glavne tajnice Franjice Kos (povratak u domovinu), za novog predsjednika jednoglasno je izabran prof. dr. sc. Davor Pauna, svjetski poznati fizičar

Prof. Davor Pavuna

Tekst: B. Lovrić Snimke: HSK CH/FL

Nedavno je u Hrvatskoj kući u Oltenu održana sjednica Središnjeg odbora Hrvatskoga svjetskog kongresa u Švicarskoj i Lichtensteinu (HSK CH/FL), a na koju je bilo pozvano i dvadesetak potpisnika poznate *Zamolbe* švicarskim vlastima za ukidanje zabrane nastupa pjevača Marka Perkovića Thompsona u Švicarskoj. Poseban gost večeri bio je veleposlanik RH u Švicarskoj Jakša Muljačić. Glavna tajnica Franjica Kos podnijela je kratko izvješće o stanju HSK i aktualnim teškoćama, glasnogovornik HSK dr. fra Šimun Ćorić izvijestio je o stanju HSK na svjetskoj razini, a prof. Marina Pražetina, ravnateljica Hrvatskih dopunskih škola, bila je zadužena za izvješće o stanju i perspektivama rada s hrvatskom djecom. Dr. Edo Krušlin istaknuo je važnost ovakvog hrvatskog zajedništva i međusobnog poštovanja, dipl. ing. Osvin Gaupp informirao je o koracima HKZ-a u slučaju pjevača Thompsona, a Mario Lovrić o organizacijskom napretku Hrvatskih svjetskih igara koje će se održati u Zadru od 18. do 24. srpnja ove godine.

Posebno je razveselila nazočnost na ovom susretu poznate klape Chorus Croaticus i njihova voditelja mr. Frane Vugdelije, koji su svojim prekrasnim pjevanjem sve oduševili. Frane je posvjedočio o prvim koracima stvaranja temelja Hrvatskoga svjetskog kongresa, kad je 1991. kao predsjednik Koordinacije hrvatskih udruga u Švicarskoj, zajedno s dr. Edom Krušlinom i dr. fra Šimunom Šitom Ćorićem iz Švicarske, dr. Marijanom

Brajinovićem iz Austrije, s dr. Nevenom Šimcem i dr. Markom Đidarom iz Francuske, te dr. Ivom Jolićem iz Njemačke, a na sastancima od Basela, Beča i Pariza, stvarana osnovna struktura ovoga temeljnoga hrvatskog povezivanja po cijelom svijetu. Vugdelija će nas ugodno iznenaditi sljedeće godine organiziranjem 20. obljetnice tih događaja.

Kako ostaju slobodna mjesta predsjednika HSK CH/FL dr. Vlade Šimunovića (zbog zdravstvenih razloga) i gl. tajnice Franjice Kos (povratak u domovinu), za novog predsjednika jednoglasno je izabran prof. dr. sc. Davor Pauna, svjetski poznati fizičar i član stručne ekipe američkog predsjednika Baracka Obame, a za gl. tajnicu Branka Lovrić. Od njih se očekuje da zajedno s dopredsjednicima HSK CH/FL Tomicom Mijatovićem, dr. Alenom Kordićem i ostalim dužnosnicima i članovima kongresa pokrenu još veću djelatnost HSK u ovoj zemlji. U tom smislu već je nakon sastanka donesena odluka da HSK CH/FL otvori prijateljsku *elektroničku stranicu* intelektualaca i poslovnih ljudi u Švicarskoj i Lichtensteinu pod imenom www.hrvatskaveza.ch. Namijenjena je povezivanju i učvršćivanju prijateljskih i poslovnih veza. Ovu elektroničku stranicu uređuje i vodi pravnik i predsjedatelj Radnog odbora za mladež Hrvatskoga svjetskog kongresa u CH/FL Ilijas Radonjić.

Nakon zahvale dr. Šimunoviću i želja za ozdravljenje, nazočni su se dirljivim govorima i zahvalama oprostili od Franjice Kos te zaželjeli njoj i suprugu Dragi sretan povratak i život u Varaždinu! ■

Fra Šito Ćorić govori na sastanku

ENG The central committee of the Croatian World Congress in Switzerland and Lichtenstein sat in session recently at the Croatian house in Olten. The body unanimously elected internationally acclaimed physicist Davor Pavuna DSc as the new president of the organisation.

Poučno i zabavno “Putovanje kroz znanje”

Osam simpatičnih životinjskih likova vode nas kroz vesele, zanimljive i poticajne zadatke, kojima je svrha učenje i proširivanje znanja iz hrvatskoga jezika

Napisala: **Lada Kanajet Šimić**

Atraktivnost i mnogobrojne mogućnosti koje nam danas pružaju računala omogućili su ovome elektroničkome mediju da, osim što je postao suvremena igračka djeci i mladima, postane i neodvojiv model za stjecanje znanja. A kada vrsni autori spoje dječju znatiželju, učenje, lijepo ponašanje, igru i kreativnost, nastaje multimedijalni CD *Putovanje kroz znanje*. Ova e-knjiga, u izdanju Zavoda za informacijske studije Odsjeka za informacijske znanosti Filozofskoga fakulteta u Zagrebu, namijenjena je najmlađim korisnicima odnosno djeci predškolske i ranije školske dobi. No, s obzirom na to da CD pomaže u razvoju različitih jezičnih vještina i sposobnosti, a obuhvaća temeljni rječnik i gramatiku, iznimno je koristan za izvandomovinsku nastavu hrvatskoga jezika, istaknula je dr. sc. Lidija Cvikić, jezična stručnjakinja za ino-

jezični hrvatski s Odsjeka za kroatistiku Filozofskog fakulteta u Zagrebu.

Autori ovoga višenamjenskog i iznimno korisnog CD-a su dr. sc. Kristina Vučković, Ela Družijanić-Hajdarević, prof. hrvatskoga jezika i Ante Ujdur, prof. logoped.

JEZIČNE PUSTOLOVINE ZA NAJMLAĐE

Zečica Maja, dinosaurica Dina, miš Miro, pingvin Pino, lav Leo, hobotnica Lila, vjeverica Iva i patak Pero, poput omiljenih dječjih likova poznatih svjetskih produkcija, odvede nas u svoje jezične pustolovine. Ovih osam simpatičnih životinjskih likova, kojima su glasove posudili govornici iz različitih krajeva Hrvatske, na poučan i zabavan način vode nas kroz vesele, zanimljive i poticajne zadatke, kojima je svrha učenje i proširivanje znanja iz hrvatskoga jezika.

Krenemo li u pustolovinu s glavnim likom zečicom Majom, koja govorom otkriva svoje dubrovačko podrijetlo, riječi je moguće učiti uz bogati slikovni rječ-

nik, odabirom prema abecedi ili prema kategorijama (dani u tjednu, voće i povrće, škola i igra, piće i hrana, životinje, tijelo, bilje, glazba, odjeća i obuća, matematika, šport, vrijeme, zanimanja, geografija, abeceda, prijevozna sredstva, boje). Svaka od 1.387 riječi, koje su vrijedni autori izvukli iz čitanki za 1. do 4. razreda osnovne škole, ima svoj slikovni opis i primjer izgovora. Iznimno je korisno što se popis riječi može proširivati prema potrebi ili željama te tako učiteljima, roditeljima, djedovima i bakama daje mogućnost da uz Majin rječnik proširuju i bogate djetetov rječnik.

I sve ostale jezične pustolovine atraktivne su, poučne i zanimljive. Pingvin Pino se igra slaganja riječi prema slici. Atraktivnost ove igre svakako su slova, koja padaju sa snježnim pahuljama, a koja dijete spretnim pokretom miša mora smjestiti na odgovarajuće mjesto. Miš Miro se igra nadopunjavanja rečenica, dinosaurica Dina sa stvarima i pojavama u prostoru, a lava Lea treba odjenuti pa tako djeca uče zanimanja kao što

su vatrogasac, liječnik, dimnjačar. Patak Pero traži određivanje slijeda događaja prikazanih na sličicama, s hobotnicom Lilom djeca se mogu poigrati omiljene igre pronalaženja razlika između dviju naizgled istih slika, a s vjevericom Ivom

“razmještati će i namještati” tj. slici dodati predmete koji joj pripadaju.

Posebnost ovoga CD-a svakako je i u tome da su, zbog različitosti ženskih i muških oblika riječi, autori predvidjeli poseban ulaz u igrice za djevojčice i za dječake tako da se životinje-vodiči obraćaju djetetu prema spolu. Isto tako, kako je istaknuo recenzent doc. dr. sc. Krešimir Pavlina, “izrazito je vrijedan odgojni doprinos likova koji djeci prikazuju izvrstan primjer lijepoga ponašanja u igri. U tu svrhu na svakom početku igre dijete biva pozdravljeno, a tek zatim mu se objašnjavaju pravila igre.”

NA NEKOLIKO TEŽINSKIH RAZINA

Sve se igre mogu izvoditi na nekoliko težinskih razina. Na taj način, osim što se dijete potiče na stalno napredovanje, razvija se i pozitivan natjecateljski duh ako se igrice igraju u skupinama. Time ovaj sadržaj dobiva još jednu korisnu dimenziju, a to je međusobno druženje

suigrača, bilo da su dobni vrsnici ili da je riječ o druženju s odraslom osobom (učitelj, roditelj...). Kako se nedostatak socijalizacije, što je važan čimbenik u ranoj dobi, često ističe kao nedostatak elektroničkoga učenja, mogućnost igranja i druženja u skupinama daje ovom CD-u važnu dodatnu vrijednost.

Završavajući svoju prezentaciju na radionici *Upotreba multimedijalnih edukativnih alata u ranoj dobi*, autorica dr. sc. Kristina Vučković istaknula je sljedeće: “Učenje - proučavanje i poučavanje - potiče i pokreće stalno pomicanje granica našega/nečijega najboljega: ono najbolje od jučer postaje samo podloga za ono najbolje što možemo ostvariti danas.”

A kome je zapravo upućeno ovo razmišljanje ako ne djeci i mladima koji, tehnološki gledano, već žive *sutra*. Ostale informacije o CD-u nalaze se na internetskoj stranici: www.putovanjekroz-znanje.ffzg.hr ■

ENG The *Putovanje kroz znanje (Travelling Through Knowledge)* multimedia CD is an electronic book targeted to very young users, i.e. pre-schoolers and early elementary school pupils and is useful in Croatian language instruction abroad.

VIJESTI HR

OD JESENI SVIM STUDENTIMA BESPLATAN STUDIJ PRVE GODINE

ZAGREB - Svi studenti koji će se početkom akademske godine 2010./2011. prvi put upisivati na visoko učilište moći će prvu godinu studirati besplatno, a Vlada će troškove prve godine redovitog studija subvencionirati sa 129,9 milijuna kuna, od čega je 25,9 milijuna kuna osigurano u proračunu za 2010., dok će se 103,9 milijuna kuna osigurati u proračunu za 2011., odlučila je Vlada. Kako je objasnila premijerka Jadranka Kosor, plaćanje sljedećih godina studija ovisit će o uspjehu pojedinog studenta, čime ih se potiče da studiraju uspješno i redovito ispunjavaju svoje obveze. “Sigurna sam da će to mnoge potaknuti da zapnu iz sve snage i osiguraju uspjeh do kraja studija. Vjerujem da će odluka biti na korist sadašnjih i budućih studenata, ali i profesora. Ova odluka je sasvim

sigurno ulaganje u budućnost Hrvatske”, rekla je Kosor, istaknuvši da Vlada odluka predstavlja potporu obrazovanju u Hrvatskoj, koja je prema njezinim riječima posebno važna u kriznim godinama.

FÜLE: HRVATSKA JE PROTEKLIH MJESeci NAPRAVILA ODLIČAN NAPREDAK

BRUXELLES – “Hrvatska je posljednjih mjeseci dobro napredovala, tako da se ne naziru problemi koji ne bi mogli biti riješeni i ona bi trebala ući u Europsku uniju bez mehanizama za nadzor kakvi su uvedeni za Bugarsku i Rumunjsku”, izjavio je povjerenik za proširenje Štefan Füle. “Hrvatska je proteklih mjeseci napravila odličan napredak i doista smo u završnoj fazi pristupnih pregovora. Ne vidim nijedno pitanje ili izazov koji Hrvatska neće moći riješiti uz pomoć Europske komisije”, istaknuo je Füle.

Poezija koja potiče istančane osjećaje

“Do čitatelja je da doživi djelo i sam prosudi koliko sam uspio opisati sebe samoga, te ljude i događaje oko sebe i je li poruka nade našla pravi put”, kaže Rudolf Miletić

Razgovarala: **Vanja Pavlovec**

Snimke: **obiteljska zbirka Miletić**

Rudolf Miletić rodio se 1930. godine u Rečici kraj Karlovca, gdje mu je djed radio na željeznici. I otac Ivan također je radio na željeznici, što je uvjetovalo česte selidbe u Zagreb, okolicu Knina i Draganić. Nakon očeve smrti obitelj živi stalno u Karlovcu gdje Rudolf pohađa osnovnu školu i gimnaziju. Označen kao “klerofašist”, jer je bio ministrant u crkvi sv. Trojstva i štićenik patera gvardijana dr. Rikarda Ribića koji je 1945. godine likvidiran, ne dobiva pravo da studira željenu medicinu. Kasnije završava ekonomski fakultet, koji je nadopunio s “graduate studies” na *Portland State University*. Godine 1952. ženi se Berislavom Tuškan (rođena u SAD-u) te dobivaju i sina Zvonimira.

Radio je u nekoliko karlovačkih i zagrebačkih poduzeća, a posljednje tri godine, prije odlaska u SAD, u Karlovcu je bio šef Kabineta predsjednika skupštine Josipa Boljkovca. Vodio je i protokol, komisiju za međunarodne veze te komisiju za vjerska pitanja. Godine 1968. iseljava se s obitelji u SAD. U Portlandu je radio u osiguranju, ali najčešće zbog visokih nadnica i kao strojar te poslovođa u nekoliko portlandskih tvornica. Od 1990., a osobito od 1991. do 1995. godine djeluje na promoviranju nove hrvatske države.

Zbirku pjesama “Putovi čovjekovi” počeo je ozbiljnije stvarati 1952. godine u kući njegove buduće supruge, iako je stihove pod tim nazivom započeo pisati dok je živio s majkom i sestrama te djedom i bakom. Od tada su “Putovi čovjekovi” rasli, dotjerivao ih je te nastavio pisati i u Americi.

Iznimno znanje o hrvatskoj lirici, što se i nazire u njegovoj poeziji, priskrbilo

mu je pridjev “staromodnosti”, no on to prihvaća kao svoje opredjeljenje i kredo jer ima jasnu sliku što želi postići. Jedna nedavna kritična primjedba proglasila je njegovu zbirku “staromodnom poezijom, u post kranjčevićevsko-ujevićevsko-goranovskom stilu”, što ga nimalo ne pogađa jer nikada nije slagao

riječ zbog samoga slaganja riječi. “Staromodno” je pjesništvo ono koje pripada svim vremenima, i zbog toga je proćansko i vječno.

Stihovi su mu slojeviti, prepuni simbolizma koji ima kvalitetu bezvremenosti. U njegovim stihovima isprepliću se lirski ugođaji, a to su klupka razmišljanja o ljudskim strastima, nadama, potphvatima, zvanjima, lutanjima, patnjama, težnjama, pobunama duha. Stoga baš ta poezija potiče istančane osjećaje svojom melodioznošću i sjevremenošću. Miletić tako stječe mjesto i značenje u ukupnom korpusu stvaralaštva u dijaspori. Preveo je “Putove čovjekove” i na engleski jezik, ali ih do sada nije objavio.

“Putovi čovjekovi” kapitalna je zbirka Vaših pjesma koja se sastoji od pet poglavlja. Koje su poetske značajke i okviri Vaše zbirke?

- “Putovi čovjekovi” ono su što naslov kaže: čovjekov put od kolijevke pa do groba. Moj vlastiti život, i život svi-

Supruga Berislava i Rudolf, stoje unuk Rudy, snaha Barbara, unuka Emily, unuk Alex i sin John-Zvonimir.

POSŁANICA GORANU

*Jednom pjesmom, sjećaš li se, Gorane,
veličanstveni tražio si mir,
no prečuše ti želju, pjesnički možda hir,
i isklesahu u kamenu lik tvoj da svjedoči kroz dane
tu odmah pokraj vitke katedrale.*

*Stojiš čudesnog lica i smjeo
uz posjetioce male i divne im sale,
i ne skriva te više tajanstven pjesnički veo.
Izvukao si se zauvijek iz onog nedostupnog groba
(možda baš da osvijetliš put tim dječacima u svojoj sjeni),
nakon dvadeset ljeta lijepo je što posjeti ovo naše doba
u kom se ogledaš - a sve je u zanosu i u ostvarenja pjeni.*

*Divno je što si tu, tik pokraj vitke katedrale,
jer nekako kao da se s njom mjeri tvoja ljepota!
(a koliko li bi tek ove u kamen uprte oči dale
da osjetiti mogu kako grije tvog živog pogleda toplota...)*

STRUČCI

*Sve ove slike opojnog ustitalog proljeća
stručci su božanski obojenog osvijetljenog cvijeća
na livadama, u drvoredima, parkovima i kavanama
pod dahom javora i lipe, pod moćnim platanama,*

*stručci su uzavrele krvi i mesa
bez tuge i zlobe i drugih otrovnih primjesa
na začaranim plohama najčudesnijih nada
gdje ni jedna kula od prve nedaće ne pada,*

*stručci su ljubavnih nadanja, vriskova i moći
bez prijetećih teških sablasno tmurnih noći
u kojima čežnja umire ko neshvatljiv vodencvijet
kome, o nedokučivosti! tako brzo prekida se let,*

*stručci su poletnog hoda pod suncem kroz dan
u kojem svaki susret ljepota je i san
o krčazima pijanluka a zbog ispijene sreće
čiji neustavljivi hod ni najgorkija suza prekinut neće.*

jeta oko mene u mnogim njegovim lirskim i dramskim oblicima provlači se od prvog do zadnjeg stiha u prva četiri poglavlja. Ideja se rodila prije šezdesetak godina i na njoj sam gradio *Putove...* tijekom četrdesetak godina. No, osnovni i bitni okvir dao sam im u Karlovcu, 1961. godine. Peto poglavlje, Epilog, sažeti je putokaz za čovjeka koji mora 'nadživjeti' samoga sebe, otarasiti se spona prošlosti i jurnuti u svemir. Himna je to čovjekovoj budućnosti. Do čitatelja je da doživi djelo i sam prosudi koliko sam uspio opisati sebe samoga, te ljude i događaje oko sebe i je li poruka nade našla pravi put. Što se tiče četrztog poglavlja pod nazivom 'Nestajanje', prije pedesetak godina kad sam ga napisao nisam mislio na vlastiti epitaf. Iako danas mislim kako slika umirućeg mladića okruženog djevojkom, majkom i prijateljima te opis tuge, tame i svjetlost odnosno smrti izgledaju poput vlastitog epitafa.

Putove ste posvetili "Ivanu Goranu Kovačiću, pjesniku hrvatskome". Tko su bili Vaši pjesnički uzori?

- Sva ta pjesnička imena! Nekada, ali i danas, šezdesetak godina kasnije još uvijek tu i tamo naglas čitam 'Petricu Kerempuha', Nazora, Kranjčevića, Gorana, Tina, Jesenjina, Verlainea, Dantea, Dickinson, Shakespearea, Rilkea, R. Rolanda te mnoge druge pjesnike koji su ostavili tragove u mom srcu i svijesti.

Napisali ste i veći broj pjesama izvan te zbirke, kako u Hrvatskoj tako i u SAD-u. Pisali ste i na engleskom jeziku. Je li Vam pisanje na jeziku Vaše društvene sredine bio izazov koji ste svladali?

- Preveo sam *Putove...* na engleski. Također sam na engleskom napisao nekoliko pjesama. Na engleski sam preveo 'Vukovarske elegije' Nevenke Nekić, ali joj nisam mogao pronaći izdavača u SAD-u. Na žalost, lakše se izražavam na engleskom nego na materinskom jeziku, što me je učinilo potpuno bilingvalnom osobom.

Rudolf sa suprugom Berislavom na Badnjak 2009.

Koja Vam je bila i ostala misao vodilja u pjesničkom stvaralaštvu?

- Istinski pjesnik i ne zna da je pjesnik. Srce, i vizije zla i dobra, ali iznad svega vizija svijetlih obzorja na beskrajnom putu, ispunjena vječnom nadom u sutrašnjicu, česte su misli vodilje u pjesničkim nastojanjima. No, pjesnik koji ne unese mir i nemir u srce i mozak čitatelja neslavno propada na isplatu iz ljudskih odnosa. Uspješan je samo kad u svoje stihove unese snagu vlastite filozofije, dubinu svoje romantične duše, vedrinu i nadu svemirskih širina. Tada je on pjesnik jučerašnjice, današnjice i sutrašnjice.

U predgovoru Vaše zbirke naveli ste: "Pisana riječ svjedoči u ime svoga stvaratelja koji, bez obzira na to kakva mu je bila izvorna namjera, mora živjeti s ocjenom te riječi, radilo se o upućenosti ili neupućenosti ocjenjivača." Kako se Vi nosite s ocjenom ocjenjivača?

- Moje pjesme najčešće su odraz emotivnih trenutaka ili jednostavna reakcija na neki svakidašnji događaj, ili traženje odgovora na bezbrojna životna pitanja. Zapravo je pjesništvo teško ocjenjivati! Kutovi gledanja se uvijek mijenjaju od osobe do osobe (bili to čitatelji ili kritičari) i tu činjenicu treba objeručke prihvatiti. Jer kritika, na radost ili na žalost, ništa ne mijenja u već ostvarenom djelu. Međutim, ako pjesničko djelo uspije probiti vremenski okvir (okove), kritičar ga teže

može ocijeniti jer pred sobom ima nekog ili nešto što se ogrnulo ogrtačem bezvremenosti. Kao pjesnik nemam problema s kritikom. S prozom je drukčije, tu je kritika prijeko potrebna i ljekovita.

Emigrirali ste s obitelji u SAD 1968. godine, u Vašim srednjim godinama. Kako ste se odlučili na odlazak i jesu li ispunjena Vaša tadašnja očekivanja?

- Jedan moj dobar prijatelj, Nijemac, pokušavao me je odgovoriti od emigriranja u SAD, uvjeravajući me da će me Amerika zaustaviti u mojim spisateljskim i profesionalnim naporima. U mnogočemu je bio u pravu, ali s druge strane Amerika je društveno i politički nevjerovatno proširila moja obzorja. Uz to, komunistička Jugoslavija (iako sam kao mladić vjerovao u ideju jugoslavenskih naroda) već je 1968. započela put na kojemu sam mogao stradati, i Amerika je tada bila možda ne najbolji, ali svakako dobar izbor.

Koliko često dolazite u Hrvatsku?

- Tijekom 41 godine života u SAD-u, Jugoslaviju sam posjetio četiri puta i isto toliko puta (nakon 1991.) samostalno Republiku Hrvatsku.

Na upit kako želi da mu pišemo prezime, s "ić" ili "ich", odgovorio je kako je

Proslava 79. rođendana: supruga Berislava, unuk Rudy, dida Rudolf, unuk Alex i unuka Emily

obitelj izglasovala da bude s dijakritičkim znakom, znači Miletić. Naveo je da se njegovo pjesništvo rodilo u Hrvatskoj pod očevim prezimenom, a "ch" je uzeo zbog praktičnih razloga.

Vijest da je dobio nagradu Hrvatske matice iseljenika, podružnice Rijeke, iznimno ga je razveselila. Svoje zadovoljstvo, dida, kako ga zovu njegovi unuci, podijelio je sa suprugom Beri-

slavom, sinom Johnom-Zvonimirom, snahom Barbarom, unucima Rudyjem i Alexom te unukom Emily.

Očekujemo ove jeseni gospodina Rudolfa Miletića u Zagrebu na Interliberu, a tom prigodom bit će mu uručena Nagrada S. S. Kranjčević u vidu male plastike "Gnijezdo rođenja", rad akademskog slikara i kipara Josipa Diminića. ■

ENG An interview with emigrant writer Rudolf Miletić, winner of the Croatian Heritage Foundation's S. S. Kranjčević Award for Poetry. Rudolf was born in Karlovac in 1930 and has lived in Portland, USA since 1968.

ISELJENIČKE VIJESTI

KAZALIŠTE SLIJEPIH I SLABOVIDNIH NOVI ŽIVOT GOSTOVALO U STUTTGARTU

NJEMAČKA - Predstava "Lopovluku nema kraja" kazališta slijepih i slabovidnih 'Novi život' iz Zagreba izvedena je 22. ožujka u prepunoj dvorani 'Karl-Adam-Haus' u Stuttgartu, a u organizaciji Hrvatske kulturne zajednice Stuttgart. Kazališni komad, koji se bavi socijalnim slabostima, korupcijom i lopovštinom u hrvatskom društvu izazvao je veliko zanimanje mnogobrojne hrvatske zajednice. Glumci i autor predstave Vojin Perić bili su pozdravljeni dugim pljeskom 200-tinjak gledatelja te ispraćeni sa scene. Inače, kazalište slijepih i slabovidnih gostuje u cijeloj Njemačkoj, osobito u gradovima u kojima živi veliki broj Hrvata. (GK RH - Stuttgart)

HRVATSKI KULTURNI FESTIVAL U MELBOURNEU

AUSTRALIJA - Nedavno je u Melbourneu održana velika manifestacija pod nazivom Hrvatski kulturni festival. Ta raznovrsna priredba uspješno je organizirana, unatoč činjenici da je nebo cijeli dan prijetilo olujom. Festival je održan u Hrvatskom domu u Whitehall Street u Footscrayu, a na priredbi je bilo više od tisuću gostiju koji su uživali u raznim programima, okusima i zvukovima različitih izvođača. Glavni organizator priredbe bio je Marko Butorac, poznati lokalni aktivni član hrvatske zajednice. On je bio vrlo zadovoljan priredbom i vjeruje da će ona postati tradicionalna i velika kao što je Adelaide Croatian Food and Wine Festival koji održava zajednica u Južnoj Australiji. Neke od većih atrakcija bili su satovi kuhanja koje su pripremili Jela Šarić i Ino Kuvačić iz restorana 'Dalmatino', atraktivni štandovi s hranom različitih društvenih i športskih klubova, predstava Hrvatskog kazališta (Croatian Theatre Melbourne) i nastup lokalnih sastava 'Magla' i 'Bura'.

Roman koji na duhoviti način piše o našoj novijoj povijesti

Zgode i nezgode glavnoga lika referiraju se na olovna vremena iz Jugoslavije i 'postolovna' iz Hrvatske, na komunistička vremena bez Boga, ili ona u kojima je Bog u ilegali - bilo zbog komunističkog nijekanja ili zbog neoliberalne pohlepe

Naslovnica hrvatskog izdanja

Napisala: Vesna Kukavica

U gledni američko-hrvatski pisac i sveučilišni profesor kreativnog pisanja iz savezne države Pennsylvanije Josip Novakovich neprekidno je prisutan na hrvatskoj književnoj sceni zahvaljujući agilnim nakladnicima poput zagrebačkog Algoritma, u čijem je izdanju nedavno izašao prijevod Novakovićeve romana *April Fool's Day*. Roman *Prvi aprila* na duhovit način pripovijeda o Jugoslaviji i Titu, o Domovinskom ratu i Tuđmanovoj vladavini, o komunizmu, ustašama, četnicima i partizanima. Već sama činjenica kako se svi spomenuti likovi nalaze u istoj knjizi, koja ih uz to ne tretira kao bitno različite pojave, čitatelja može navesti na zaključak kako je iseljenički pisac veleizdajnički podlegao rutinskome ideološkom obrascu o trusnom Balka-

nu i vječnim ratovima. No, kada razgrnemo ideološku matricu, Novakovičev duhoviti roman pokazuje svoje literarne vrijednosti.

Sadržaj romana *Prvi aprila* u zanimljivoj konstrukciji prati glavni lik, Josipa Dolinara, koji je rođen 1. aprila 1948. godine, te je njegov život već od početka obilježen datumom koji se odnosi na - neslanu šalu. Drugim riječima, naslov romana aludira na svjetski dan šale, znan u većini planetarnih tradicijskih kultura kao *Dan svih luda*, kada je nasamariti nekoga socijalno prihvatljivo i poželjno.

U žanru generacijskog romana tj. suvremenoj inačici Bildungsromana, čitatelj prati školovanje glavnoga lika Dolinara u Nižegradu, malome slavonskom gradu, studiranje medicine u Novom Sadu, *kunderijanski prijestup* koji završava izopćenjem iz akademske zajednice, robijanje na Golom otoku i povratak u provincijski Nižegrad. Nadalje, čitatelj u romanu iščitava Dolinarova idejna zaposlenja, ljubavi, brak, sudjelovanje u ratu 90-ih, smrt te fiktivni život nakon kliničke smrti, svojevrsnu *neumrlost*...

Zgode i nezgode glavnoga lika referiraju se, dakle, na olovna vremena iz Jugoslavije i 'postolovna' iz Hrvatske, na komunistička vremena bez Boga ili ona u kojima je Bog u ilegali - bilo zbog komunističkog nijekanja ili zbog neoliberalne pohlepe. Ukratko, pred nama se otvara zanimljiva literarna struktura romana o vremenima koja stvaraju ljude bez duše.

Autor romana, 54-godišnji Josip Novakovich, rodnom je iz Daruvara. U SAD odlazi 1976., gdje predaje Creative Wri-

Josip Novakovich

ting /Kreativno pisanje/ na Sveučilištu Penn State u američkoj saveznoj državi Pennsylvaniji.

Uz plodnu književnu karijeru, Novakovich se proslavio kao autor niza udžbenika, prema kojima se predaje kreativno pisanje na mnogobrojnim američkim sveučilištima, od kojih je jedan lani preveden i na hrvatski, također u izdanju Algoritma.

Njegovu uspješnu književnu karijeru u Americi najviše su obilježile kratke priče. Objavio je zbirke kratkih priča *Yolk i Salvation and Other Disasters*, te zbirku autobiografskih crtica *Apricots from Chernobyl* (sve: Graywolf Press, St. Paul, MN).

Objavio je i knjigu devetnaest kraćih tekstova *Plum Brandy* (Croatian Journeys, Buffalo, N.Y. White Pine Press, 2003.). Novakovich se javlja u gotovo svim vrhunskim književnim časopisima Amerike (*Double Take*, *The Threepenny Review*, *Ploughshares*, *New York Times Magazine*...), a primio je i niz uglednih nagrada i priznanja poput *Whiting Award* ili pak *American Book Award*. ■

ENG Josip Novakovich is an eminent American-Croatian writer and university professor of creative writing from the state of Pennsylvania and has an uninterrupted presence on the Croatian literary scene. A translation of Novakovich's novel *April Fool's Day* was released recently.

“Pjesme su preslika mog i vaših života”

“Jedna od nagrada mome nemirnom pustolovnom duhu je mogućnost druženja i pjevanja našoj dijaspori. Sve ih nosim u srcu”, rekao je popularni Šima Jovanovac

Razgovarala: **Željka Lešić**

Neposredno prije slavljeničkog koncerta u zagrebačkoj Koncertnoj dvorani “Vatroslav Lisinski”, razgovarali smo s popularnim slavonskim pjevačem, Šimom Jovanovcem, koji će 29. travnja obilježiti 45. godišnjicu uspješne glazbene karijere. Njegove su pjesme ušle u mnoga srca domovinske i izvandomovinske publike, što svjedoče mnogi koncerti diljem Lijepe Naše i svijeta. Ovaj osnivač Festivala domoljubne pjesme BRODFEST i njegov umjetnički ravnatelj, te jedan od osnivača Hrvatske glazbene unije, rođen je 1952. godine u Gradištu (kraj Županje), gdje i započinju njegovi prvi glazbeni pokušaji. Tijekom duge glazbene karijere ostao je vjeran svome kraju, svojoj Slavoniji i promociji tamburaške glazbe. Ima status umjetnika i odlikovan je za iznimne doprinose u kulturi.

Kada Vam je započela glazbena karijera i tko su Vam bili uzori?

- Upoznavati čari glazbe oćutio sam vrlo rano u mjesnoj crkvi moga rodnog

Gradišta kao ministrant i poštovatelj crkvenoga zbora u kojemu je pjevala i moja majka Kata. Tu upoznajem i velebna tonska čuda crkvenih orgulja koje sam kao privilegirani dotaknuo i na sluh pipajući svirao Bogu i anđelima. Taj me privilegij koštao napuhavanjem orguljaškog mijeha viseći na golemoj drvenoj pedalici u vrijeme misnih slavlja. Nekako u to vrijeme došla je i struja u selo (barem u središte kod dide Steve), a time mi je bio otvoren usud žrtve glazbi i njezinih beskonačnih nijansi koje život čine ljepšim i savršenijim. U prvom osnovne gospodin Mijo Amidžić, novopridošli nastavnik glazbe, pokaže prstom i reče: “Ovaj će svirati u tambure...” Tako osta i dandanas. Posuđujući literaturu od učitelja, kao i instrumente, polako, na temelju stečenog iskustva, poznavanja notnog pisma, usvajam male tajne gitare i harmonike. Prva publika su mi bili moji psi ovčari Cigo i Lola i čopor svinja miješanih s nekoliko ovaca i dvije krave koje sam čuvao u “slobodno vrijeme”. Počinju i pomalo prečesti redoviti javni školski nastupi. Uskoro se zajedno s mojim nastavnikom i starijim

kolegama osniva VIS “Crveni makovi”. Pioniri popa našeg podneblja. Ista grupa počinje svoj uvjetno profesionalni rad od 1965. godine od kada (bio sam učenik sedmog razreda osnovne škole) uredno živim od primanja koje mi je omogućilo moje glazbeno djelovanje i stvaralački rad.

Koliko ste do sada izdali nosača zvuka?

- Izdvojiti ćemo trinaest dugosvirajućih albuma, nekoliko videoprograma i puno kompilacija. Posebnost je album “Nema roda do mog roda” kao prvi kompaktan disk s tamburaškom glazbom. “Bečarski sin” je prvi narodni kantautorski album. DVD “Mojih 40 godina” nosi prvi surround u svijetu.

Možete li izdvojiti neku pjesmu koja Vam je posebna, draža od drugih?

- Pjesma “Oči majke Marije” mi je posebno draga. Uvijek je ponovno do-

Šima s prvom gitarom, 1964. godine

živim i sretan sam što sam Gospi mogao na taj način zahvaliti na zaštiti koju mi čini. Zbrojili smo oko pet milijuna kilometara automobilom, ostanu zrakoplovi i - o Bože ti hvala! Puno mi je istine i u pjesmi "Dal' još cvjeta bagrem djede?" koja nosi uspomene vezane uz sve ljepote Slavonije. Divni sati uz timarenje stoke i pjev ptica...

Kada ste otvorili tonski studio u Gradištu i koliko Vam on znači? Tko je sve dolazio snimati ploče u njemu?

- Prvi koraci ka tonskom studiju počeli su 1984. godine, a onaj pravi radi od 1985. Znači, ove godine mu je 25. rođendan. Nosi ime MAK, kao usamljeni barjaktar spomena nekadašnjeg pop-sastava. Studio je za mene temelj istine u stvaralačkom radu. Glazba bez zapisa je tek povjetarac ili oluja koja se zaboravi. On je stvorio mene, mog sina i bez njega ništa ne bi bilo isto. Naravno, majka glazba traži svoju žrtvu, ali mi je rado daje mo. Kroz studio su prodefilirala gotovo sva poznata imena tamburaške glazbe, kao i oni iz drugih glazbenih pogleda: Opća opasnost, Severina, Goran Bregović, Zoran Mišić...

Prati Vas etiketa slavonskog bečara, pa kako se nosite s tim? Proizlazi li to iz Vaših pjesama?

- Bečar je ponosni sinonim za čovjeka slobodnjaka kojeg rese poštenje i rad. Titula se ne dobiva samoproglašenjem, nego to čini sredina u kojoj živi. Pravila se temelje na visokoj odgovornosti prema Bogu, domovini, rodu i porodu. To znači biti dobar svima, a zauzvrat ponekad dobiti i neke povlastice pod onom starom uzrečicom: "U se, na se i ... se." Želio bih održati amanet od naroda dan, ne vraćajući se u niže kategorije (lola, bekrija, baraba). Pjesme su preslika mog i naših života. Svaka je dio niske bisernih ostavština slavonske duše i snova ostalih u sjećanjima sanjara naše ravni.

Obišli ste gotovo cijeli svijet pjevajući za naše iseljene Hrvate. Što Vam ti koncerti znače?

- Jedna od nagrada mome nemirnome pustolovnom duhu je upravo mogućnost druženja i pjevanja našoj dijaspori. Sve ih nosim u srcu. Hvala im što me

Šima Jovanovac u uredništvu Matice

uz našu domovinsku publiku uzdržavaju čitav moj glazbeni vijek koji sam misionario na svim stranama svijeta. Kad smo zajedno, jedno smo. Veselja i tuge su nam jednake. Osjetimo se i tome dokaz su mnogobrojni stihovi mojih pjesama čiji su pojedinci glavni likovi u njima.

Možete li izdvojiti neki koncert koji Vam je posebiće ostao u sjećanju?

- Svaki koncert ima svoju težinu i svoju posebnost, a posebni su oni koji su učinjeni kao pomoć drugima. Takve je najčešće organizirao Hrvatski fond Sla-

vonja iz Toronta i Sveti Bono Vukovar iz Melbournea. Teško gledam suze u očima bližnjih, a bilo ih je puno.

Gdje ste najčešće gostovali u izvandomovinstvu? Namjeravate li uskoro među naše iseljene Hrvate?

- Redoviti godišnji slijed ide od Kanade, Australije do Amerike, gdje posebno ističem suradnju s HBZ-om. Istovremeno je godišnji plan ispunjen europskim destinacijama. Tu ističem hrvatske katoličke misije, kao i Slavonsku noć u Stuttgartu.

Uskoro obilježavate 45. obljetnicu glazbenog djelovanja. Kako ćete je obilježiti?

- San svakoga glazbenika u Hrvata je hram hrvatske glazbe KD "Lisinski". Tako i moj. Dana 29. travnja odradit ću s dragim kolegama, uz kamere HRT-a i Hrvatski radio svoj životni koncert. Dođite! Trebam vas!

Koji su Vam planovi za budućnost i možete li najaviti buduće projekte?

- Ako Bog da zdravlja, učinit ćemo još koju glazbenu priču. Možda sljedeće godine konačno završim dugo najavljivani mjuzikl "Budi sretna Slavonijo". No, vrijeme je da i malo usporim i uživam u Božjim darovima s obitelji od koje sam prečesto odlazio. ■

Šima s čelnicima Hrvatske bratske zajednice 1990.

ENG Just ahead of his celebratory Zagreb concert we spoke with popular Slavonian singer Šima Jovanovac, who will mark the 45th anniversary of his successful music career on April 29th.

Obljetnica HKD "Pomurje" iz Lendave

SLOVENIJA - Hrvatsko kulturno društvo "Pomurje" iz Lendave, gradića iz slovenskog Pomurja, može se pohvaliti dvama važnim događajima. Članovi Društva nedavno su "okupirali" Turistički centar Cimper u Murskom Središću. Najprije su posjetili Muzej rudarstva i ostale sadržaje "Cimper", da bi se svi skupili u prostranoj pivnici gdje je počela skupština. Tijekom skupštine predsjednik HKD "Pomurje" Đanino Kutnjak napomenuo je u izvještaju o radu, između ostalog, da je 2009. godina bila najuspješnija na svim područjima rada. Članovi su uspješno organizirali velike priredbe (koje je gledalo 1.500 posjetitelja), osnovali folklornu sekciju, pokrenuli školu tamburaških instrumenata i obnovu Hrvatskoga doma. Nakon rutinski odrađene godišnje skupštine, počela je proslava petogodišnjice osnutka i rada HKD "Pomurje".

Kulturno-umjetnički program započeo je nastupom tamburaško-folklorne sekcije, koja se predstavila splotom međimurskih pjesama i plesova. Treba spomenuti da je to bio prvi nastup sekcije koja pet mjeseci vježba pod vodstvom mentora Sanje i Zlatka Bacingera. Budući da slika govori više od tisuću riječi, fotograf i kroničar Društva Davor Dolencić pokazao je, filmom i fotografijama (s potpisima), kronologiju događaja, priredaba, izleta, zabava, piknika i svega ostalog što

se skupilo u tih pet proteklih godina. Pjesmom i recitacijom predstavile su se Slavica Brkić i Jasna Popović. Na kraju su zaslužni članovi primili zahvalnice i plakete za aktivni i predani rad. Nakon večere počela je tradicionalna zabava uz ples i glazbu glazbenog sastava pivnice Cimper. (Đanino Kutnjak)

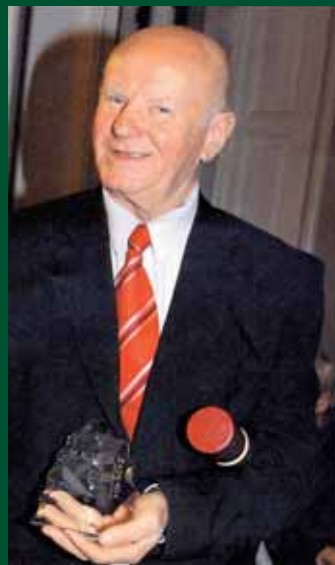

DVOJEZIČNA GIMNAZIJA U KARAŠEVU OBNOVILA KROV

RUMUNJSKA - Hrvatsko veleposlanstvo u Bukureštu brzo je reagiralo na zamolbu ravnatelja Đurđa Sorka te je Dvojezičnoj gimnaziji u Karaševu donirala 5.500 eura. Ova iznimna donacija iskorištena je za obnovu velikoga dijela zastarjeloga krova Dvojezične rumunjsko-hrvatske gimnazije, dok manji dio čeka neka bolja vremena. Rad je financirala općina iz Karaševa. Nije prvi put da Hrvatsko veleposlanstvo novčano pomaže karaševske škole ili neke druge institucije iz karaševskih sela. Konzul Mirko Radić izjavio je kako će Veleposlanstvo nastojati i dalje novčano pomagati karaševske škole ili financirati neki novi projekt u karaševskoj zajednici, koji je u planu za 2010. (Slobodan Ghera)

CVEČKO PRIMIO NAGRADU METRON

AUSTRIJA - Hrvatski centar u Beču dodijelio je Kulturnu nagradu 'Metron' Jurju Cvečku iz Devinskoga Novoga Sela u Slovačkoj. Primio je odlikovanje za zasluge u vezi s utemeljenjem i vođenjem Hrvatskoga kulturnog saveza u Slovačkoj. U govoru zahvale nagrađeni Cvečko je rekao kako je ovo odlikovanje i nagrada za djelovanje Hrvata u Slovačkoj. Nagrada, kaže, nije samo njegova zasluga, iako je kao voditelj Hrvatskoga kulturnog saveza imao na početku puno posla jer u Slovačkoj nije bilo nikakve organizacije. U međuvremenu se pojavilo šest aktivnih kulturnih društava, koja su samo u prošloj godini imala oko 140 nastupa u Slovačkoj, Mađarskoj, Austriji i u Hrvatskoj. To znači kako treba i njima zahvaliti za takav veliki angažman, kaže dobitnik, 75-godišnji Juraj Jurko Cvečko. Trofej 'Metron' je blok kristalnoga stakla, na koji je ugraviran logo nagrade. Cvečko je pokrenuo bolju suradnju među Hrvatima u Austriji i u Slovačkoj, objašnjenje je prosudbene komisije.

Prva manjinska zajednica sa svojim leksikografskim projektom

Osobitu važnost Leksikona izvršni urednik Žigmanov vidi u činjenici da su Hrvati u Podunavlju u posljednjem stoljeću često bili izvrgnuti nedobronamjernim znanstvenim aspiracijama prvo Mađara, a zatim Srba, u kojima im je nijekano hrvatsko podrijetlo

Napisala: **Marija Hećimović**

Snimio: **Zlatko Žužić**

Najznačajnija edicija Hrvatskoga akademskog društva iz Subotice je zasigurno Leksikon podunavskih Hrvata - Bunjevaca i Šokaca, čiji je 9. svezak predstavljen nedavno u Zagrebu. U prepunoj Velikoj dvorani Leksikografskoga zavoda "Miroslav Krleža", leksikon su predstavili glavni urednik dr. sc. Slaven Bačić, izvršni urednik Tomislav Žigmanov, dr. sc. Slaven Ravlić i mr. Mladen Klemenčić iz Leksikografskoga zavoda. Edicija izlazi u svescima od ožujka 2004. i do danas ih je objavljeno devet, a ovaj posljednji svezak je najopsežniji sa 179 članaka na 230 stranica.

Hrvatska zajednica u Vojvodini je prva manjinska zajednica sa svojim leksikografskim projektom, koji predstavlja jedinstveno djelo i donosi relevantne pojmove vezane uz Hrvate - Bunjevce i Šokce na prostoru između Sentandrije nedaleko od Budimpešte i Novog Sada, dajući sveobuhvatni prikaz povijesti i života na prostoru između Dunava i Tise. Svojim zemljopisnim obuhvatom opravdao je naslov edicije, a ima i izrazitu prekograničnu dimenziju.

Mr. Mladen Klemenčić u svojem uvodnom izlaganju je rekao da koncepcija ovoga Leksikona spaja tipična obilježja nacionalnih leksikona, kao i specifičnosti koje proizlaze iz prirode predmeta i nauma njihovih autora. Tako obuhvaća i događaje, institucije i osobe koje nisu primarno vezane uz podunavske Hrvate, ali su imale znatan utjecaj na njih. Uz opći naglasak o vrijednosti ove leksičke građe, istaknuo je i jasnu nacionalnu usmjerenost, mudrost zbog korištenja standardnoga hrvatskog jezika

S predstavljanja u Zagrebu

što sve zajedno pridonosi jačanju hrvatskoga nacionalnog identiteta podunavskih Hrvata.

Ocjenu da je Leksikon pionirski rad kako zbog važnosti problematike, tako još više zbog toga što mala grupa kulturnih entuzijasta bez znatnijega leksikografskog iskustva i institucionalne potpore ostvaruje ovaj veliki kulturni pothvat, dao je dr. sc. Slaven Ravlić. Dodao je kako se u ovom slučaju ljudska volja pokazala kao moćna snaga koja je nadoknadila nedostatke i rezultirala respektabilnom institucijom jer Leksikon postaje nacionalna institucija ili čvrsta jezgra institucije koja Leksikon objavljuje.

Glavni urednik Leksikona dr. Slaven Bačić dao je kratki pregled statističkih podataka vezanih uz objavljenih 9 svezaka, tiskanih na 857 stranica s objavljenim 1.071 člankom na kojima je radilo 118 autora iz Subotice i drugih mjesta u Vojvodini te mnogobrojni suradnici iz Hrvatske i Mađarske. Kao zanimljivost istaknuo je da je rad na Leksikonu rezultirao i podacima koji nisu bili poznati ni domaćoj jav-

nosti niti su poznati u Hrvatskoj. Nakon dovršenja Leksikona, cijela građa će se temeljito redigirati i dopuniti te objaviti u jednom ili dva sveska u kvalitetnoj opremi.

Osobitu važnost Leksikona Tomislav Žigmanov vidi u činjenici da su Hrvati u Podunavlju u posljednjem stoljeću često bili izvrgnuti nedobronamjernim znanstvenim aspiracijama prvo Mađara, a zatim Srba, u kojima im je nijekano hrvatsko podrijetlo. Ovim Leksikonom počela se drukčije profilirati društvena struktura Hrvata u Vojvodini i to u dijelu koji se odnosi na znanost, preko osnaživanja autorecepcije i autoreprezentacije, do povećanja interesa za hrvatsku zajednicu kako u Srbiji tako i u Hrvatskoj.

Nazočne u dvorani pozdravio je ravnatelj Leksikografskog zavoda Bruno Kragić istaknuvši važnost i izvrsnost ovoga Leksikona te ustvrdivši da su glavni i izvršni urednici Leksikona svojim radom zaslužili da postanu leksikografski savjetnici Zavoda. ■

ENG The most significant publication of the Croatian Academic Society of Subotica is surely the *Lexicon of Danube River Basin Croats - Bunjevci and Šokci*, the 9th volume of which was recently presented in Zagreb.

Don Bernardo Pleše

Sveto mjesto i spomenik nulte kategorije

“Namjena otočića kad se završi obnova bit će svakako kulturno-povijesnog značaja i kao jedno posebno, rekao bih, povlašteno mjesto vjerskog okupljanja na duhovnim seminarima i vježbama za razne skupine vjernika”, kaže upravitelj Zaklade don Bernardo Pleše

Napisao: **Igor Trogrlić**

Južnodalmatinski otok Mljet, najveći otok dubrovačkog arhipelaga, osmi otok po veličini na Jadranskom moru, najjužniji je i najistočniji među velikim hrvatskim otocima. U cijelosti prekriven zimzelenim raslinjem, a dobrim dijelom i gustom borovom šumom, prema mišljenju mnogih jedan je od najljepših otoka Mediterana. Odavno je poznat svim starim mediteranskim narodima po svojim prijašnjim imenima Mel, Melita, Melada, La Meledda... Otok Mljet postojbina je Ilira, Rimljana i konačno, s neretljanskim Hrvatima, hrvatska postojbina. Tijekom stoljeća je bio nerazdvojni dio Dubrovačke Republike i njezine povijesne sudbine. Površinu otoka od 100 km² naseljava oko tisuću stanovnika. Dužina od 37 km i prosječna širina 3 - 3,5 km daje mu vrlo izdužen oblik. Klima je mediteranska. Zime su blage i kišne, a ljeta su

vruća i suha. Malobrojno stanovništvo bavi se ribarstvom, poljoprivredom, vinogradarstvom, maslinarstvom i u novije vrijeme turizmom.

Na sjeverozapadnom dijelu, gdje se nalaze velike i dobre luke (npr. Polače), na 5.375 hektara zaštićenog kopna i okolnog mora prostire se područje nacionalnog parka. Usred nacionalnoga parka (bivših samostanskih šuma), nalazi se morem potopljena udolina, Veliko i Malo jezero, jedinstven geološki i oceanografski fenomen, sustav slanih jezera.

Veliko jezero (površine 145 ha i dubine do 47 m) povezano je na jednoj strani uskim i plitkim kanalom s Malim jezerom (24 ha površine i dubine 30 m), a na drugoj, sličnim kanalom, s otvorenim morem. Veliko jezero je zapravo morski zaljev. Nastalo je potkraj srednjeg vijeka djelovanjem redovnika benediktinaca, koji su prokopali kanal te su uvale potopljene morem. Djelovanje ljudskih ruku, redovnika benedikti-

naca, također ostavlja u trajno naslijeđe jedan od najvažnijih spomenika kulture na jedinom otočiću Velikog jezera, otoku sv. Marije.

Početke sadašnjeg izgleda ovog otoka treba potražiti u 12. stoljeću kada prema papinskoj preporuci benediktinski redovnici opatije sv. Marije od Pulzana, s podnožja Monte Gargana u Apuliji, dobivaju cijeli otok Mljet u posjed, te postaju njegovi feudalni gospodari. Na Velikom jezeru biraju mjesto za život, puno sigurnije za redovničku samoću i ugodnije za molitvu, te 1151. na otoku sv. Marije osnivaju i grade samostan s crkvom. Naravno, u početku nije sve izgledalo kao danas. Cijeli prostor je tijekom stoljeća, pod utjecajem različitih umjetničkih stilova, posebice renesanse i baroka, doživljavao preinake. Nekoliko puta su i samostan i crkva nadograđivani i proširivani. U prvoj polovici 16. stoljeća, zbog sigurnosnih razloga, učestalih pljačkaških pohoda i napada, podignuti

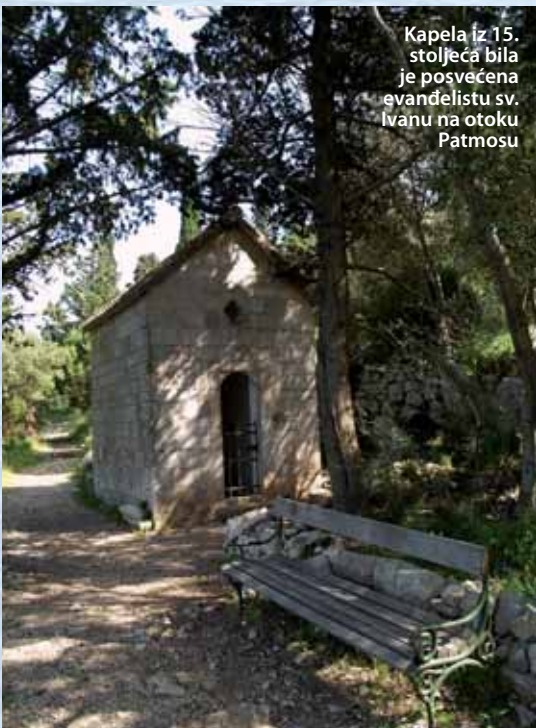
su visoki obrambeni zidovi i kule te su crkva i samostan spojeni u jednu cjelinu. Cijeli prostor dobiva izgled obrambenoga renesansnog dvorca.

Danas je otok sv. Marije u vlasništvu Dubrovačke biskupije, spomenik nulte kategorije, sveto mjesto s jednom od najstarijih zavjetnih crkvi Jadrana. Crkva sv. Marije je i prema mišljenju Ministarstva kulture jedan od najvažnijih spomenika romanike u Hrvatskoj uopće. Svetište slavne 'Gospe od jezera', zaštitnice otoka, među mnogobrojnim hodočasniciima tijekom stoljeća posjećivalo je i plemstvo bosanske kraljevske obitelji.

Dugotrajna arheološka istraživanja otkrila su da je cijeli sadašnji kompleks izgrađen na ostacima iz rimskog doba. Uokolo meditativne benediktinske šetnice, kružnoga puta po otoku, otkrivaju se temelji rimskih kuća, što upozorava na složenost i iznimnu važnost ovog mjesta i svjedoči da je ovaj prelijepi otok bio naseljen i u antičko doba.

Benediktinski samostan na otoku sv. Marije bio je niz godina tijekom svoje povijesti središte kulturne i političke moći. Napoleonove trupe, koje 1806. okupiraju Dalmaciju, ukinule su 1808. Dubrovačku Republiku i njezine benediktinske samostane. Samostan sv. Marije 31. 5. 1808. prestaje s radom i benediktinci napuštaju otok. Samostanska imovina

Šetnica na SZ strani imala je prije pergolu (sa svih strana otvoren trijem) od vinove loze, a na njezinom kraju tzv. glorijet (sjenica, kućica u vrtu), koji je služio za sjedenje, razmatranje i blagovanje, u čemu se očitavala svijest renesanse za uživanje u prirodi

Kapela iz 15. stoljeća bila je posvećena evanđelistu sv. Ivanu na otoku Patmosu

postaje školska zaklada. Njome upravljaju od 1808. do 1854. katolički redovnici pijaristi, zatim isusovci do 1868. Tada je dubrovačka gimnazija prešla pod austrijsku državnu upravu, a time i šumski mljetski posjed u nadležnost bečkog ministarstva. Godine 1940., samostan u kojemu je boravio dušobrižnik i upravitelj državnih šuma, predan je ponovno Dubrovačkoj biskupiji. Za vrijeme komunističkog režima 1949. ponovno im je oduzeta sva imovina, osim crkve sv. Marije. U to doba JAZU počinje s restauracijom crkve, ali taj posao nikada ne dovršava. Samostan se preuređuje u hotel, koji je bio u funkciji sve do 1991. i početka rata u Hrvatskoj. Do kraja 1995. samostan biva potpuno opustošen. Osim nešto liturgijskog ruha i predmeta, u samostanu i crkvi nije ostalo nikakvog namještaja, niti umjetničkih slika kojih je svakako bilo do njegova ukidanja. Prema Zakonu o povratu nacionalizirane imovine, otok sv. Marije 1998. vraćen je ponovno biskupiji. Tadašnji izgled crkve i samostana kao rezultat pustošenja, devastacija i nebrige tijekom stoljeća bio je poziv na sanaciju i zaštitu od daljnjeg propadanja.

Stoga je 2. travnja 2002. utemeljena *Zaklada svete Marije* čiji je osnovni zadatak obnova crkve i samostana, te očuvanje otoka sv. Marije. Njezino funkcioniranje u potpunosti je koordinirano

s ciljevima i konceptima obnove koje je postavila Dubrovačka biskupija. Don Bernardo Pleše upravitelj je Zaklade te smo razgovarali s njim.

Protekle su četiri godine od povrata imovine Dubrovačkoj biskupiji do utemeljenja Zaklade sv. Marije? Koji su bili razlozi za osnivanje Zaklade, te koji su joj ciljevi i namjere?

- Zaklada je utemeljena samo zbog toga da se na što jednostavniji i lakši način prikupe sredstva za obnovu samostana i crkve raznim donacijama, kulturnim priredbama i sl. Utemelji smo Zakladu prema savjetu stručnih i dobronamjernih ljudi jer će nam tako biti jednostavnije upravljati te raditi na obnovi i prikupljanju sredstava za obnovu, a napose iz inozemstva. Ciljevi Zaklade su obnova samostana i crkve, te uređenje otočića, a kasnije i održavanje odnosno upravljanje cijelim kompleksom.

Vjerujemo da su mnogi domaći i inozemni moćnici i bogataši bili, ili su još uvijek, zainteresirani za vlasništvo nad ovim biserom Jadrana?

- Da, od samog preuzimanja i ulaska u posjed bilo je puno onih koji su bilo izravno ili neizravno zainteresirani za otočić - i domaćih i stranih kompanija.

Panorama samostana

Neki su bili zainteresirani zbog komercijalnih razloga, a neki zbog nekih čudnih razloga. Bilo je i onih dobronamjernih koji su jednostavno htjeli pomoći. Imali smo fantastičnih ponuda za iznajmljivanje ili neki vid koncesije. Znakovito je da je nedavno bivši predsjednik Republike Stjepan Mesić spomenu kako bi Crkva trebala Mljet vratiti državi. Čudno! Kome to? I zašto? I to nakon punih dvanaest godina od preuzimanja. Očito neki još ne razumiju ili ne žele razumjeti odnosno pomiriti se s tim da će jednoga dana taj objekt biti svima dostupan, za opće dobro, ali pod upravom vlasnika. Stoga smo odmah u početku i zauzeli jasno stajalište da su dobrodošli svi koji žele pomoći. Dobit će zahvalnicu. I ništa više! Nikakve uvjete i obveze nismo htjeli prihvatiti. Sve može – ali

da vlasnik uvijek upravlja i odlučuje samostalno. Tako smo krenuli iz početka, bez ikakvih opterećenja i obveza prema bilo kome. To je bilo jako važno. Stoga tako teško i ide. Sporo, ali ne sumnjam u uspjeh projekta.

Obnova ovakvih objekata je iznimno skupa. Kako se sve financira? Koliko pomaže Ministarstvo kulture?

- Prema prvim troškovnicama obnova samostana i crkve iznosi oko 35 milijuna kuna. Naravno da je najvažnija i najteža stavka financiranje. Nešto sredstava prikupili smo do sada preko Zaklade. Dio sredstava je od turističkih posjeta otočiću, što se realizira u dogovoru s NP Mljet. Ministarstvo kulture godišnje sudjeluje sa 100.000 kn. Najveći dio do

sada je financirala Dubrovačka biskupija kao vlasnik. Glavni dio obnove do sada je konstruktivna sanacija, koja iznosi oko 6 milijuna kuna. To smo financirali kreditom od HPB-a preko Zaklade.

Kojim tempom ide obnova i može li se govoriti o godini završetka?

- Čini mi se da trenutno imamo veći problem s dokumentacijom, nego sa samim financiranjem. I to nas, na žalost, usporava. Zbog sporosti, rekao bih, administracije, ušli smo tako u recesiju, te će to svakako usporiti obnovu. I nakon pet godina, od potpisivanja Ugovora za izradu projektne dokumentacije koju nam radi Arhitektonski fakultet u Zagrebu, još uvijek nemamo građevinsku dozvolu. To nam otežava aktivnosti u osiguravanju materijalnih sredstava. Primjerice, prije više od dvije godine pregovarali smo s HBOR-om za povoljne kredite koje smo trebali realizirati čim prikupimo čitavu dokumentaciju. Možete samo pretpostaviti kakvi su uvjeti bili prije dvije godine, a kakvi su sada. I nitko za to ne snosi nikakvu odgovornost!? Teško je u ovom trenutku reći kada će obnova biti gotova. Na žalost, radove trebamo zaustaviti budući da je temelj daljnjeg financiranja građevinska dozvola koju, kako sam rekao, još uvijek nemamo.

S obzirom na to da se otok sv. Marije, kao posjed Dubrovačke biskupije, nalazi u području nacionalnog parka, kakva je suradnja s upravom NP Mljet?

- U početku je bila jako dobra. Trenutno rješavamo neke nesporazume, ali uvjeren sam da će se i dalje nastaviti do-

U romaničku crkvu u doba baroka ugrađen je kor za pjevače, gdje su do 1815. bile orgulje koje su prenesene u Dubrovnik

bra suradnja. To bih više pripisao našem nesnalaženju u profesionalnom upravljanju. U svakom slučaju, dobronamjernost postoji, ali nije jednostavno rješavati te odnose jer je Dubrovačka biskupija većinski vlasnik zemljišta u NP (više od dvije trećine). Manji dio je već vraćen, a ostali povrat slijedi čim se utvrdi pomorsko dobro. Prema mojim spoznajama, to će uskoro biti riješeno.

Koja će biti namjena otoka sv. Marije nakon završetka obnove?

- Namjena otočića svakako će biti kulturno-povijesnog značaja i kao jedno posebno, rekao bih, povlašteno mjesto vjerskog okupljanja na duhovnim seminarima i vježbama za razne skupine vjernika. Željeli bismo tijekom cijele godine u programu imati i kulturne priredbe, kao i razne stručne skupove. Svakako bismo željeli vratiti jedan pravi benediktinski duh na otočić kao mjesto sabranosti, meditacije, molitve i rada. Pa kad turist stupi na otočić, da osjeti jednu posebnu atmosferu koja će ga potaknuti da se u skladu s takvom atmosferom i ponaša.

Poziv donatorima?

- Svi su donatori dobrodošli. Vjerujem da ima onih koji će prepoznati izvrsne vrijednosti ovog samostana, kao

Obnovljeni krov na benediktinskom samostanu na otoku sv. Marije

i cijelog otočića, a i sadržaje koji će se ponuditi, sukladno ambijentu benediktinskog samostana. Nadam se kako će svojom donacijom ili drugom vrstom stručne pomoći pripomoći da očuvamo ovu kulturno-povijesnu i vjersku baštinu kao zalag budućnosti našeg naroda i naše domovine, kao i europske benediktinske baštine. ■

Kontakt:

ZAKLADA SVETE MARIJE
OTOK SV. MARIJE
20 226 GOVEDARI, MLJET
www.zakladasvetemarije.hr
Tel: 020/744 132
e-mail: info@zakladasvetemarije.hr

Vitraj u predvorju crkve je izradio prof. J. Biffel iz Zagreba

Unutrašnjost crkve - glavni oltar s trolučnim svetištem i jednom apsidom

ENG The island of Mljet is home to an important cultural monument, St Mary's church and Benedictine monastery, which had seen much devastation and decay until recently. The Saint Mary Foundation (Zaklada svete Marije) was established in 2002 with the chief mission of restoring the edifice. We spoke with the director of the foundation, Don Bernardo Pleše.

“Umrimo noćas od ljubavi”

Na ovoj kulturnoj priredbi nastupili su poznati beogradski Hrvati - psihijatar dr. Petar Bokun te dramski umjetnici Aleksandar Alač i Aljoša Vučković, koji je ujedno bio i voditelj programa. Iz Hrvatske, točnije iz Splita, stigla je spisateljica Neda Milić-Bumbak te klapa “More”

Nastup splitske klape “More”

je prikazan film o Tinu Ujeviću u produkciji HRT-a. Izvrstan dokumentarac iz kojega smo mogli vidjeti podrijetlo, inspiraciju i nastajanje pjesničkog puta velikoga hrvatskog pjesnika koji je svojim stihovima, životom i filozofijom obilježio književnu scenu, kako Hrvatske tako i Beograda, gdje je proveo znatan dio svoga života u razdoblju prije Prvog svjetskog rata i između dvaju svjetskih ratova.

TIN OSTAVIO DUBOKI TRAG

Beograđani ga pamte po njegovim nesvakidašnjim noćima, boemštini, ali i anegdotama koje se još uvijek prepričavaju. Psihijatar dr. Petar Bokun govorio je o ličnosti Tina Ujevića, ali i o osobitoj psihologiji njegova stvaralaštva koja je pridonijela originalnosti njegovih stihova.

Jovan Ćirilov, kao izvrstan poznavatelj književnih prilika i prijatelj mnogih pjesnika i književnika, podsjetio je na događaje iz Ujevićeva života, na njegove beogradske dane: “Ima još ljudi koji ga se sjećaju i o njemu pričaju, i to je razumljivo i to je ljudski, i to je dio ljubavi koju su Beograđani imali prema njemu. Moram uzgred kazati, a to nije nevažno, da je izabrana prava ličnost da se nazove ova zajednica i ovaj klub, zato što je on jedna duboka veza između dva naša naroda. I ostat će dokle god bude naših jezika, i dokle god bude njegove poezije, a ona će biti vječna. Moram reći da sam ja u više navrata kada su me pitali ko je pjesnik koga najviše volim, rekao da je to Tin Ujević!”

Stipe Ercegović, koji je govorio u ime organizatora, rekao je kako je ova večer priređena i s ciljem da se osnaže veze Splita s beogradskim Hrvatima kao i splitsko-beogradske kulturne veze općenito. Također, kako bi se stvorila atmosfera prijateljstva i razumijevanja koja je prijeko potrebna u prvom redu običnim ljudima koje su nove granice razdvojile.

Napisao: **Stipe Ercegović**

Klub i čitaonica “Tin Ujević” Zajednice Hrvata u Beogradu, gradu u kojem živi, prema posljednjem popisu stanovništva, čak 12.500 deklariranih Hrvata, organizirala je u subotu 20. ožujka književnu večer posvećenu Tinu Ujeviću. Tijekom odlično organizirane večeri u prostorijama Ustanove kulture “Vuk Karadžić”, publika je dva sata uživala u raznovrsnom i zani-

mljivom programu. Gosti večeri bili su istaknuti beogradski kazališni kritičar i teatrolog Jovan Ćirilov, te poznati beogradski Hrvati - psihijatar dr. Petar Bokun, dramski umjetnici Aleksandar Alač i Aljoša Vučković, koji je ujedno bio i voditelj programa. Iz Hrvatske, točnije iz Splita, tim je povodom stigla spisateljica Neda Milić-Bumbak te klapa “More” koja je izvela splet dalmatinskih pjesama.

Večer je započela najavom programa Aljoše Vučkovića, koji je šarmantno i duhovito vodio priredbu. Nakon toga

Sudionici večeri posvećene Tinu Ujeviću

“To neće ići lako i jednostavno, ali mi kojima je do toga stalo, moramo biti uporni i ustrajni”, rekao je Ercegović.

KLAPA NAGRAĐENA BURNIM PLJESKOM

Splitska klapa “More”, u čijem su sastavu Igor Budeša, Jakša Gilić, Igor Gajak, Nikša Erceg i Emil Kožul, u beogradsku proljetnu večer unijela je duh Dalmacije. Izveli su niz dalmatinskih pjesama, “Čija je ono divojka”, “Jute sam se zaju-bija”, “Izresla ruža rumena”, te pjesme sa svoga najnovijeg albuma “More ti si če-

žnja”, a domaćini i gosti uživali su u njihovoj izvedbi te su ih pozdravili burnim pljeskom i zajedničkim pjevanjem.

Poseban osvrt na Tinovu ličnost dala je splitska spisateljica Neda Milić-Bumbak koja je govorila o emocionalnom životu pjesnika i ženi koju je volio: “Da je mene pitati kako nazvati ovu večer, rekla bi UMRIMO NOČAS OD LJUBAVI. Tin je bio vječiti neženja. Kroz njegove

stihove treba poniknuti gdje leži krivnja što njegove romanse nisu dugo trajale i nisu puno obećavale. Tin je bio zrelo od iskustva, a prezreo od mudrosti.”

Večer, koja se produžila u noć i puna dvorana pokazali su značaj održavanja ovakvih večeri, kako zbog obrazovnog i informativnog karaktera, tako i zbog održavanja hrvatskoga kulturnog identiteta izvan granica domovine. ■

ENG The Tin Ujević Club and reading room of the Croatian community in Belgrade, home as of the last census to 12 and a half thousand Croatians, has organised a literary evening dedicated to the poet Tin Ujević.

Hotel More je ekskluzivni boutique hotel pet zvjezdica smješten u Uvali Lapad jednoj od najljepših lokacija na području grada Dubrovnika, udaljen svega 3,5 km od srca Grada. Dok stara gradska jezgra zrači ljepotom ljudske tvorevine, Uvala Lapad nas osvaja autentičnom i osebujnom ljepotom prirode. Hotel More nalazi se u neposrednoj blizini mora okružen bujnom mediteranskom vegetacijom relaksirajućih boja i mirisa. Šetalište uz morsku obalu odvaja hotel od kupališta te pruža idealno mjesto za šetnju i relaksaciju.

Hotel More je zamišljen i izgrađen kao mali ekskluzivni hotel koji je po svemu nekako drugačiji i posebniji. Hotel nudi 34 luksuzno opremljene sobe i tri apartmana, salu za sastanke, wellness, gym, vanjski bazen, parking, garažu i kupalište.

Ako odaberete Dubrovnik kao mjesto u kojem želite provesti odmor, održati poslovni sastanak, manji skup, seminar ili neko drugo događanje hotel More Vam može ponuditi svoje usluge gdje će ugodnost interijera uz posebnu pažnju osoblja zasigurno opravdati Vaša očekivanja.

Kardinala Stepinca 33
Dubrovnik, Croatia
tel.: + 385 (0) 20 494 200
fax: + 385 (0) 20 494 210
sales@hotel-more.hr

www.hotel-more.hr

Poslije potresa

Juan Mihovilovich ugledni je čileanski književnik hrvatskoga podrijetla. U svom tekstu opisuje osobno iskustvo potresa u Čileu, od kojega je i sam pretrpio veliku materijalnu štetu

Juana Mihovilovich ispred svoje srušene kuće

kuće, stare više od 60 godina. To je tradicionalna stara kuća, debelih ciglenih zidova, presvučenih gipsom, s velikim prozorima. Drveće je skoro doticalo krov kuće, i dok su stakla padala sa svih strana, vidio sam kako je pao cigleni dimnjak i kako propadaju ostatci zidova. Bio je to jedan danteovski spektakl. Nikada ne završava. U dijelu zemljišta na kojem sam sa psom stajao, mali se bazen pomicao na takav način, da nas je voda oboje smočila nekoliko puta. Ja sam bio u ljetnoj pidžami i kasnije sam tek primijetio, ne samo da sam mokar nego da mi je usto nekoliko prstiju porezano od stakala koja su letjela. Potres je sigurno trajao 7 ili 8 minuta, ali meni se to činilo kao vječnost. Poslije je lakše podrhtavanje tla bilo neprekidno, i otprilike nakon pola sada otkako je počelo, odvažio sam se ustati. Čuli su se jausci i dozivanje u pomoć sa svih strana...

(Prevela: Valentina Šprem)

“**B**io sam pisao jednu priču, naslovljenu “In Extremis”, što znači ‘ono što je pri kraju, posljednja stvar, na rubu nečega...’, s podnaslovom Zanimljivosti iz života. Kada sam dovršio, otišao sam spavati. Tada je bilo 1.30 u noći. Probudila me trešnja tla. Pomislio sam da prolazi nekakav šumarski kamion, jer je moja kuća bila pokraj jednoga maloga mosta, koji se povremeno tresao pri prolasku takvih teških vozila iz Celca (Celulosa Constitución). No, osjetio sam nadnaravan štopot, duboku podzemnu buku, iza koje je slijedila eksplozija stakla, drveća i pokućstva. Bio sam udaljen oko 15 metara od dvorišta i znam da sam izašao spotičući se. Neprestano sam padao udarajući o zidove, sve dok nisam došao do dvorišta. Moj pas Fenix, koji je jednogodišnje štene labradora, zavijao je i beznažno trčao. Pokušao sam se pridržati za obližnje stablo (živim u ljetnikovcu sa zemljištem veličine skoro pola hektara, s oko 35 voćaka). Međutim, trešnja tla bila je tako jaka, da je bilo nemoguće ostati na nogama. Shr-

van, uhvatio sam Fenixa i zajedno smo promatrali nevjerovatno pomicanje moje

Tradicionalna kuća, stara više od 60 godina, u potpunosti je u potresu uništena

Ukoliko netko od čitatelja želi pomoći Juanu Mihovilovichu i njegovoj kćeri, može to učiniti uplatom na ovu adresu i račun:

Juan Mihovilovich Hernandez, Manuel Rodriguez 10, Curepto del Maule, Chile

Banco Estado de Curepto, Oficina Sucursal, Curepto, Chile

Broj banke: BECHCLRM, Račun korisnika Mihovilovicha: 42900002909

U znaku 50. obljetnice hrvatskog folklora u Los Angelesu

“St. Anthony’s Tamburica & Kolo Club” s voditeljima folklorne grupe Heidi Granić, maestrom tamburaškog orkestra Tomom Yasetom, te koreografom Željkom Jerganom, stalnim nastupima diljem Amerike nastoje očuvati hrvatsku tradiciju

St. Anthony’s Tamburica & Kolo Club” iz Los Angelesa

Tamburaški orkestar

Napisali: **Borko i Silva Brkić**

Prigodnom zdravicom i zvucima lijericice, gudačkog instrumenta iz dubrovačkog kraja, otvorena je četvrta Hrvatska kulturna ekstravaganza u San Pedru, California, s nazivom “Naslijeđe koje živi”.

Pod pokroviteljstvom “St. Anthony’s Tamburica & Kolo Club” iz Los Angelesa u velikoj dvorani *Warner Grand Theatre* okupili su se gosti iz Amerike i Kanade kako bi pjesmom, svirkom i plesom još jednom pokazali bogatstvo hrvatske kulturne tradicije na koju smo s pravom toliko ponosni.

U višesatnom programu gostujući folklorni ansambli “Kraljica Jelena” iz Kitchenera u Kanadi i “Koraci” iz San Josea u Kaliforniji, gosti iz Konavala iz Hrvatske, klapa “Konoba” iz San Pedra, pjevači iz *Croatian Cultural Center*, San Pedro, djeca “San Anthony’s Children’s School” iz Los Angelesa, te domaćini “St. Anthony’s Tamburica & Kolo Club” proveli su nas Hrvatskom i približili nam stare narodne običaje.

Atrakcija ovogodišnjeg programa bio

je nastup japanskog zbora “L. A. Men’s Glee Club” s arijom “U boj, u boj” iz hrvatske opere “Nikola Šubić Zrinski”, skladatelja Ivana Zajca. Publika ja bila iznenađena činjenicom da je arija jako popularna u Japanu, gdje se izvodi na hrvatskom jeziku još od davne 1919. godine. U Japan su je, nakon Prvoga svjetskog rata, donijeli austrougarski vojnici eva-

kuirani iz Sibira, među kojima su bili i Hrvati. Izvedba japanskog zbora izazvala je velike simpatije i ovacije.

Program je nastavljen prigorskim, moslavačkim i šokačkim plesovima, popijevkama uz pratnju tamburice, dalmatinskim klapskim pjevanjem, ličkim narodnim običajima te pjesmama i plesovima bosanskih i gradišćanskih Hrvata.

Domaćini ove manifestacije “St. Anthony’s Tamburica & Kolo Club” ove godine slave 50. obljetnicu osnivanja. Naime, 1960. godine pri Hrvatskoj katoličkoj crkvi “Sv. Ante” u Los Angelesu, emigrant iz Osijeka Josip Bachman osnovao je tamburašku i folklornu grupu kao snažnu sponu s domovinom. “St. Anthony’s Tamburica & Kolo Club” s voditeljima folklorne grupe Heidi Granić, maestrom tamburaškog orkestra Tomom Yasetom, te koreografom Željkom Jerganom, stalnim nastupima diljem Amerike nastoje očuvati našu bogatu tradiciju i za naraštaje koji dolaze. ■

Mnogo djece je aktivno u folkloru

ENG San Pedro in California was the scene of the fourth Croatian Extravaganza, under the moniker of Living Heritage and hosted by St. Anthony’s Tamburitza & Kolo Club. Guests from across America and Canada gathered at the Warner Grand Theatre.

Novi sjaj Marije Zvijezde

U zadivljujućem krajoliku iznad obale rijeke Vrbas, redovnik Tomislav u osami čuva recepturu glasovitog sira trapista u samostanu *Marija Zvijezda*, kojega je javnost bolje upoznala u Zagrebu prigodom izložbe o tradiciji trapističkoga reda, zaslužnog za kulturni, prosvjetni i gospodarski napredak banjalučkoga kraja

Trapistički samostan snimljen nedavno

Autorica postava izložbe iz riznice trapističkog samostana *Marija Zvijezda* je mr. Lada Ratković Bukovčan. Ta ugledna povjesničarka umjetnosti rekla je kako izložba pokazuje svu slojevitost djelovanja trapista i njihova značenja za banjalučki kraj koji će kao “kamenčić u mozaiku zauvijek sjajiti”. Posjetitelji su razgledali ukupno 50 eksponata kao što su: grb samostana *Marija Zvijezda*, fotografije interijera i okolice, radionica, obrtničkih prvaka, otaca trapista, njihove školske dnevnike, trapistički ha-

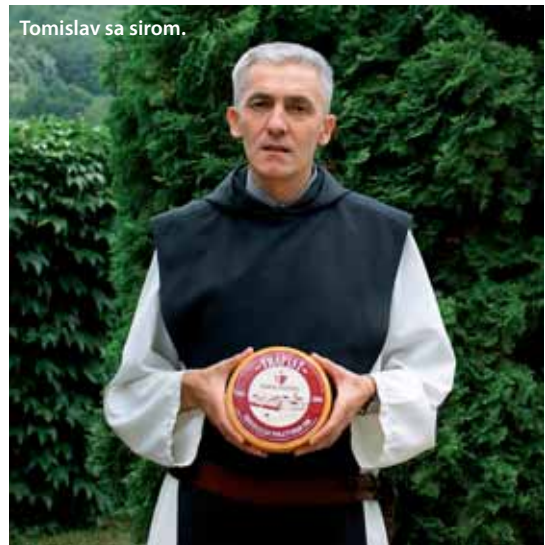
Napisala: **Vesna Kukavica**
Snimke: **Muzej Mimara**

Jubilej osnivanja trapističkog samostana u Delibašinu Selu, nekoć najvećoj opatiji trapista na svijetu, a danas najmanjoj, povod je za prezentaciju susjedne regije Banje Luke u Zagrebu. U Muzeju *Mimara* od 3. ožujka do 11. travnja održana je tako izložba 140. obljetnica trapističke opatije *Marije Zvijezde* iz okolice Banje Luke. Otvarajući izložbu, ministar kulture Božo Biškupić ocijenio je ovaj izložbeni pot-hvat “značajnim događajem za međukulturnu suradnju dviju zemalja”. Iako je riječ o bogatoj sakralnoj baštini koja predstavlja kulturno-povijesni sjaj prošlosti, važno je misliti i na budućnost, “te naslijeđene kulturne poveznice stalno obogaćivati na pragu integracije u mo-

derno europsko društvo”, istaknuo je Biškupić te zahvalio Banjalučkoj biskupiji i biskupu Komarici, te svim stručnjacima koji su pridonijeli da se uz pomoć ove izložbe dobije uvid u neka od “najvrednijih materijalnih dobara toga fascinantnoga sakralnog i kulturnog prostora, što su ih tijekom 140 godina postojanja neumorno stvarali i čuvali mnogobrojni redovnici obilježeni neslomljivom upornošću svoga utemeljitelja, oca Franza Pfannera, koji je u Delibašino Selo stigao 21. 6. 1869. godine”.

Uz predsjednika Hrvatskoga sabora Luku Bebića, na otvorenju su bili nazočni biskup dr. Franjo Komarica te visoka delegacija Vlade Republike Srpske u kojoj je, uz ostale, bio i ministar kulture Anton Kasipović, kao i trapistički redovnik Tomislav Topić te mnogobrojni Banjalučani i prijatelji Banje Luke u Zagrebu.

Tomislav sa sirom.

Postolarski šegrti, kraj XIX. st.

Pričesna daska

bit, obrednike, gradnju hidroelektrane, reklamu za sir iz 1912. godine, drveni sedes za opata i mnoge druge artefakte iz života i rada ovih redovnika koji baštine pravilo oca zapadnog redovništva sv. Benedikta iz Nursije, molitvu i doživotni rad.

TAJNE PROIZVODNJE SIRA

Doživotni rad u Delibašinu Selu danas uživa o. Tomislav Topić kojega su u tajne proizvodnje sira uputili francuski trapisti iz samostana *Mont des Cats* – otkrivši mu recept koji u pojedinom samostanu smije znati tek jedan redovnik. Kao što je poznato, izvorni sir trapist proizvodi se isključivo u samostanima crkvenog reda trapista prema receptu iz 16. stoljeća. Redovnik Topić, s rođenim bratom o. Zvonkom i suradnicima, svakog dana proizvede 55 sireva i to na obližnjem posjedu u Aleksandrovcu u suradnji sa Zemljoradničkom zadrugom *Livač* i Caritasom Banjałučke biskupije. Trapisti ili reformirani cisterciti su, uz kartuzijance, najstroži katolički red čiji sljedbenici žive prema točno definiranom dnevnom rasporedu: bude se u cik zore i odlaze na počinak nakon zalaska sunca. Za razliku od nekih drugih redova, poput franjevac, trapisti žive povučeno od vanjskog svijeta, asketskim stilom života, u

kontemplaciji i molitvi te se bave fizičkim radom. Stoga je samostan *Marija Zvijezda* smješten na osami, iznad obale rijeke Vrbas, gdje svojom monumentalnošću dominira cijelim krajolikom, a Banjałučani ga nazivaju *Trapisti*.

DOBA NAJVEĆEG PROCVATA

Prije stotinu i više godina trapisti su nakon povlačenja Osmanlija iz Bosne i Hercegovine, od 1878. kada tim pro-

stom počinju upravljati austrougarski vlastodršci, uspjeli postati vlasnici golemih površina neobrađenog zemljišta i šuma u banjałučkome kraju. Simpatije mjesnoga stanovništva osvajali su šireći poljoprivrednu proizvodnju, uz siranu, na pekare, pivovare, ali i pilane, ciglane, kovačnice, kamenolom, tiskare, tvornice ljepila, sapuna, boja, sukna... Resi ih i humanitarni rad te skrb o potrebitima i sirotištu. Godine 1895. pokreću školu

Trapisti razvoze svoj sir, kraj XIX. st

u kojoj su obrazovali mladež za više od 30 obrta. Gospodarski procvat koji su poticali trapisti postajao je na prijelazu iz 19. u 20. stoljeće sve vidljiviji! Tako je Banja Luka 1899. dobila prvu hidroelektranu, a 1903. i električnu rasvjetu. Banja Luka je, dakle, dobila rasvjetu samo deset godina nakon glasovite Svjetske izložbe Expo (Chicago, 1893.) na kojoj je naš slavni izumitelj Nikola Tesla osvojio svjetsko povjerenje da izradi sustav rasvjete i konstrukciju pogona hidroelektrane na Nijagarinim slapovima (1896.). Koliko su trapisti bili gospodarski moćni govori podatak da je porez koji su plaćali državi uoči Drugoga svjetskog rata bio malo manji od ukupnog poreza koji je plaćala cijela Banja Luka.

OPSTOJNOST UNATOČ PROGONIMA

Nakon 1945. komunisti su trapistima oduzeli sve posjede te uništili ili opljačkali umjetnine i veliki dio imovine. Trapistima su preostali jedino samostan i crkva, a u zgradi u neposrednoj blizini samostana smjestila se klinika za ortopediju, što se, prema riječima o. Tomislava Topića, pokazalo korisnim za trapiste tijekom posljednjeg rata 90-ih. Dok su mnoge katoličke crkve u Banja-lučkoj biskupiji porušene, pri čemu su i ubijani redovnici i redovnice, trapisti su ostali pošteđeni jer su se u obližnjoj klinici liječili srpski vojnici pa bi even-

tualni napad na samostan bio teško izvediv.

Župa *Marija Zvijezda* u ratu je ipak izgubila većinu stanovništva pa od predratnih 2.500 danas ima tek 260 katolika. Sličnu sudbinu imala je i cijela šira regija, kojoj je Banja Luka danas kulturno i administrativno središte u susjednoj Republici Srpskoj - utemeljenoj tijekom geopolitičkih promjena na jugoistoku Europe prije manje od 20 godina prema Daytonskom sporazumu. U Republiku Srpsku nakon rata 90-ih godina prošloga stoljeća vratio se vrlo mali broj Hrvata, od predratnih 220.000 koji su živjeli na tom prostoru. Očekujući bolja vremena, svojim radom u skladu s tradicijom i strogim pravilima svog reda, banjalučki trapisti braća Topići daju nadu kako sjaj *Marije Zvijezde* neće utrnuti.

Ako se na Balkanu počne ikad poštovati *Rezolucija Vijeća Europe o osudi komunističkih zločina* (2002.), trapisti se nadaju pravednom postupku prema njihovu redu, priznanju

njihova doprinosa mjesnoj zajednici te povratu oduzete imovine.

Banja-lučki biskup Franjo Komarica, koji je zagovarao postavljanje ove izložbe u Zagrebu, izrazio je zadovoljstvo što se njome otvara novi pogled na opstojnost Hrvata u tom dijelu BiH, pozivajući sve banjalučke i entitetske čelnike da Hrvate katolike prihvate kao svoje sugrađane. Ovaj kulturni događaj biskup Komarica je nazvao glasom "istine o postojanosti i opstojnosti Hrvata u banjalučkom kraju". Na zemaljskoj kugli djeluje 2.500 trapističkih redovnika i redovnica u 101 muškom i 73 ženska samostana na raznim meridijanima, a u ovom dijelu Europe jedini trapistički samostan jest *Marija Zvijezda* u kojemu žive samo dva redovnika iz okolice Banje Luke, braća Tomislav i Zvonko Topić koji kažu da će *Mariji Zvijezdi* obnovljena proizvodnja

sira trapista nakon stanke od 12 godina vratiti život i stari sjaj. ■

Habit
(odjeća
redovnika)

Serapion Huber, Portret o.
Franza Pfannera, 1893. -
1897. g.; ulje na platnu

Gradnja hidroelektrane, 1899. g.

ENG A thematic exhibition opened recently in Zagreb on the occasion of the 140th anniversary of the establishment of the Trappist abbey of Mary of the Star near Banja Luka. The exhibition featured some 50 items related to the tradition of the monastery, which has brought cultural, educational and economic progress for thousands in the Banja Luka region.

U znaku zajedništva domovinske i raseljene Hrvatske

U organizaciju Dana uključeni su istaknuti pojedinci, kulturne udruge, javni djelatnici, učitelji i učenici Hrvatske nastave u zajedništvu s predstavnicima Generalnog konzulata RH u Stuttgartu, upriličivši nekoliko dobro osmišljenih i hvalevrijednih priredbi

Recitacije učenika

Tekst: M. D.

Već nekoliko godina hrvatska zajednica u Stuttgartu raznim književnim, kulturnim, glazbenim pa i športskim priredbama obilježava Dane hrvatskog jezika. Oвогодишnji Dani održani su od 13. do 17. ožujka u glavnome gradu Baden-Württemberga gdje živi oko petnaest tisuća Hrvata. U organizaciju Dana uključeni su istaknuti pojedinci, kulturne udruge, javni djelatnici, učitelji i učenici Hrvatske nastave u zajedništvu s predstavnicima Generalnog konzulata RH u Stuttgartu, upriličivši nekoliko dobro osmišljenih i hvalevrijednih priredbi.

Već 13. ožujka na poziv koordinatora Hrvatske nastave u Baden-Württembergu posjetila je Centar hrvatske nastave u Stuttgartu poznata hrvatska dječja spisateljica Sanja Pilić. Tu se družila s učenicima i učiteljima te u neusiljenom razgovoru s njima otkrivala "tajne" svojih slikovnica, priča i pjesama po kojima je postala poznata u svijetu djece i odraslih.

Zatim je gošća Centra hrvatske nastave u Stuttgartu bila hrvatska pjesnikinja Malkica Dugeč, koja već više od tri desetljeća živi i djeluje u Stuttgartu. Riječ je o autorici dvadesetak knjiga među ko-

jima je i knjiga pjesama za djecu "I cvijet može zaplakati".

Prvo predstavljanje ove zbirke upriličila je zajedno s koordinatoricom Hrvatske nastave prof. Jasnom Aničić, koja je ujedno i voditeljica Centra hrvatske nastave, u prekrasnim prostorijama koje tek odnedavno stoje na raspolaganju učenicima Hrvatske nastave. Dobro osmišljenim i pripremljenim, zanimljivim razgovorom između Jasne Aničić i pjesnikinje M. Dugeč učenici su, kao i svi ostali, imali priliku doznati mnoge pojedinosti ne samo o književnom radu općenito, o njezinim susretima s drugim hrvatskim pjesnicima, već i o nastanku njezine prve dječje knjige pjesama. Živahnosti ovoga susreta uvelike su pridonijeli sami učenici, čak i oni najmlađi iz 1. i 2. razreda koji su oduševljeno recitirali njezine pjesme.

Nešto prije termina predviđenih za obilježavanje Dana hrvatskog jezika, Hr-

vatska kulturna i športska udruga VELEBIT, na čijem je čelu vrijedna i kreativna Hrvatica Marica Špehar, već 6. ožujka održala je književno-glazbenu i plesnu priredbu posvećenu Danima hrvatskog jezika te se na taj način uključila u povijesno obilježavanje izlaska Deklaracije o nazivu i položaju hrvatskoga književnog jezika, a koje Hrvati diljem svijeta slave tek od neovisnosti Republike Hrvatske. U književnom dijelu programa pod nazivom "Pjesnici pišu - učenici čitaju" sudjelovali su učenici Hrvatske nastave sa svojom učiteljicom prof. Brankom Kordić te hrvatska pjesnikinja prof. Malkica Dugeč.

U povodu Dana hrvatskog jezika Generalni konzulat RH u Stuttgartu upriličio je svečanu akademiju koja se pod nazivom "Blagdan riječi hrvatske" održala 15. ožujka u prostorijama GK.

Puno truda, ljubavi te vjere u zajedništvo domovinske i raseljene Hrvatske utkano je u navedene priredbe. ■

Mnogobrojna publika pratila je priredbu Dana hrvatskog jezika

ENG For several years now the Croatian community of Stuttgart has marked their Croatian Language Days with various literary, culture, music and sports events. This year's Days were held from March 13th to 17th in the capital of the German state of Baden-Württemberg, home to some fifteen thousand Croatians.

Osmijeh na dječjem licu najveći je dar

Najbolji segment "Klaićeve" su liječnici i ostalo medicinsko osoblje iz gotovo svih specijalnosti i subspecijalnosti dječje medicine, ujedinjeni u jedinstveni tim Klinike za dječje bolesti s jedinstvenim ciljem – pomoći djetetu

Prof. dr. sc. Božidar Župančić

organizatori Prvoga svjetskog kongresa dječje kirurgije koji je održan 2004. godine u Zagrebu, a kongres u Dubrovniku će pohoditi gosti iz Japana, Novog Zelanda, SAD-a, što je velika stvar za struku. Ovo je godine kongres bilo teže organizirati nego ikada, ali na sreću pripreme teku zadovoljavajuće – zaključio je prof. Župančić.

MALI PACIJENTI IZ SVIH KRAJEVA HRVATSKE

Položaj Klaićeve u središtu hrvatskoga glavnoga grada, u neposrednoj blizini Hrvatskoga narodnog kazališta i Muzeja "Mimara" nije samo zemljopisna odrednica, nego i više od toga. On je metafora položaja "Klaićeve" u hrvatskoj pedijatrijskoj medicini. Zaista, najveća i jedina samostalna bolnica namijenjena djeci ujedno je i središnji, glavni čimbenik u promidžbi i ustroju programa za zdravlje djece. - Doista je tako. Naši mali pacijenti dolaze iz svih krajeva Hrvatske i svima njima pokušavamo pružiti i osigurati primjereno liječenje. Što ih prije operiramo, prije se oporavljaju i vraćaju doma. A to je njihova velika želja. Jer kod nas se liječe djeca kojima je već odvajanje od roditelja veliki šok. Kada se tomu doda i bol, vjerujte, nije nam lako. Zato je moja najveća nagrada kada se moj mali pacijent probudi i nasmiješi nakon operacije. A tek kada sretan s mamom odlazi doma. U dječjoj kirurgiji veliku ulogu ima pristup i skrb za našu djecu – iznimno emotivno ispričao je prof. Župančić.

Stalno prožimanje tradicije i novih postignuća ostavlja dojam na posjetitelje već na prvi pogled. Arhitektonski, to je zanimljiva cjelina četiriju objekata iz nekoliko razdoblja, od secesijskog bisera, stare "Fisherice" koja dominira proče-

Razgovarala: **Ivana Rora**

U bolnicu nitko ne odlazi rado. U dječju bolnicu još manje jer bol djeteta preteška je za naše male anđele, ali jednako tako i za njihove roditelje. Upravo je Klinika za dječje bolesti Zagreb ili popularno zvana "Klaićeve" jedinstvena ustanova za zdravstvenu skrb za djecu i adolescente u Republici Hrvatskoj. Za djecu, ali i za roditelje koji u takvim situacijama neumoljivo opsjedaju liječnike i sestre želeći prije svega pomoći i olakšati bol svojoj djeci. A u "Klaićevoj" nas dočekaju ljudi,

velikog toplog srca, liječnici i sestre koji svojom stručnošću i osmijehom olakšavaju svaku bol, strah i strepnju.

Upravo takvim doživjela sam profesora Božidara Župančića, predstojnika Klinike za dječju kirurgiju "Klaićeve" koji je član Društva kirurga Srednje Europe i predsjednik Hrvatskoga kirurškog društva. Upravo su hrvatski kirurzi domaćini velikoga stručnog skupa kirurga Srednje Europe koji će se održati od 28. travnja do 1. svibnja u Dubrovniku. Riječ je o trećem kongresu kirurga iz ovog dijela Europe, na kojem su svoje sudjelovanje najavile 34 zemlje.

- Posebno smo ponosni da smo bili

ljem bolnice, preko središnjeg Turinina objekta iz razdoblja hrvatske moderne, do suvremenoga dvorišnog zdanja. Medicinski, to je moderna europska klinika izgrađena na čvrstim temeljima dugogodišnje tradicije i iskustva.

- S više od 13.500 m² korisne površine, 650 djelatnika i 205 bolničkih postelja "Klaićeva" je ujedno i najveća dječja bolnička ustanova u Hrvatskoj. U godini se u bolnici hospitalizira više od 11.500 bolesnika i obavi više od milijun medicinskih postupaka. Kroz ambulate poliklinike godišnje prođe 230.000 bolesnika. No, to je čista statistika. Iz nje se ne mogu očitati osnovne vrijednosti ove klinike: znanje, stručnost i kvaliteta, ali i ljubav, nježnost i osmijeh za dijete. Znanje, stručnost i kvaliteta medicinskih usluga podloga su stalnom inzistiranju na osnovnim načelima naše klinike: cjelovitom pristupu djetetu i timskom radu. Holistički, sveobuhvatan pristup djetetu zahtijeva da se dijete shvati kao cjelovita, nedjeljiva jedinka, da se ne liječi bolest, nego dijete. Timski rad podrazumijeva suradnju na svim razinama i u svim smjerovima, ne samo u sklopu Klinike, već i s nizom suradničkih ustanova, u Hrvatskoj, Europi i svijetu – stručno je konstatirao prof. Župančić.

LJUBAV, NJEŽNOST I OSMIJEH

No onaj najbolji segment "Klaićeve" su liječnici i ostalo medicinsko osoblje iz gotovo svih specijalnosti i subspecijalnosti dječje medicine, a zajedno s nizom drugih stručnjaka ujedinjeni su u jedinstveni tim Klinike za dječje bolesti Zagreb s jedinstvenim ciljem – pomoći djetetu. - Ljubav, nježnost i osmijeh za dijete sastavni su dijelovi liječenja, oni su "liječnik" za sebe. Klinika za dječju kirurgiju nosilac je jedne od ključnih uloga u timu Klinike za dječje bolesti Zagreb. Sa svojih 23 liječnika specijalista (15 dječjih kirurga, 1 neurokirurgom, 4 oftalmologa i 3 otorinolaringologa), većim brojem specijaliziranih Klinike i drugih ustanova, 103 medicinskih sestara (18 viših, 1 viši fizioterapeut i 84 srednje medicinske sestre) te više od 6.000 relevantnih operacijskih zahvata u godini pruža mogućnost cjelovite kirurške skrbi za djecu. Jedina dječja kirurška klinika u Republici Hrvatskoj okuplja gotovo polovicu hrvatskih dječjih kirurga na jednome mjestu, s mogućnošću izvođenja svih ope-

racijskih zahvata na malome bolesniku (osim kardiokirurških) i kod najčešćih "rutinskih" kirurških bolesti i kod najtežijih, rijetkih, prirođenih i stečenih stanja. Bolnički kapaciteti sa sto kirurških postelja ujedno je čine i najvećom ustanovom dječje kirurgije u našoj zemlji – ustvrdio je ovaj odlučni liječnik koji između dvaju medicinskih zahvata ima vremena i za novinare. I ne ljuti se, ne žuri, mirno i s puno emocija govori o svome humanom i nezamjenjivom zanimanju.

"SVE ZA DIJETE POD JEDNIM KROVOM"

Pod geslom "Sve za dijete pod jednim krovom" i u skladu s Međunarodnom konvencijom o pravima djeteta, na koji se način podiže kakvoća i opseg usluga? - Uvijek nastojimo da dijete ostane u najboljoj okolini – dječjoj bolnici – to jest da dovedemo najbolje stručnjake k djetetu. To se ne odnosi samo na stručnjake iz Hrvatske, već i na najpoznatija svjetska imena. U našoj Klinici u proteklih 20 godina radilo je i boravilo dvadesetak multidisciplinarnih kirurških timova iz najboljih svjetskih dječjih bolnica iz SAD-a, Švedske, Švicarske, Njemačke, Francuske i Engleske. Upravo je naša Klinika bila nositelj organizacije svih pet dosadašnjih hrvatskih kongre-

sa dječje kirurgije s međunarodnim sudjelovanjem, od kojih je drugi kongres, u Dubrovniku 1998. godine, ostao zapamćen po vrsnoći prezentacija, mnoštvu istaknutih gostiju iz zemlje i svijeta te po dobroj organizaciji. Posebno smo ponosni da smo bili organizatori Prvog svjetskog kongresa dječje kirurgije koji je održan 2004. godine u Zagrebu, na kojem je sudjelovalo, u sklopu suradničkih struka, više od 1.200 specijalista pedijatrijske i kirurške medicine iz 73 zemlje svijeta i sa svih pet kontinenata – zaključio je Župančić.

I ne samo to. Ova je klinika mjesto gdje se usavršavaju novi mladi liječnici, budući stručnjaci iz područja dječje kirurgije. I medicinske sestre koje toj djeci za vrijeme liječenja i boravka u bolnici postaju mame, prijateljice, drže ih za ruku kada ih boli ili pronalaze najdražu igračku prije spavanja. Za to ne postoji cijena, plaća, nagrada – složio bi se svaki roditelj koji je nekada svoje dijete ostavio u Klaićevoj, pa barem to bila i mala operacija slijepog crijeva. I ne damo našu "Klaićevu" iz središta Zagreba, zasigurno su mišljenja svi koji su jednom tamo došli, prepadnuti napisima u medijima da se bolnica seli izvan grada. Ona tu pripada, upravo na tome povijesnome mjestu, iz kojeg će izrasti budući kirurzi dječje kirurgije. ■

ENG The Children's Hospital in Zagreb is a unique institution for child and adolescent healthcare in Croatia. We feature an interview with Professor Božidar Župančić, the head of the hospital, a member of the Central Europe Congress of Surgeons and the president of the Croatian Congress of Surgeons.

KATARINA FUČEK NOVA PREDSJEDNICA "KATARINE ZRINSKI"

ZAGREB - Na sjednici Zajednice žena "Katarina Zrinski" za novu predsjednicu Zajednice jednoglasno je izabrana Katarina Fuček, ravnateljica Hrvatske matice iseljenika, priopćeno je iz HDZ-a. Izaslanice su izrazile čvrstu potporu radu predsjednice Vlade i predsjednice HDZ-a, među ostalim, mjerama koje Vlada poduzima upravo u cilju snaženja ženskog poduzetništva uz pomoć Strategije razvoja ženskog poduzetništva 2010. - 2013. U svome prvom obraćanju novoizabrana predsjednica Katarina Fuček rekla je da uz čast što je izabrana za predsjednicu preuzima i veliku odgovornost jer Zajednica žena "Katarina Zrinski" je i snažan promotor ciljeva najjače političke stranke u Hrvatskoj, Hrvatske demokratske zajednice. Predsjednica Zajednice žena "Katarina Zrinski" bila je dosad Bianca Matković.

o promjeni prebivališta. Australski Vrhovni sud donio je odluku da Vasiljković, kod nas poznat i kao kapetan Dragan, mora biti izručen Hrvatskoj. Vasiljkoviću je u rujnu prošle godine, nakon odluke Federalnog suda Australije da ga se ne može izručiti, oduzeta australska putovnica i ograničeno mu je kretanje. Vasiljković je u Hrvatskoj optužen za ratne zločine protiv zarobljenika 1991. i 1993. godine na kninskom i benkovačkom području, za što ga čeka suđenje na Županijskom sudu u Šibeniku. Zločine je počinio kao zapovjednik paravojnih postrojbi Crvene beretke i Knindže na tada okupiranom hrvatskom području.

KAPETAN DRAGAN POBJEGAO AUSTRALSKIM VLASTIMA

AUSTRALIJA – Dragan Vasiljković, kojeg Australija treba izručiti Hrvatskoj, je u bijegu. Glasnogovornica australskoga

državnog odvjetnika Roberta McClellanda izvijestila je da je u tijeku policijska potraga za njim, te da on nije izvijestio vlasti

ZA 19 NACIONALNIH MANJINA 41,8 MILIJUNA KUNA

ZAGREB - Za razvoj kulturne autonomije 19 nacionalnih manjina u Hrvatskoj Savjet za nacionalne manjine odlučio je rasporediti 41,8 milijuna kuna, koliko je za ovu godinu osigurano u državnom proračunu. Prema riječima predsjednika Savjeta Aleksandra Tolnauera, manjinske udruge dobile su za ovu godinu u prosjeku 0,47 posto novca manje nego lani napominjući kako će od 101 udruge, koliko ih je zatražilo novčanu potporu, uspjeti financirati njih 92, među kojima su i 14 koje dosad nisu novčano podupirali. "Ukupni zahtjevi udruga bili su 65,1 milijun kuna što pokazuje da se ponašaju u skladu s recesijom jer su lani tražili više od 90 milijuna", rekao je Tolnauer.

PO NALOGU USKOKA UHIĆEN DAMIR POLANČEC!

ZAGREB - Bivšega potpredsjednika Vlade Damira Polančeca policija je uhitila u njegovu domu u Koprivnici te ga po Uskokovu nalogu dopratila na kriminalističko istraživanje u Zagreb. Osumnjičen je za zloporabu položaja i ovlasti u nastavku istrage o Podravci, u čijem je nadzornom odboru bio. "Nemam posebnog komentara, osim onoga što govorim od početka svog mandata predsjednice Vlade, a to je da državne institucije moraju raditi svoj posao i da imaju punu potporu Vlade, odnosno onoga što

se zove politički milje", izjavila je novinarima premijerka Jadranka Kosor upitana za komentar uhićenja bivšeg potpredsjednika Vlade Damira Polančeca. Dodala je da Državno odvjetništvo, Uskok i policija trebaju biti neovisni u svom postupanju, bez obzira na nečije ime i prezime, i pripadnost političkoj stranci, ali vodeći računa o temeljnom ustavnom načelu da je svatko nevin dok mu se pravomoćnom sudskom presudom ne dokaže krivnja.

PRIZNANJE ŽRTVI 30.000 BRANITELJA I CIVILA

ZAGREB - Saborski zastupnici jednoglasno su prihvatili inicijativu Hrvatskog društva logoraša srpskih koncentracijskih logora da se 14. kolovoza proglasi Danom sjećanja na zatočenike neprijateljskih logora tijekom Domovinskog rata. Na taj je dan 1992. godine u Nemetinu po principu 'svi za sve' obavljena razmjena najveće skupine zatočenika, odnosno njih 662, iz srpskih koncentracijskih logora, a većina su bili hrvatski branitelji. Danom sjećanja želi se odati priznanje stradanjima i žrtvi oko 30.000 branitelja i civila, koliko se pretpostavlja da ih je prošlo kroz neki od 60 logora u Srbiji, BiH, Crnoj Gori i na bivšim okupiranim hrvatskim područjima.

Od gornjeg Pounja do Dugog otoka

Zadarska županija vrlo je dinamičnog i raznovrsnoga reljefnog izgleda koji čini na jugozapadu vrlo razvedeni otočni dio, zatim Podvelebitsko i Zadarsko-biogradsko primorje te prostrano kontinentalno zaleđe

Tekst i snimke: **Zvonko Ranogajec**

Zadarska županija službeno je pod rednim brojem XIII., a naziv je dobila po glavnom središtu županije Zadru. Zadarska županija jedna je od četiriju dalmatinskih županija, kao i jedna od sedam hrvatskih županija koja participira na jadranskoj obali. Površinom od 3.643 km četvorna ova je županija jedna od većih u Hrvatskoj, odnosno peta po površini, a zauzima ukupno 6,44 posto hrvatske površine. Prema popisu stanovnika iz 2001. ima 190.117 stanovnika te je tako 11. u Hrvatskoj s ukupno 3,66 posto hrvatskog stanovništva.

Demografski pokazatelji su relativno povoljni jer natalitet od 10 promila nadmašuje mortalitet od 9,7 promila. Po

gustoći naseljenosti od 44 stanovnika po četvornom kilometru Zadarska županija je 17. od 21 hrvatske županije. Pad nakon predzadnjeg popisa zabilježen je zahvaljujući ratnim događajima i iseljavanjima dijela pučanstva. Najviše je pad nataliteta zabilježen u unutrašnjosti županije dok grad Zadar doživljava porast kao jedan od rijetkih hrvatskih gradova. U gradovima živi pola stanovništva županije. Hrvata ima 93 posto, a Srba 3,53 posto. Dobna struktura relativno je povoljna jer je prosječna starost 38 godina, a indeksi starosti 86 posto (u Hrvatskoj 90 posto).

RAZVEDENI OTOČNI ARHIPELAG

Zadarska županija vrlo je dinamičnoga i raznovrsnoga reljefnog izgleda koji čini na jugozapadu vrlo razvedeni otočni dio, zatim Podvelebitsko i Zadarsko-biograd-

ske primorje te prostrano kontinentalno zaleđe. Zaleđe se sastoji od plodne zaravni Ravni kotara, krške zaravni Bukovice, kao i južnog dijela Like s Gračakim poljem i dijelom ličkog Pounja. Otočni arhipelag Zadarske županije je uz onaj u Šibenskoj županiji najrazvedeniji u Hrvatskoj i čini ga 200 otoka, hridi i grebena. Prvi niz otoka čine najveći otoci, južni dio Paga, Vir, Ugljan, Pašman i Vrgada. Drugi vanjski niz se sastoji od Silbe, Oliba, Premude, Molata, Dugog otoka i Iža. Razvedenost obale potenciraju zaljevi: Novigradski, Karinski, Ljubački i Ninski, a najveći zaljev na jugu Dugog otoka je Telaščica, koja je i Park prirode. Obala je od najranijih vremena bila naseljena zahvaljujući položaju u središtu Jadrana i dobrim prometnim vezama prema unutrašnjosti. To je i uzrok dobre naseljenosti i starih

Preko

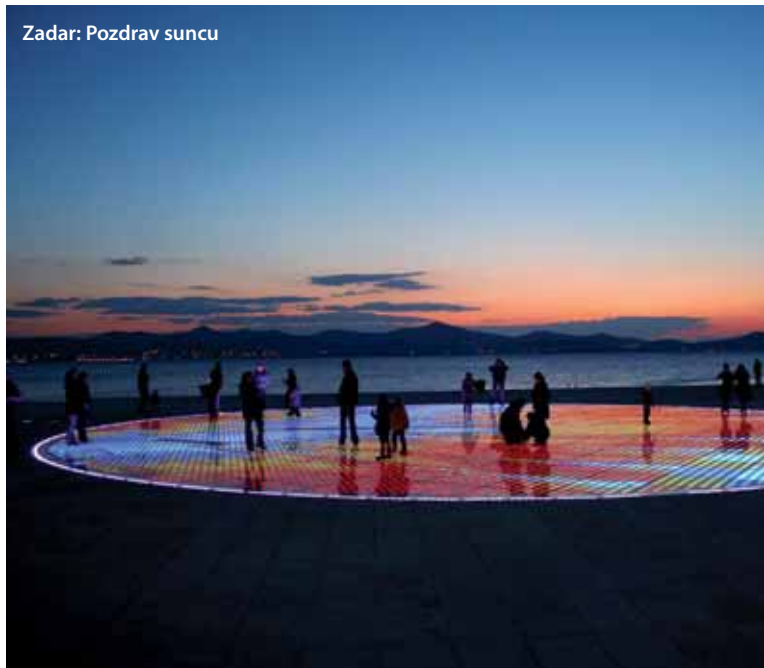

Crkva sv. Križa u Ninu

Zadar: Pozdrav suncu

gradova iz antičkog razdoblja. Ravni kotari su plodna flišna zona, najveća takva na Jadranu koja dominira plodnim tlom, s izvorima vode za natapanje, što čini optimalne uvjete za razvoj ratarstva, stočarstva i vinogradarstva. Prostor od Zemunika pa do Vranskog jezera značajan je u proizvodnji povrćarskih kultura kojima se opskrbljuju ne samo tržnice Zadra, već i kontinentalne Hrvatske. Tu su i poznate plantaže višnje maraske od koje se dobiva nadaleko poznati liker maraskino. Vransko jezero je Park prirode i najveće jezero u Hrvatskoj, s površinom od 57 km četvornih, a značajno je po turizmu i ribolovu. Južno od Velebita i Dinare neplodna je krška zaravan Bukovica. Prostor je prekriven makijom i kamenjarom s uvjetima za ra-

zvoja stočarstva, ovaca i koza. Bukovicu svojim živopisnim kanjonom presijeca rijeka Zrmanja, jedna od najljepših rijeka Hrvatske, dugačka 69 km.

ZADAR - POLITIČKO I GOSPODARSKO SREDIŠTE

Velebit, najduži planinski masiv u Hrvatskoj, omeđuje mediteranski i submediteranski dio Zadarske županije od kontinentalnog dijela Gračačkog polja u južnoj Lici i dijelu ličkog Pounja. Čitav Velebit je Park prirode dok je njegov južni dio u Zadarskoj županiji prostor Nacionalnog parka Paklenice. Veličanstveni krški oblici i strme stijene u kanjonu periodičnih vodotoka Velike i Male Paklenice pravi su raj za alpiniste i planinare koji taj dio Velebita opsjedaju cijele go-

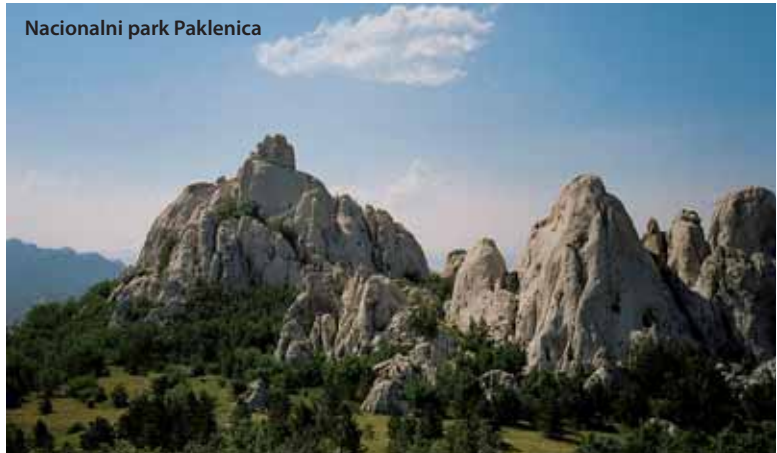
dine. Iznad Paklenice dominira Vaganski vrh sa 1.751 m.n.v. te je najviši vrh Zadarske županije. U Gračačkom polju povoljni su uvjeti za razvoj poljodjelstva, a na južnim obroncima podno Velebita nalaze se Cerovačke špilje, najznačajniji speleološki objekt u Hrvatskoj koji je u funkciji turističke valorizacije. Prostor gornjeg Pounja oko izvorišta Une slabo je naseljen i reljefno nepristupačan.

Zadar je najveće naselje ove županije i peti grad po veličini u Hrvatskoj. Prvi naziv za ovaj grad spominje se iz vremena ilirskog plemena Liburna, Jadera ili Idasse, dok u 2. st. pr. Kr. grad osvajaju Rimljani kao koloniju rimskih građana i grade ga prema svim arhitektonskim planovima rimskih gradova tadašnjeg vremena: s vodovodom, kanalizacijom

Uzgoj povrća u Ravnim kotarima

Nacionalni park Paklenica

Crkva sv. Stošije u Zadru

i popločenim ulicama. U vrijeme Bizanta Zadar preuzima ulogu glavnoga grada Dalmacije, što je ostao sve do 1818. godine. U burnoj povijesti, kada su se mijenjali vladari, Zadar postaje i značajno središte hrvatske književnosti i kulture. Tijekom srednjeg i novog vijeka pretenziju i prevlast nad Zadrom pokazivala je Venecija. Tako je mletački dužd Dandolo 1202. godine iskoristio križare iz 4. križarskog pohoda da osvoje i opljačkaju Zadar. Između dvaju svjetskih ratova Zadar je Rapallskim ugovorom pripao Italiji i stagnirao je zbog neprirodne odvojenosti od svog zaleđa. Velika razaranja grad je doživio savezničkim bombardiranjima u Drugome svjetskom ratu. Njegovima završetkom Zadar se počinje snažno razvijati, a pogotovo nakon Domovinskog rata.

Zadar je danas političko i gospodarsko središte sa snažnom ekspanzijom i ubrzanim rastom zahvaljujući gradnji autoceste i korištenju povoljnog položaja. Snažan razvoj pomorskog prometa, industrije u industrijskim zonama, kao i uslužnih djelatnosti, temelj je za daljnji razvoj ovoga grada. Treba spomenuti i značajan turistički potencijal koji čine crkva sv. Donata, katedrala sv. Stošije, Forum, Kalelarga, gradske zidine, kao i najnoviji arhitektonski radovi Nikole Bašića - *Morske orgulje* i *Pozdrav suncu*. Godine 2002. Zadar je postao peto sveučilišno središte u Hrvatskoj, a tradicija

visokog školstva potječe iz davne 1396. godine kada su u Zadru filozofsko-teološko sveučilište osnovali dominikanci, a iz njega je 1955. proistekao Filozofski fakultet.

ZNAČAJNA TURISTIČKA REGIJA

Biograd na Moru značajan je grad iz hrvatske povijesti po krunidbi hrvatskog kralja Kolomana, kao i po stalnim borbama za svoju opstojnost protiv Mlečana, Turaka ili u najnovije vrijeme pobunjenih Srba. Značajan je po razvoju turizma. Pag je središte istoimenog otoka i grad duge tradicije proizvodnje soli, baš kao i susjedni Nin koji je u povijesti bio i glavni grad Hrvatske za

vladavine kneza Branimira 879. godine te kasnije Petra Krešimira IV. U gradu je bilo sjedište biskupije i biskupa Grigura Ninskog. Benkovac je smješten na kontaktu Ravni kotara i Bukovice, a ima preradu kamena i proizvodnju vina. Kraj Obrovca se nalazi reverzibilna hidroelektrana Obrovac, a grad je postao sinonim za najveći gospodarski promašaj iz vremena komunizma - tvornicu glinice.

Zadarski arhipelag jedan je od značajnijih na Jadranu s velikim brojem noćenja, ali i sve većim brojem turista nautičara, kao i sa smještajnim kapacitetom u hotelima s najviše zvjezdica. Otoci Ugljan i Pašman su zbog blizine kopna i dobre povezanosti sa Zadrom demografski dosta potentni i značajni za razvoj turizma, ali i obrta i ribarstva. Tu se posebno ističe Kali i Tkon, a razvija se i marikultura. ■

Šest gradova i 28 općina

Zadarska županija se sastoji od šest gradova i 28 općina. Gradovi su prema zadnjem popisu stanovnika iz 2001. godine bili: Zadar sa 69.556 st., Biograd na Moru s 5.296 st., Pag s 2.701 st., Benkovac s 2.622 st., Nin s 1.256 st. i Obrovac s 1.055 st., dok su općine: Bibinje, Galovac, Gračac, Jasenice, Kali, Kolan, Kukljica, Lišane Ostrovičke, Novigrad, Pakoštane, Pašman, Polača, Poličnik, Posedarje, Povljana, Preko, Privlaka, Ražanac, Sali, Stankovci, Starigrad, Sukošan, Sveti Filip i Jakov, Škabrnja, Tkon, Vir, Vrsi i Zemunik Donji.

Paški sir

ENG Zadar County draws its name from the county's capital city of Zadar. It is one of the four counties in the Dalmatia region and one of the seven Croatian counties on the Adriatic seaboard.

Škola koja održava ljubav prema slikanju

Berlinski likovnjaci su početkom ove godine, nakon dogovora s fra Petrom Čirkom, ponovno pokrenuli svoje aktivnosti u prostorima Hrvatske katoličke misije, kao na početku svoga djelovanja

Slikari amateri pri radu

Napisala: **Sonja Breljak**

T Prije točno desetak godina u Hrvatskoj katoličkoj misiji u Berlinu pokrenuta je škola crtanja pod vodstvom akademskog slikara Zvonka Kermca. Škola je ubrzo pokazala kako i među berlinskim Hrvatima ima zainteresiranih za likovne radove, kistove i boje, pa je uskoro postigla iznimne rezultate, pokrenula izložbe, kataloge, dobila nagrade, i to čak u dalekom Japanu. Preseljenjem Misije na drugu adresu prije nekoliko godina, nekako se izgubio trag ovoj sekciji. Međutim, naši likovnjaci nastavili su s radom, okupljajući se na različitim adresama. Početkom ove godine, nakon dogovora s fra Petrom Čirkom, ponovno su pokrenuli aktivnosti u prostorima berlinske Hrvatske katoličke misije. Sastaju se u poslijepodnevним satima svakog utorka. Slikaju, razmjenjuju

iskustva, slušaju savjete voditelja Zvonka Kermca. Planirali smo ih nakratko posjetiti. No, entuzijazam ovih zaljubljenika u impresije života izražene u bojama, prešle su i na nas pa smo u njihovu društvu proveli nekoliko ugodnih sati, znatno dulje od previđenoga. Čujmo što su nam polaznici škole rekli.

NEŠTO ŠTO SE NE SMIJE PROPUSTITI

- Slikam u ovoj školi od 2002. godine i dolazim redovito. Moja sklonost nije se razvijala od djetinjstva, razvila se tek ovdje. Počela sam iz radoznalosti da vidim što rade i ostala do danas. Ovo je u početku bila svojevrsna terapija i relaksacija, a sada je hobi i potreba. Lepeza motiva koje slikam je različita, to je sve ono što me u trenutku inspirira. Zvonko Kermc je kao pedagog izvrstan, ima odlične nastavničke kvalitete. A u slikarskoj tehnici je perfekcionista. Od toga mi profitiram

i to nas motivira. (Jagoda Čulina)

- Moja sklonost slikanju postoji od djetinjstva. Crtala sam uvijek braći zadatke za školu kad je trebalo. I kći Ana je prije slikala u ovoj školi, a sada studira dizajn. Skoro od početka sam u ovoj sekciji. Ovo je za mene nešto što se ne smije propustiti, i hobi i druženje nakon slikanja. Postali smo i međusobno vrlo bliski. Najradije slikam prirodu, a od tehnika sam radila najviše linorez. (Nevenka Domaćinović)

- Ja sam iz Crikvenice. U ovoj grupi sam pet godina. Biram motive životinja i prirode. Ovo je za mene hobi. Ovdje sam počela slikati, prije se nisam time bavila. Voditelj sekcije je izvrstan. (Ankica Parnicki)

- Bila sam u ovoj grupi skoro od početka. Onda sam prestala dolaziti nekoliko godina, zbog nedostatka vremena. Ja sam iz Rijeke. Zanima me strip i ilustracija. Uvijek sam voljela likovnost i vizualni izričaj. Stalno sam nešto crtala. Ovo je za mene hobi, a kreativnost se svakako prenosi na sve u životu. Inače, radim u otvorenom teatru, kao asistent redatelja. Zvonko je precizan i vrlo brižan. (Ana Stanić)

- Ja sam iz Banjaluke, a u Berlinu sam od 1994. godine. Živjela sam jedno vrijeme u Rijeci i tamo sam otkrila sklonost prema slikanju. Od početka sam u ovoj grupi. Kada slikam biram motive mjesta gdje sam prije boravila. Radim akril, olovku, linorez... Zvonko je tako dobar pa ga godinama pratim. Ovo mi je hobi, ali slikam i doma. Imala sam izložbu u Berlinu i Bremenu, a uskoro ću imati i jednu u Nürnbergu. Inače sam odgajateljica i radim s prognanicama u 'Südo-steuropi'. (Jelena Blažan)

- Bila sam i prije u grupi, a sad sam došla opet nakon dulje stanke. Poželjela sam se starog društva. Slikam puno i doma, volim stare kuće, trijemove, di-

Akademski slikar Zvonko Kermc

jelove starih nošnji. Radila sam upravo jednu sliku za crkvu, pozadinu za jaslice u mojem selu Stružecu kraj Popovače u Moslavini. Slika je gotova i za Uskrs je nosim kao dar crkvi. (Marija Matijašević)

- Ja sam iz Vareša i došla samo ovdje 1992. godine. Od početka sam u ovoj crtačkoj školi. Imala sam stanku od tri godine jer sam pohađala preškolovanje. Najviše volim crtati prirodu, radila sam i sakralne teme. Počela sam crtati olovkom, bojama pa u gvašu, akrilu, akvarelu, koji mi je i najteži. Od Zvonka se može puno naučiti. (Marija Čović)

DOBRO PSIHIČKO OPUŠTANJE

- Ovdje sam odavno, već osam godina. Uvijek sam se divila ljudima koji znaju crtati, rado sam gledala slike i one koji slikaju. Mislila sam da ja to ne znam. Međutim, pridružila sam se jer mi se crtanje činilo kao dobro psihičko opuštanje. Volim slikati kuće, cvijeće, životinje, a sada slikam labudove iako volim i sakralne motive. Crtam olovkom, bojama. Ne dolazim redovito jer sam često u Hrvatskoj. U Berlinu sam od 1969. godine. Inače sam iz Banjaluke, ali živimo u Osijeku. Bilo bi lijepo i u Hrvatskoj imati ovakvu grupu. Zvonko zna potaknuti volju za crtanjem i učenjem. I drago nam je da je fra Petar odobrio da grupa crta i sastaje se ovdje u misijskim prostorima. (Dragica Nikolić)

- Ovu sklonost sam uvijek imao, i na baušteli i kao šegrt, uvijek sam tra-

žio kreativnu mogućnost. Došao sam nekoliko godina nakon početka rada ove grupe. Vjerovali ili ne, najviše volim slikati ljudska lica. Zvonko je jako precizan, pravi pedagog. Ovo mi je hobi, ali i više od toga. Kad se uskoro vratim u Vodice, namjeravam se nastaviti baviti slikanjem, a motiva i volje sigurno neće nedostajati. (Franjo Romić)

HARMONIČNA LIKOVNA OBITELJ

Na kraju našeg susreta i Zvonko Kermc, voditelj škole crtanja, akademski slikar, rekao je nekoliko riječi o sebi i školi crtanja.

- Ja sam iz Opuzena. Akademiju sam završio 1985. godine u Novom Sadu. Nakon što sam diplomirao, radio sam kao likovni pedagog u školama u Vrgorcu, a zatim u Karlovcu. Tamo je počeo i moj život umjetnika koji slika i izlaže. Mislio sam tada da mi je pedagogija usputna postaja, ali što sam više radio u školi s djecom, to me više radost tog zanimanja obuzimala. Djeca brzo osjete volite li ih ili ne, tu se ne može glumiti. Dijete počne svoj talent poštovati ako ga podržava pažljivi nastavnik. I u meni je taj talent otkrio nastavnik Ivo Ključić u Opuzenu i svojim radom i stajalištem ulio mi ljubav prema umjetnosti.

U Berlinu sam 16 godina, radio sam u 10 domova, raznim ustanovama. Imao sam sedam samostalnih izložbi, a pripremam krajem godine i osmu. Ovu ško-

lu pohađalo je 50 polaznika u vrijeme kada je fra Jozo svojom dobrotom omogućio da se ova škola održava. Mi smo jedna likovna udruga. Nemamo atelije, štafelaje, ormare, ali ono što imamo pokušavamo kvalitetno iskoristiti. Ne pokušavamo se svidjeti javnosti, radimo, crtamo, sami se uzdržavamo, sve sami nabavljamo, nemamo sponzore, ali to ne znači da je manja kvaliteta rada. Mi smo Likovna udruga Hrvatske katoličke misije, to je naše ime, tako smo se dogovorili. Imali smo dvije izložbe i tri kataloga. Sve tri je podržala Misija. Ilustrirao sam i fra Jozine četiri knjige. On je sada župnik u Ludwigsburgu, rekao je Kermc.

- Pokušavam ljude učiniti radosnima odnosno pomoći im da izraze kreativnost. Pokušavam ih usmjeriti, ne namećući mišljenje, nego druženjem i razgovorom nastojim da zajedno artikuliramo stvari i da stvaramo likovnost koja ima kreativnost i duhovnost, a pruža i radost življenja. Svima nama je bilo teško u tuđini. Ali neki su te teškoće uspjeli premostiti - dodao je voditelj Zvonko.

Vođena Zvonkovom stručnom rukom, ova likovna udruga djeluje i ponaša se poput harmonične obitelji čiji rad obiluje predivnim plodovima, u ovom slučaju stotinama divnih slikarskih radova, raznih motiva i tehnika koje će, nadamo se, uskoro opet moći vidjeti i berlinski Hrvati. ■

Članovi likovne udruge iz Berlina

ENG It was some ten years ago that a course on sketching was launched at the Croatian Catholic Mission in Berlin under the leadership of Academy-educated painter Zvonko Kermac.

Penkalin zrakoplov iznad Zagreba

Iako je široj javnosti uglavnom poznat kao izumitelj mehaničke olovke, Slavoljub Penkala je važan i kao konstruktor prvoga hrvatskog zrakoplova i organizator prvog leta iznad Zagreba prije stotinu godina

Slavoljub Penkala

Piše: **Željko Holjevac**

Poznata starogrčka legenda o ljudima koji su htjeli letjeti poput ptica govori o Dedalu i njegovu sinu Ikaru, koji su uzletjeli krilima načinjenim od labuđeg perja slijepljenog voskom. Znanstveno se prvi počeo baviti problemom letenja talijanski umjetnik Leonardo da Vinci, koji je u doba renesanse izradio prve nacрте letjelica na temelju proučavanja ptičjega leta. Krajem 19. stoljeća njemački inženjer Otto Lilienthal klizio je zrakom s pomoću planeira od voštana platna i vrbovih prutova, nalik na današnje športske zmajeve kojima lebde zmajari. Prvim zrakoplovom s dvostrukim krilima na visini od samo tri metra iznad zemlje letjela su 1903. braća Wright u SAD-u. Poslije toga je Louis Blériot 1909. svojim jednokrilec prele-

tio kanal La Manche između Francuske i Engleske. Ubrzo su zrakoplovima vlastite konstrukcije poletjeli i prvi Hrvati: hrvatski inženjer i izumitelj poljsko-nizozemskog podrijetla Eduard Slavoljub Penkala organizirao je sredinom travnja 1910. probni let zrakoplovom s dvostrukim krilima iznad Zagreba, a bunjevački Hrvat Ivan Sarić iz Subotice digao se iste godine svojim jednokrilec u zrak iznad rodnoga grada.

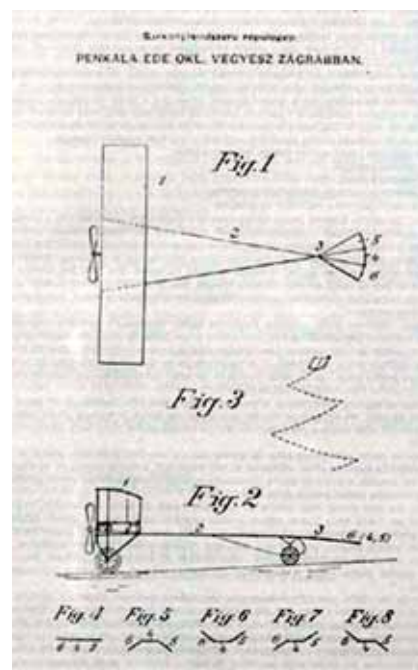
Eduard Penkala rođen je 20. travnja 1871. u mjestu Liptovský Mikuláš u Gornjoj Ugarskoj (danas Slovačka). Njegov otac Franjo bio je Poljak, a majka Marija podrijetlom je bila Nizozemka. Mladi Penkala pokazivao je interes za mehaniku i glazbu, a u prirodi su ga posebno oduševljavale ptice i leptiri. Osnovnu školu završio je u rodnome mjestu, a 1892. maturirao je u gimnaziji u Bielitzu. Iako je na očev nagovor upisao studij medicine na Sveučilištu u Beču, od toga je ubrzo odustao i upisao Kraljevsku visoku tehničku školu u Dresdenu, gdje je diplomirao 1898. s ocjenom dobar. Nakon vjenčanja s pijanisticom Emilijom Stoffregen, koju je upoznao na satovima violine, doselio se u Zagreb i nastanio na Trgu Franje Josipa (danas Trg kralja Tomislava), položivši 1904. prisegu kao kraljevski kontrolor mjera i potpisavši se hrvatskim imenom Slavoljub.

PRVA MEHANIČKA OLOVKA NA SVIJETU

Kao daroviti inovator Penkala se okušao već 1903. izumom termofora. Godine 1906. prijavio je patentnom uredu prvu mehaničku olovku na svijetu, nazvanu po njemu penkalom, a 1907. načinio je prvo nalivpero s čvrstom tintom. Potražnja za tim izumima bila je od početka iznimna: novine su pisale o olovci koju ne treba šiljiti i koja je uvijek iste duljine i stoga prikladna

za svačiju ruku. Kad mu je na temelju samo deset uzoraka mehaničke olovke, poslanih diljem Europe, stigla narudžba za izradu čak 100.000 takvih olovaka, Penkala je preselio svoju malu radionicu u veći poslovni prostor u Ulici Marije Valerije (danas Praška ulica). Još 1906. počeo je surađivati s poduzetnikom Edmundom Mosterom, s kojim je uskoro utemeljio zajedničku tvrtku Penkala-Moster d. d. Godine 1911. otvorio je tvornicu olovaka u današnjoj Branimirovoj ulici, u to doba jednu od najvećih tvornica pišaćeg pribora u svijetu, u kojoj je radilo oko 800 radnika, a proizvodi su se izvozili u više od 70 zemalja.

U međuvremenu je Penkala nizao nove izume: rotirajuću četkicu za zube, sredstvo za uništavanje insekata, deterdžent i plavilo za rublje, džepnu električnu svjetiljku, mano-

Nacrt zrakoplova Slavoljuba Penkale

metar, dinamometar, obrtnu turbinu, uređaj za mjerenje protoka tekućine, preparat za impregniranje drvenih željezničkih pragova, pečatne voskove i dr. Nakon što je 1908. izlio prve gramofonske ploče, na koje je godinu dana kasnije snimao glasove hrvatskih opernih pjevača, Penkala je usavršio mikrofon na gramofonu i izradio kvalitetniju gramofonsku iglu od kroma umjesto čelika. Postignuća je okrunio utemeljenjem poduzeća Elevator za kemijsku industriju d. d. u dvorišnom prostoru između Gundulićeve i Preradovićeve ulice.

INSPIRIRAN PRIRODNIM MEHANIZMOM

Promatrajući često sa sinom Eduardom let ptica i leptira, Penkala je uočio da oni svoj lepezasto rašireni i horizontalno položeni rep prilikom slijetanja sa svake strane malo podignu. Inspiriran tim prirodnim mehanizmom, zamislio je rep zrakoplova koji se mogao pomicati s pomoću čeličnih žica vezanih za upravljač. Patentnom uredu prijavio je u prosincu 1909. svoj uređaj za podizanje u zrak i upuhivanje na krila, a istodobno je u dvorišnoj zgradi na Zrinjvcu počeo graditi dvosjedni zrakoplov "na principu zmaja s posebnim tipom kormila". Letjelicu je gradio prema smjernicama u patentnoj prijavi, a zagrebačke *Novo-*

Dragutin Novak u Penkalinu zrakoplovu

Penkalina mehanička olovka

sti pisale su kasnije kako je Penkalin zrakoplov bio specifične i dotad neviđene konstrukcije kormila, osmišljene prema uzoru na ptičji rep. U izgradnju zrakoplova morao je uložiti novac od prodaje mehaničkih olovaka i drugih izuma jer zagrebački bankari nisu bili zainteresirani financirati neobičan projekt u kojemu nisu vidjeli mogućnost za zaradu. Vojne vlasti dopustile su mu da se koristi vojnim vježbalištem na Črnomercu. Ondje je Penkala u veljači 1910. sagradio hangar za smještaj zrakoplova i tako uredio prvo uzletište u Hrvatskoj. Dok je gradio svoj zrakoplov, Penkala je privlačio pozornost mnogih znatiželjnih Zagrepčana, koji su dolazili gotovo svakog dana na nasip uz vojno vježbalište i ondje satima sjedili, promatrajući što radi čovjek koji je već iz daljine bio prepoznatljiv po svojoj omiljenoj bijeloj svilenj kapi s crnim štitnikom istog oblika kakav je nosio i grof Ferdinand von Zeppelin, poznati njemački konstruktor zračnog broda.

U međuvremenu je Penkala upoznao mladoga urarskog mehaničara Dragutina (Karla) Novaka. Na preporuku svojeg staratelja i ujaka Kolomana Arkusa, bojnika u austrougarskoj vojsci, Novak je najprije postao čuvar Penkalina zrakoplova i alata u hangaru, ali se ubrzo pokazao predanim i pouzdanim suradnikom u dovršavanju montaže zrakoplova i upravljanju njime. Čim je Penkalin zrakoplov bio spreman za polijetanje, Novak je 15. travnja 1910. izveo prvi probni let iznad Zagreba, a zatim je u

lipnju iste godine, kao prvi hrvatski pilot, priredio prvi javni let za zagrebačko građanstvo, o čemu su pisale sve zagrebačke novine.

ISTRAŽIVANJA JE PREKINIO PRVI SVJETSKI RAT

Budući da je zrakoplov s pilotom bio teži od zraka, u zraku ga je održavala snaga motora s dinamičnim potiskom i uzgonom na krilima, a dva para krila bila su pokušaj da se nadoknadi nedovoljna snaga motora. Penkalin zrakoplov letio je u srpnju 1910. na visini od desetak metara. Postupno su letovi bili sve dulji, a i zrakoplov je doživio mnoge izmjene. Sredinom listopada 1910. zrakoplov je pao i udario u zemlju. Iako ga je mogao popraviti, Penkala je od toga odustao jer nije imao financijski sredstva za to. Zrakoplov je rastavljen, a hangar uskoro prodan poduzetniku Mihajlu Merčepu iz Dubrovnika, koji je na Črnomercu osnovao vlastitu radionicu za gradnju zrakoplova.

Penkalina istraživanja prekinuo je Prvi svjetski rat, kada se uglavnom morao baviti prodajom svojih proizvoda, a njegova blistava karijera završena je iznenadnom smrću 5. veljače 1922. u 51. godini života od upale pluća koju je dobio na službenom putu. U govoru na pogrebu Penkalin prijatelj Izidor Kršnjavi je rekao: "Tvorac penkale ostavio je svoje ime za vječnost!" Penkala je ostavio iza sebe impozantan opus od 80-ak inovacija na području mehanike, kemije, fizike, aeronautike itd. ■

ENG While he is generally known as the inventor of the mechanical pencil — the pen — Slavoljub Penkala is also important as the constructor of the first Croatian airplane and the man who organised the first flight over Zagreb a hundred years ago.

Sreća prati Galu

Gale se bez većih posljedica izvukao iz afere "Kinderzuschuss" o kojoj su pisale sve njemačke novine i u kojoj je izgon dobilo na tisuće gastarbjatera koji su kupovali lažne dokumente, a porad veće zarade. Opet je imao sreću, govorili su Glavičani, ili je, pak, opet pobijedila njegova pamet, kako su držali oni što su ga bolje poznavali. Prvi su navodili kako je slučaj što je poznao Njemicu Silviju, koja ga je izvukla iz zatvora, dok su drugi bili uvjereni kako to nije slučaj, jer Gale je prijatelj upravo sa onima koji mu mogu pomoći, a neprijatelj potencijalnim gubitnicima.

Rodijak je Čipa u Gali vidio samo moć, pamet, snalažljivost i neviđenu laću kojom je ulazio u nevolje i iz njih se izvlaćio. Drugi su, pak, vidjeli samo Galin cinizam, pokvarenost, kurvaluk, sklonost ponižavanju ljudi, lijenost, parazitizam... Navođenjem autentičnih događaja iz njegova života ne bismo daleko otišli. Zapravo bi se potvrdilo da je Gale i jedno i drugo, a po nećemu i treće.

Zna se, na primjer, da je sa 17 godina otišao u Grad s obećanjem da će istući Ciganina Kobru koji je bio strah i trepet za seljake koji su ponedjeljkom dolazili na glavni sajam. Vratio se s velikim ožiljkom na licu, koji ga je učinio šarmantnijim kad je zadovoljan i veseo, a opasnijim kad se naše u kritičnim situacijama. Glavičani su slavili to Galino junaštvo veoma kratko. Jer kako su mnogi govorili, sebe je proslavio, a selu donio nevolje. Naime, otada su gradski uličari češće nego dotad napadali Glavičane, prijetili im i izazivali glavičku djeću koja su posla "na veće škole".

Ništa dobro nije donijelo ni sljedeće Galino junaštvo kada je pretukao policajca Miladina! Bilo je to pred Nikolinom gostionicom gdje je Miladin doveo svezanog švercera duhanom, pa ga počeo tući pred ustrašenim ljudima. Gale je u iznenadnom skoku izvukao Miladinov pištolj, zatim mu oteo palicu, pa ga na-

mlatio. Više je policajaca uskoro opkolilo Galinu kuću, ali njega nije bilo. Toga se dana navečer Gale došuljao pod prozor prizemnice, gdje je stanovao Miladin, te je nekoliko minuta slušao obiteljski razgovor kojemu je bio nazočan i Miladinov komandir Rajko.

Tema razgovora bio je upravo Gale, kojemu su policajci spremali gadnu sudbinu. Prijava je već bila načinjena ali je Miladinu i Rajku to bilo premalo, pa su kazali kako Gali treba pripremiti stupicu i jednostavno ga likvidirati. Nakon tih je riječi Gale poput vihora uletio u Miladinov stan, zatim stao nasred sobe s pištoljem u ruci i s osmijehom promatrao okamenjene policajce. Stajao je tako nekoliko minuta. Potom je ispalio metak u strop iz svog pištolja, pa se bez riječi povukao, pomilovavši po kosi maloga Miladinova sina. I nikada nije dobio poziv na saslušanje, nikada mu vlast nije spoćitnula napad na službenu osobu. Miladin se uskoro razbolio pa je umirovljen i netragom nestao.

Ćudan je bio odnos između Gale i predstavnika vlasti koji su tada bili strah i trepet. Za svakoga osim za Galu. Naprotiv, ljudi iz vlasti bojali su se Gale. Kada se sve sabere i oduzme, ispada da su se bojali dobiti batina od Gale. Oni koji su batinali druge, bojali su se, eto, Gale koji im nikada nije ružno kazao, nije prijetio, nije se razbacivao snagom, nije imao pod glavom nikakva strica ili ujaka.

Glavičani su bili uvjereni da i fratar daje Gali na ispovijedi manju pokoru nego ostalima, a za iste grijehe. Zna se da ga je fra Julijan vratio s ispovijedi uz obrazloženje da ga ne može odriješiti od tolikih grijeha koje mu je Gale pošteno ispovjedio. Podigao se Gale bez riječi, pa krenuo iz crkve. Prepoznavši tada Galu, fratar je potrćao za njim kazavši mu da se vrati i da ga ipak ispovjediti i pričestiti.

Ne bi se sada vratio da ti je hostija od kila, kazao je Gale i mirno otišao.

Takav je bio Gale glavički. Svi ga pri prvom susretu pozele za prijatelja, a svi

kasnije zažale zbog toga. I kad pozele da ga se otarase, on se prikaže kao utvara, kao onaj koji čita misli, pa se jadni ćovjek osjeti nemoćnim i počne se kleti Gali da će, ako zatreba, život dati za njega. A on se samo smijucka i velikodušno oprašta. Ljudi ne znaju ni što oprašta ni zašto, jer napokon, oni bi trebali Gali opraštati, ali svejedno ih mući nelagodać osjećaj krivnje. Moćda su nekada i nekome kazali nešto protiv Gale. A Gale uvijek i pouzdano sve sazna.

Doduše, on nikada nije bio sklon traću, nikada nikoga nije optužio da je protiv njega traćao, ali su se, svejedno, ljudi njemu isprićavali, moćda porad svojih misli ili šaputaćnja u intimnome drušćtvu. On jednostavno uleti u drušćtvo, svakoga grli i ljubi, ćasti piććem i pita treba li kome novaca, posao, nova tvrtka..., a onda najednom zašćti kad iz ljudi poteće prića, kad počnu njega hvaliti, ili pak ode, uz ispriku da ima vaćan posao. Ako, pak pozele netko otićći iz drušćtva prije njega, onda će Gale naći stotinu razloga da ga zadrži, pa makar mu kuća gorjela.

Sve žene koje je ljubio, pa ostavljao, nerijetko maltretirao, kazat će kako ga ne optućuju. Ne, one njega i dalje vole, a optućuju sebe što nisu imale samo malo više takta da ga zadrže do groba. I sretne su što im se dogodio Gale. A on nije bio ni sretan ni nesretan. Ili barem to nije pokazivao. Igrao se života i ljudi, a najviše bi se veselio kad bi ispravno predvidio kako će se ljudi ponašati u odrećenoj situaciji. Ljudi su mu, dakle, služili kao igraćke. Svi osim Rodijaka Čipe, koji je bio, kako je sam priznao, njegova velika slabost.

Stručnjak za jezike

Rodijak Čipa nije imao gotovo nikakvih problema u sporazumijevanju s Nijemcima i strancima uopće, za razliku od ostalih Glavičana koji su nepoznavanje njemačkog jezika doživjeli kao veliku nedaću. Ne, nije Rodijak poznavao njemački, osim nekoliko riječi, već je jednostavno govorio hrvatskim jezikom u svakoj prilici i sa svakim čovjekom. I uvijek se uspio sporazumjeti – naručiti piće, kupiti hranu, podignuti

novac, raspitati se za neku adresu.

Da mi je lako za sve ka za jezik, Bogarca ti poljubim, moga bi položiti za pulira, znao je kazati Rodijak, koji je kupovao hranu za Žutu baraku, u kojoj su stanovali Glavičani. Bez skanjivanja, stida ili nelagode umarširao bi u trgovinu i veselo počeo naručivati uz svoje poznate komentare.

Dajder mi, bite šen, onu konzervu štono junac na njoj uslikan. Meni ta najbolje paše. Surgo ne voli tu konzervu jerbo junac slič i mome kletom volu Maconji koji je bio najjači u selu, jači i od njegova Bilana, govorio je Rodijak, a pošto bi prodavačica ostala nepokretna, on bi prošao za pult pa sam uzeo konzervu.

Nakon samo nekoliko dana toliko bi se sprijateljio s prodavačicama, da su ga s osmijehom dočekivale, zdušno mu pomagale, a često i nagrađivale bočicom nekoga pića ili, pak, cigaretama. A on bi im bez prestanka pričao.

Di vam je Ula? Ona što je jučer radila? E, ona mi je skroz lipa. Baš ko Kata Markova, nako plavkasta i plemkasta. Kakono je tebi ime? Inga, ja Inga. Ti mi sličiš na Ivu Manjinu, samo što si odivenija. A ova tamo, baš ka da nije iz našega sela. Ona bi mogla biti Rošku-lja. Naku sam jednu vidio na derneku kod svetog Ive.

Pričao je tako Rodijak, a prodavačice su se od srca smijale i komentirale na svome jeziku tu čudnu situaciju. Puštale su one Rodijaka da obiđe cijelu prodavaonicu. On bi jednostavno otvarao sva vrata, znatiželjno i bezazleno zavirivao, pa se vraćao sa svojim komentarom. Jednom je obišao kuću izvana, pa zavirio u stan vlasnika, koji se nalazio iza prodavaonice. I tu se uspio sporazumjeti, čak sprijateljiti s vlasnikom i njegovom djecom, pošto je zasjeo na klackalicu i čitav se sat

vremena igrao s Markusom i Gerdom, kako su se dječaci zvali. Potom je gotovo svakodnevno svojim malim prijateljima donosio novu igračku koju je sam pravio. A bio je pravi majstor za nožem izdijeljati zvrk, štrcaljku od zove, puškaricu, sviralicu, pucaljku na žigice, zamku za lovljenje ptica... Zauzvrat je vlasnik prodavaonice darivao Rodijaka tvorničkim igračkama.

Bite šen, pola kila broda, poručio je Rodijak jedne prilike kruh u prodavaonici.

Was? – priupitala je prodavačica.

Jok vas, Bogarca ti poljubim. Šta će mi vas, kad sam osta sam u baraci. Došta mi je pola kile kruva. Neću ni to pojest, jerbo ti ja nisam kruvar, već mi drag kumpir. Po tome sam baš ko vi Njemci. Duša kumpir.

Puliru Franzu nije dao predahnuti. Čim bi ga ugledao, prišao bi sa svojim pitanjima i odgovorima, s čitavim pričama, tako da je nesretni Franz znao zovnuti Galu za prevoditelja. Sve dok se jedne prilike Čipa nije naljutio na Galu.

Dobar si čovik i moj najbolji pajdo, kazao je Rodijak, ali što se ti uvijek mišaš kad ja oću dvi progovoriti sa Vrancom?

Budalo, vidiš li da me pulir zove da mu prevedem to što mu govoriš?

Šta ti imaš privoditi?! Ka da ja ne znam šta ga pitam.

Ne zna on, čovječe Božji, pokušao je objasniti Gale. Jerbo, svatko ima svoj jezik.

Ima i Ciganin svoj jezik. I lebrca. Ali razumi ako ga čovik lipo pita. Triba samo lipo govoriti i svak te razumi, bio je Rodijak uporan. Eto, dosad mi nisi privodio, a ja sve znam o Vrancu. Oklen znam? On mi kaza. Kaza mi je da ima ženu i da je naopaka, ima kuću i njivu od pola dana oranja, ima dvoje dice i ćuku, ima je i mater, ali mu umrla. Ima i veliku školu, zamal je inženjer. I znade njemački bolje neg ijedan naš čovik. Bolje i od tebe, Gale. Jedva sam mu moga sve razumiti. Ko Švabo. Triba pošteno reć, svi Njemci dobro govore po njemački. ■

PETAR MILOŠ

...NDE O RODIJAKU ČIPI

NADRIJEZIKOSLOVNE KNJIGE KAO ZABAVNO ŠTIVO

Pred nekoliko mjeseci, čitajući i pišući o knjizi srpskoga politologa Slobodana Jarčevića *Hrvatska jezička bespuća* (Beograd, 2007.), mogli smo se zabavljati nanizanim besmislicama. Po svojoj je apsurdnosti i apsolutnoj nadriznanstvenosti još zabavnija knjiga istoga autora koja je objavljena dvije godine poslije, a naslovljena je *Gradišćanski Hrvati su Srbi* (Beograd, 2009.). Tako doznajemo da su "nemačke države i Vatikan, preko Hrvata i katoličkih sveštenika, pokrenuli pohrvaćivanje Srba u Austriji, Mađarskoj i Slovačkoj. Nije to bilo davno. Zamislite, taj narod nije ni znao da će ga neko prozvati 'Gradišćanskim Hrvatima'. Učinjeno je to, nažalost, u državi koju su stvorili Srbi u Jugoslaviji. I nije to bilo tako davno - 1919. godine!" Pri potkrjepi svoje tvrdnje autor ove zabavne knjige poziva se ni manje ni više nego na istaknutoga mladoga hrvatskoga povjesničara Željka Holjevca, koji je, naravno, pisao o tom kako su Hrvati u polutisućljetnoj dijaspori postupno počeli rabiti ime Gradišćanski Hrvati nakon raspada Austro-Ugarske Monarhije i ustanovljenja nove pokrajine Burgenland (u prijevodu *Gradišće*) 1921. u novoj državi Austriji. Ali, Jarčević je to shvatio na svoj nada-sve osebujuć način. Uostalom, nije ni mogao drukčije shvatiti jer, prema tomu autoru, "ogromna većina Gradišćanaca govori srpskim jezikom - 'štokavski', ili 'čakavski'..., a samo manjina

Piše: Sanja Vulić

(među njima) koja govori hrvatski ('kajkavski dijalekt') pripadala hrvatskoj naciji".

Među mnogobrojnim besmislicama može se pročitati i kako početkom 18. stoljeća "svi žitelji Bačke su pravoslavni Srbi" jer "tad još nisu bili pokatoličeni Šokci i Bunjevci", kao i da u Dalmaciji do 20. stoljeća nisu živjeli Hrvati. Isto su tako, "u Istri, Kvarneru, Vinodolskoj župi i Gorskom kotaru većinsko stanovništvo bili pravoslavni Srbi – do prvih decenija 17. stoljeća" itd. itd. U skladu s tim "Srbi još nisu bili pokatoličeni i kroatizovani u 15. stoljeću u Dalmaciji, Istri, Lici, Gorskom

kotaru, Vinodolskom kraju ...". Zaključak je zaista zabavan i po Jarčeviću znanstveno argumentiran: "Tamo gde se govorilo srpski jezik, prostirale su se srpske zemlje, a tamo gde se govorio hrvatski jezik, prostirale su se hrvatske zemlje". Pritom je počastio Zagreb i Zagorje ističući kako su tu oduvijek živjeli Hrvati i tu se oduvijek govorio hrvatski, pa je onda to i prostor koji zaista pripada hrvatskoj državi, za razliku od svega ostaloga teritorija.

Ova je knjiga nedvojbenim dokazom da papir zaista sve podnosi. Doduše, možemo se njom zabavljati, ali ne i uljuljkivati u lažnu sigurnost kako je zlo zauvijek iza nas. Takve su nam knjige jasnim pokazateljem da je velikosrpska ideja i težnja za hrvatskim teritorijem još uvijek i te kako živa. ■

IN MEMORIAM: Dr. Vlasta Sindik-Pobor (1923.-2010.)

U ovo doba snažne globalizacije, novi naraštaji sve manje cijene kulturnu baštinu i lijepe običaje koji su se stoljećima čuvali i uvijek s ljubavlju potomstvu prenosili. Zato se sve češće događa da s pojedincem umire cijeli jedan sustav vrijednosti, poimanja života, duhovnoga i etičkoga bogatstva osobe koja je te svoje ljudske vrijednosti cijeloga života brižno njegovala te nastojala i druge za njih oduševiti. Isto tako, svaki novi naraštaj sve slabije poznaje mjesne govore svojih predaka, unatoč modernim nastojanjima za očuvanjem pojedinih dijalektalnih posebnosti.

Odlaskom dr. Vlaste Sindik-Pobor nastala je jedna takva golema praznina. S njom je umro govor jednoga naraštaja Vrbni-

čana na otoku Krku. Premda rođena u Zagrebu, 30. srpnja 1923., svoje je najranije djetinstvo, do polaska u školu, provela kod bake po majci, u Vrbniku. Tako je u obitelji naučila arhaičnu vrbničku čakavštinu i ljudske vrijednosti od kojih nije odstupala čitavoga svojega života, pa ni onda kada je sa suprugom, dr. Grurom Poborom, i dvojicom sinova trajno iselila u Bodon na dalekom sjeveru Švedske. Tu je, 9. ožujka 2010., zauvijek zaklopila svoje oči, izmučena teškom bolešću.

Premda je u iseljeništvu provela gotovo četiri desetljeća, doslovce je svakodnevno održavala vrlo intenzivnu vezu s voljenim Vrbnikom, ali i s brojnim prijateljima i rodbinom u domovini Hrvatskoj. A vrb-

ničku je čakavštinu voljela neizmjerljivo, pa je 1984. u Vrbniku objavila dijalektnu zbirku pjesama *Brince vrbenskih besed*, a 2000., u povodu 900. obljetnice postojanja Vrbnika, podarila je tomu mjestu jedinstven dar - prijevod dječjega romana *Emil* slavne švedske spisateljice Astrid Lindgren. Taj prijevod sa švedskoga na vrbničku čakavštinu, bio je ujedno i prvi hrvatski prijevod toga romana. S vremenom se formirao cijeli vrbnički čakavski književni krug kojega je bila začetnica te desetljećima, do svoga posljednjega daha, ne samo intelektualna nego nerijetko i materijalna podupirateljica.

U doba vladavine naglašenoga egocentrizma, napustila nas je osoba čija je plemenitost većini današnjih ljudi nepojmljiva. Tuguje za njom Vrbnik, Bodon u Švedskoj, obitelj Pobor i svi koji smo je poznavali. (Sanja Vulić)

MONOGRAFIJA "ĐAKOVAČKA KATEDRALA"

Đakovačka katedrala najveća je sakralna građevina hrvatskoga historizma i jedna od najvažnijih srednjoeuropskih sakralnih građevina 19. stoljeća, rečeno je ovih dana na predstavljanju monografije "Đakovačka katedrala" Dragana Damjanovića. Autor je viši asistent na Odsjeku za povijest umjetnosti zagrebačkog Filozofskog fakulteta, a u knjizi se bavi pripremama, gradnjom i opremanjem đakovačke katedrale, posebice arhitektonskim projektima koje su izradili Karl Roesner i Friedrich Schmidt, tada cijenjeni austrijski arhitekti na području sakralne umjetnosti. Monografija opširno obrađuje i unutarnju opremljenost katedrale, slikarstvo i figuralnu plastiku. Knjiga, prema riječima njezina recenzenta Zvonka Makovića, jest znanstveni rad od nacionalne važnosti, a Damjanović je uložio golemi napor da prouči znanstvenu i arhivsku građu o katedrali koja je dotad bila u potpunom neredu. Knjiga o gradnji đakovačke katedrale važna je za povijest umjetnosti jer pokazuje da hrvatski historizam nije bio samo lokalni, već je imao univerzalno značenje, ocijenio je recenzent Tonko Maroević.

TREĆA KNJIGA IZ SERIJALA "HRVATSKI RATNICI KROZ STOLJEĆA"

Treća knjiga iz serijala "Hrvatski ratnici kroz stoljeća" autora Tomislava Aralice, bez ideoloških okvira i na znanstveno-popularan način, obrađuje slabopoznatu tematiku oružanih snaga NDH i ostalih hrvatskih postrojbi koje su se tijekom Drugoga svjetskog rata borile na strani sila Osovine. Tekst pokriva gotovo sve teme, od strukture i borbenog puta pojedinih postrojbi

(kopnenih, pomorskih i zračnih), do uniformi, vojne opreme i naoružanja. Knjiga je opremljena s više od 300 izvornih fotografija te 50 izvrsnih ilustracija u boji Višeslava Aralice. Kao posljednja u serijalu slijedi četvrta knjiga, "Partizani – oružana sila Komunističke partije Hrvatske i Jugoslavije 1941. – 1945.". Autor knjige Tomislav Aralica (Zadar, 1956.), kolekcionar je povijesnog oružja i militarije i zaljubljenik u hrvatsku vojnu prošlost. Od 1991. do danas objavio je stotinjak većih ili manjih radova o povijesnom oružju, autor je nekoliko izložaba i kataloga, kao i knjiga iz serijala "Hrvatski ratnici kroz stoljeća".

"GLASOVITI ZADRANI" DR. ŠIMUNA JURIŠIĆA

Knjiga "Glasoviti Zadrani" dr. Šimuna Jurišića s Odsjeka za kroatistiku Sveučilišta u Zadru predstavljena je u izložbenoj dvorani zadarske Znanstvene knjižnice. Šimun Jurišić, premda po rođenju Splitsanin, već je desetljećima profesor u Zadru gdje, kako je rekao, ima i obiteljske korijene te se smatra dijelom toga grada. Uostalom, dodao je, puno je glasovitih Zadrana uvrštenih u tu knjigu koji rođenjem nisu Zadrani, ali su svoj radni vijek ostavili u tome gradu. Govoreći o knjizi, ravnatelj Znanstvene knjižnice u Zadru prof. Miro Grubić je istaknuo da su glasoviti Zadrani odavno zaslužili takvu knjigu. U knjizi su nabrojene 364 osobe iz zadarske prošlosti te poredane abecednim redom. Knjiga je tiskana u izdanju splitskoga Logosa, a recenzent joj je dr. Aleksandar Stipčević. U ponedjeljak je na predstavljanju knjige govorila i prof. Divna Mrdeža s Odsjeka za kroatistiku Sveučilišta u Zadru.

VIJESTI HR

SASTANAK PREDSEDNIKA HRVATSKE I SRBIJE

OPATIJA - Nakon trosatnoga neformalnoga radnog sastanka uz objed u opatijskom restoranu 'Bevanda', predsjednici Hrvatske i Srbije Ivo Josipović i Boris Tadić izašli su pred novinare, rekavši da je ovaj susret samo početak budućeg poboljšanja hrvatsko-srpskih odnosa. Josipović je naglasio: "Imamo zajednički optimistični pogled na budućnost te znamo da

će Hrvatska i Srbija jednog dana zajedno biti u EU, i to je bio glavni motiv našeg razgovora. Sigurni smo da će nakon ovog razgovora naši susreti biti češći i da će biti konstruktivni kao i ovaj. Uz to, sigurni smo da će vlade naših država raditi u duhu dobrosusjedskih odnosa i pri rješavanju svih pitanja koja nas tište." Srpski predsjednik je napomenuo kako je suradnja u sklopu europskog partnerstva formulacija zajedničkog rada dviju država u budućnosti, te je izrazio želju da cijela regija jugoistočne Europe na kraju uđe u Europsku uniju.

LOVRINČEVIĆ: OVE GODINE BLAGI PORAST BDP-A

ZAGREB - Rast nezaposlenosti u Hrvatskoj će ostati strukturni problem još najmanje godinu dana, jer se tek idućeg proljeća mogu očekivati prve naznake porasta zapošljavanja, ocijenio je premijerkin ekonomski savjetnik Željko Lovrinčević. Ove godine Hrvatska će zabilježiti vrlo blagi rast BDP-a, a iduće godine se očekuje rast od 2 do 2,5 posto, a kako kretanje stope nezaposlenosti kasni za kretanjem stope BDP-a, fenomen pojačane nezaposlenosti trajat će bar još godinu dana, objasnio je Lovrinčević i najavio za drugu polovicu godine Vladine mjere pomoći posebno pogođenim skupinama stanovništva.

N A Š A K U H I N J A

Priprema: Marija Hećimović

SASTOJCI

Biskvit: 6 jaja, 6 žlica šećera, 12 žlica mljevenih oraha, 1 žlica brašna (ili 3 žlice krušnih mrvica), prašak za pecivo i sok od jednog limuna

Krema I.: 6 žumanaca, 6 žlica šećera, 1 maslac od 250 dag, 5 dag šećera u prahu

Krema II.: 1 dcl mlijeka, 8 žlica šećera, 10 dag čokolade, 20 dag mljevenih oraha

Krema III.: 6 bjelanaca, 12 dag šećera, 12 dag prženog šećera

PRIPREMA

Biskvit: U čvrsti snijeg od bjelanaca i šećera dodati jedno po jedno žumance, lagano umiješati smjesu od brašna (mrvice), praška za pecivo i oraha te na kraju dodati limunov sok. Smjesu staviti na lim prethodno premazan uljem i posut brašnom i peći na 180 C.

Krema I.: Pjenasto umutiti žumanca sa šećerom i kuhati na pari dok se ne dobije gusta glatka smjesa te ohladiti. Pjenasto izraditi maslac sa šećerom u prahu i polovicu smjese umiješati u ohlađenu smjesu žumanaca (druga polovica ide u drugu kremu). Ovom kremom premazati biskvit.

Krema II.: Mlijeko i šećer zakuhati te preliti preko oraha, dodati rastopljenu čokoladu te ohladiti. U ohlađenu smjesu dodati preostali izrađeni maslac (od prve kreme). Kremu premazati preko prve kreme.

Krema III.: Na pari kuhati bjelanca sa šećerom dok se smjesa ne počne odvajati od stijenke posude. Istovremeno u drugoj posudi pržiti šećer dok ne bude smeđe boje i uz neprestano miješanje bjelanaca na pari lagano ulijevati prženi šećer. Maknuti s vatre i još kratko miješati dok se bjelanca ne stope s prženim šećerom. Premazati preko druge kreme i ukasiti rastopljenom čokoladom.

NAPOMENA: Prilikom kuhanja bjelanaca na pari za treću kremu posude moraju biti toliko različite veličine da para grije gornju posudu i da je voda ne dodiruje, a plamenik mora biti male do srednje jačine.

Vukovar je čudesan grad, Vukovar je ponos, Vukovar je inat... On je suza u oku, tuga u srcu i osmijeh na usnama. Vukovar je prošlost i budućnost. Smješten na ušću Vuke u Dunav, gdje se nježno dodiruju pitoma slavonska ravnica i brežuljkasti kićeni Srijem. Vukovar je dar svojih rijeka, grad čudnog suglasja europski snažnog, širokog i širokogrudnog Dunava te zavičajne Vuke, čudljive, prepuštene ravnici, naravi prirode i slavonskome podneblju. U povijesnom hodu rijeka, Vukovar je našao svoje mjesto sa starom Vučedolskom kulturom, Vučedolskim Orionom kao najstarijim europskim kalendarom i arheološkim modalitetom Vučedolske golubice, nadaleko poznatim simbolom grada Vukovara. Vukovarska povijest obilježena je i mnogobrojnim značajnim ljudima, a posebno mjesto zauzima nobelovac Lavoslav Ružička, rođeni Vukovarac. Sve vam je ovo poznato, kao i gostoljubivost, dobra jela, pića i slastice koje su Vukovarke iznosile na stol u radosnim obiteljskim i prijateljskim okupljanjima. Možda jedino ne znate da Vukovar ima i svoju tortu, nazvanu po našem gradu heroju, stoga vam predstavljamo recept sa željom da vas bogati okus torte podsjeti na jedinstveni Vukovar.

Uspješno ispričana “Materina priča”

Materina priča predstavila se u Matici kao projekt promocije hrvatske tradicijske kulture, stvaralaštva i ljepota naše zemlje atraktivnom modnom revijom, izložbom i degustacijom

Zajednički snimak
sudionika “Materine priče” s
ravnateljicom HMI-a

Napisala: **Željka Lešić** Fotografije: **Foto Ljubek**

U organizaciji HMI-ja i Udruge Petrine pletilje u srijedu, 30. ožujka u HMI-ju u Zagrebu upriličena je modna revija etnokolekcije Licitarsko srce i Tkanica, autorice Mine Petre. Ova jedinstvena modna revija atraktivnim kreacijama priču o ljepoti naše etnografske baštine. Revija i dojmljive kreacije dio su stvaralaštva etnografskog naslijeđa koje smo baštinili od naših baka i majki. Čuvanjem i promicanjem naslijeđa etnografske kulture, suvremenom čovjeku se želi pokazati ta ljepota i potaknuti ga na očuvanje nacionalnog identiteta.

Čarolija priče o kreacijama započela je kreacijama licitara s posebno kreiranim modelima za mlade. Kreacije su rađene s motivom licitarskog srca, najznačajnijega tradicijskog obilježja grada Zagreba, koji je zasigurno i najčešći oblik ukrasa i veza u narodnim nošnjama iz okolice Zagreba. Prvu kolekciju Licitarsko srce nosile su profesionalne manekenke iz agencije TAROL (Tamara Roglić) i male dražesne djevojčice Lada i Nika, koje su posipale prostor laticama.

Drugu kolekciju Tkanica nosile su poslovne gospođe koje su u ruci nosile poslovnu torbu ili mapu, poznate proizvode s motivom tradicijske nošnje Šibensko-kninske županije. Izdvajamo

nastup Ivane Lušić, ravnateljice ansambla LADO iz Zagreba, novinarke i bivše miss Hrvatske Rajne Raguž, Smilje Škugor, ravnateljice Hine, poduzetnice Nine Kušen Tomljanović, radijske voditeljice i novinarke Sonje Šarunić, poduzetnice Renate Gubić, glavne tajnice HGK u Zagrebu Martine Velnjić, te savjetnice u Gradskom poglavarstvu grada Zagreba Ive Prnjić.

LJEPOTA KREACIJA I MODELA

Zajedno s manekenkama poslovne gospođe modnom revijom daju potporu tkalačkoj zadruzi Tkanica i ženskom poduzetništvu i zapošljavanju u Kninu.

Scenografiju potpisuje Žarko Popov, uz zanimljivu prezentaciju izvor-

nih hrvatskih delicija i vina. Kroz "Materinu priču", a pred odlazak u Padovu i London, prisutne je provela sopraniistica Antonela Malis. Nazočnu publiku tom je prigodom pozdravila Anka Matić, pročelnica za gospodarstvo, rad i poduzetništvo grada Knina i Ante Šimić, direktor TZ Knina, koji je nazočne pozdravio u ime gradonačelnice Knina, Josipe Rimac, kao i ravnateljica HMI-ja, Katarina Fuček.

- Hvala dizajnerici Mini Petri koja je na svoj umjetnički način najbolje povezala spoj tradicije i suvremenosti, a što su predstavile ove mlade uspješne žene koje su ponosno prošetale podijem te će zasigurno to ponoviti i izvan Hrvatske. Te naše razlike koje su vidljive u cvjetnim etnokreacijama, u motivima, vezu od Slavonije preko Dalmacije i posebno ovdje apostrofiranog Knina, zasigurno su naše veliko bogatstvo. To naše bogatstvo treba čuvati, njegovati, jer ćemo se njime predstaviti, širiti ljepotu i istinu o Hrvatskoj po svijetu - istaknula je

Dizajnerica Mina Petra s djevojčicama Nikom i Ladom

Jedna od novih kreacija Mine Petre

Katarina Fuček.

Tom prigodom dizajnerica Mina Petra uručila je ravnateljici prigodan dar te najavila nastavak "Materine priče" u Padovu i Londonu, koja će se realizirati zahvaljujući HMI-ju, tkaljama, gradonačelnici Knina i njezinim prijateljicama koje su nosile reviju. - Vi ste jedna kari-ka u lancu i što više zajednički surađujemo, više ćemo pomoći Kninu i njegovim tkaljama. Što u svijetu budemo više plasirali njihovih proizvoda, one će više raditi jer one hoće i žele raditi - izjavila je ova poznata dizajnerica.

LEPEZA IZVORNIH TRADICIJSKIH PROIZVODA

Sudionici i izlagači izvornih i tradicijskih hrvatskih proizvoda tijekom revije bili su: Karmen Šoštarić, direktorica Zadruga lepoglavske čipke (Lepoglava), Sanja Opačak, autorica projekta i vlasnica tvrtke PAPRENJAK d.o.o. (Zagreb), Alenka Butorac, direktorica i vlasnica tvrtke ŠAPICA d.o.o. (Slatina), Silvija Korolija Brezak, samostalna umjetnica koja se bavi oslikavanjem uskrasnih pisanica sa specifičnim reljefnim motivi-

ma hrvatskoga urbanog područja, zatim Zrinka Babić, učiteljica iz Rakova Potoka, samostalna umjetnica i voditeljica radionice za oslikavanje tradicijskih uskrsnih pisanica s etnomotivima okoli- ce Zagreba i sjevernozapadne Hrvatske, Ante Šimić, direktor TZ grada Knina i predstavnik Tkalačke zadruge Tkanica iz Knina, čiji su izvorni suveniri i pro- izvodi tekstilnog rukotvorstva osvojili mnogobrojne nagrade i priznanja na izložbama inovacija, suvenira i sajмова EKO ETNO I KVARNER EXPO, te Iva- na Pandža, voditeljica robnih marki vina tvrtke AGROKOR VINO, koja je spon- zor današnje priredbe i predstavlja svo- ja kvalitetna vrhunska vina.

Projekt "Materina priča" u HMI-ju predstavio se kao projekt promocije hr- vatske tradicijske kulture, stvaralaštva, rukotvorstva i ljepota naše zemlje atrak- tivnom modnom revijom te izložbom tradicijskih rukotvorina uz degustaciju izvornih hrvatskih proizvoda i kvalitet- nih vina. Upriličena revija je dio projek- ta kojemu je cilj povezati iseljene Hrva- te s domovinom te promovirati "Lijepu Našu" diljem svijeta ■

ENG Mina Petra's Materina priča (Mother's Tale) exhibition of the Licitarско srce and Tkanica weave ethno collection was held in Zagreb on March 30th at the CHF premises, co-organised by the CHF and the Petrine pletilje (Petra's Knitters) Association.

Grupa FeminneM pobjednik ovogodišnje Dore

Za što bolji plasman Hrvatske na Eurosongu u Oslu borit će se grupa FeminneM. Cure su s najvećim brojem glasova i žiriji i publike odnijele pobjedu te tako zasluženo postale 18. predstavnice Hrvatske na Eurosongu. Treću sreću na Dori donijela im je pjesma "Lako je sve" za koju je glazbu i aranžman napisao Branimir Mihaljević, dok su za tekst zaslužne Pamela Ramljak i Neda Parmać. Ovo je prvi veliki uspjeh FeminneMki s novom članicom Nikom Antolos koja se izvrsno uklopila u ovaj trio. Prekrasna pjesma, odličan nastup i atraktivna koreografija jamče odličan uspjeh i na Eurosongu, a sudeći po dosadašnjem iskustvu sigurni smo da će FeminneMke bez imalo treme na najbolji način predstaviti Hrvatsku.

Koncert sjećanja na Ivicu Šerfezija

Koncert sjećanja na Ivicu Šerfezija, koji je umro prije šest godina, održan je u Koncertnoj dvorani "Vatroslav Lisinski". U publici su bili njegova udovica Božica, kao i kći Sanja. Orkestar pod ravnanjem Tonija Eterovića funkcionirao je besprijekorno, a osim Šerfinih prijatelja i kolega iz starih vremena, pjevali su i mlađi pjevači s kojima nije imao priliku dijeliti pozornicu. Svojim izvedbama Šerfinih evergreena odlično su se uklopili Miro Ungar, Tereza Kesovija, Kraljevi ulice, Kvartet Gubec, Boris Babarović iz Crvenih koralja, Vladimir Kočiš Zec, Kičo Slabinac, Marina Tomašević... Zapjevale su i pobjednice Dore, grupa FeminneM, te Josip Katalenić i Robert Čolina, mladi pjevač iz Njemačke. Svi izvođači na kraju su izveli 'Suze liju, plave oči', jednu od najpopularnijih pjesama 'zlatnog dečka'.

25 godina zagrebačkih 'Zvezdica'

Djevojački zbor 'Zvezdice' obilježio je 25 godina rada gala koncertom održanim u zagrebačkome Hrvatskome narodnom kazalištu na kojemu su pod ravnanjem svoga utemeljitelja Zdravka Šljivca predstavili bogat i raznolik program koji je oduševio mnogobrojnu publiku. Koncert je održan pod pokroviteljstvom predsjednice Vlade Jadranke Kosor, koja je nazočila koncertu u društvu predsjednika Republike Ive Josipovića, čije je djelo - vokalna skladba 'Djevojačke vede' također izvedeno. Iz 'Zvezdica' među zvijezde krenule su i Nina Badrić, Tajči, Divasice, Helena Bastić, Petra iz grupe Flyer, Katarina iz ET-a, i mnoge uspješne žene kojima su 'Zvezdice' obilježile mladost, ali i cijeli život.

Ovacije Ivani Mariji Vidović u Torinu

Dubrovačka pijanistica Ivana Marija Vidović održala je koncert u eminentnoj kazališnoj kući u Torinu 'Teatro circolo dei lettori'. Koncert je slavio 200. obljetnicu rođenja jednog od najvećih skladatelja njemačkog romantizma Roberta Schumanna. Na recitalu su se nizala djela 'Blumenstuecke' i 'Papillons op. 2', a ostatak koncerta pripao je interpretaciji cjelokupnog op. 19 'Život cvijeća' Dore Pejačević, koja je ovim koncertom prvi put izvedena u Torinu. S lakoćom, kao da lete svaki na svoj cvijet nekih čarobnih bliskih vrtova nizali su se leptiri u interpretaciji Ivane Marije Vidović. Cvjetovi kako iz pera Roberta Schumanna, tako i Dore Pejačević bili su pravi dokaz da je hrvatska skladateljica svojim znanjem, umijećem i vještinom potpuno stala uz bok velikom Schumannu, no s neoromantičnim dahom i naravno odlikama vremena u kojemu je živjela. Recital je bio popraćen ovacijama, te je izmamio golemi interes da se djela Dore Pejačević izvedu opet u Pjemonteu. (V. K., foto: Walter David Vazquez)

Klapa Makarska: 1968. - 2010.

Neobičan naziv albuma "1968. - 2010." zapravo jednostavno ističe dugogodišnje djelovanje 'Klape Makarska', koja je nastala iz muškog zbora 'J. Jurčević' 1968. godine u Makarskoj. Pod vodstvom maestra Joška Buble, klapa izvodi obrade narodnih pjesama makarskog kraja, uključujući i unutrašnjost makarskog i biokovskog područja. Početkom 1990. klapu preuzima današnji voditelj Milan Jakić. Svojim izvedbama 'Klapa Makarska' očuvala je mnoge tradicionalne napjeve i pjesme, priključivši se tako vrijednim čuvarima i promotorima iskonskog zvuka Dalmacije. Obilježavajući 40. obljetnicu svoga druženja s klapskom pjesmom, na ovome albumu 'Klapa Makarska' zaokružila je svoje stvaralaštvo, usmjereno prema očuvanju skupljenih, tradicionalnih pjesama svoga kraja. Album u izdanju Scardone sadrži 11 tradicionalnih pjesama, koje je obradio M. Jakić, uz jednu novijeg datuma nastanka, autora D. Kodrića.

Mjuzikl 'Jalta, Jalta' ponovno u kazalištu Komedija

Najizvođeniji hrvatski mjuzikl 'Jalta, Jalta', skladatelja Alfija Kabilja i libretista Milana Grgića, ponovno se u obnovljenoj postavi izvodi u zagrebačkom kazalištu 'Komedija'. Trideset i devet godina nakon praizvedbe, novu postavu 'Jalte' uprizorio je novi naraštaj glumaca kazališta 'Komedija', ali i neki iz starije, originalne postave. Tako je redateljsku palicu ponovno preuzeo doajen hrvatskoga kazališta Vlado Štefančić, a u manjoj muškoj ulozi nastupio je i Boris Pavlenić iz stare ekipe. Junake nove zagrebačke 'Jalte' utjelovili su glumci i pjevači kazališta 'Komedija' - Sandra Bagarić, Đani Stipanić, Dražen Čuček, Ronald Žlabur, Mila Elegović, Adam Končić i drugi, nastavljajući tamo gdje je prije 16 godina stala originalna postava koja je ovu predstavu u istom sastavu izvodila pune 23 godine.

HR TOP 10

zabavna

- 1 **Zlatko Pejaković** - Siromah sam, nije me sramota
Hit Records
- 2 **Jelena Rozga & klapa Iskon** - Ostavit ću svitlo
Tonika & Hit Records
- 3 **Jole** - Bagrem bijeli
Hit Records
- 4 **Armin** - Gdje si ti
Hit Records
- 5 **Magazin & Igor Cukrov** - Nebesa
Tonika & Hit Records
- 6 **Severina** - Lola
Dallas
- 7 **Neda Ukraden** - Da se nađemo na pola puta
Hit Records
- 8 **Jasmin Stavros** - Žene
Hit Records
- 9 **Lidija Bačić** - Majčina ljubav
Nema
- 10 **Danijela** - Danijela časti
Dallas

pop&rock

- 1 **Toše Proeski** - Još uvijek sanjam da smo zajedno
Hit Records
- 2 **Nina Badrić** - Znam te ja
Hit Records
- 3 **Tony Cetinski** - Zajedno
Hit Records
- 4 **Gibboni** - Žedam
Dallas
- 5 **Franka Batelić** - Na tvojim rukama
Hit Records
- 6 **Hari Mata Hari** - Sreća
Hit Records
- 7 **Gibboni** - Toleranca
Dallas
- 8 **Carla Belovari** - Otići na vrijeme
Dallas
- 9 **Bolesna Braća** - Stari repper
Menart
- 10 **Nipplepeople** - Sutra
Menart

BILIĆ: MI SMO GLAVNI FAVORITI U SKUPINI

Nakon što je Hrvatska izvukla povoljnu skupinu te će se boriti zajedno s Grčkom, Izraelom, Maltom, Gruzijom i Latvijom, svima je bilo jasno da su izabranici Slavena Bilića zapravo i najjača reprezentacija u skupini za Europsko nogometno prvenstvo 2012. Uslijedio je u Ateni pokušaj dogovora oko sastavljanja kalendara natjecanje. Kad to nije uspjelo, sve je riješeno ždrijebom u Tel Avivu. Slaven Bilić je tako ipak dobio kvalifikacijski kalendar kakvom se nadao uoči propale runde pregovora. Kada u rujnu izleti iz startnog bloka, hrvatska reprezentacija naletjet će na skupinu jakih suparnika, da bi u nastavku ciklusa plovila u uvjetima bonace (Malta, dva puta Gruzija). Vatreni su izbjegli složene turističke paket-aranžmane i daleke letove za razliku od najopasnijeg suparnika Grčke, koja će u rujnu 2011. gostovati prvo u Tel Avivu, a zatim i u Rigi. U prilog Biliću ide i podatak da kvalifikacije zatvaramo u Zagrebu protiv Latvije. - Ždrijeb je uvijek najpravednija opcija, mi nemamo razloga biti nezadovoljni. Naš se dojam nakon ždrijeba nije promijenio, mi ostajemo glavni favoriti u skupini. Imamo relativno težak start, tri prve utakmice igramo protiv tri najbolje momčadi, od toga dva puta gostujemo, ali isti nam suparnici prije ili kasnije moraju doći u goste. Mi smo optimisti, a ponavljam kako nam je puno važnije od ždrijeba da u danom trenutku svi budu zdravi i na dispoziciji - prokomentirao je Slaven Bilić.

Raspored kvalifikacija za Euro 2012.:

- 3. 9. 2010. Latvija - Hrvatska
- 7. 9. 2010. Hrvatska - Grčka
- 8. 10. 2010. Izrael - Hrvatska
- 12. 10. 2010. Hrvatska - Malta
- 26. 3. 2011. Gruzija - Hrvatska
- 4. 6. 2011. Hrvatska - Gruzija
- 2. 9. 2011. Malta - Hrvatska
- 6. 9. 2011. Hrvatska - Izrael
- 7. 10. 2011. Grčka - Hrvatska
- 11. 10. 2011. Hrvatska - Latvija

LJUBIČIĆ SENZACIONALNI POBJEDNIK INDIAN WELLSA

Ivan Ljubičić senzacionalni je pobjednik 3 milijuna i 645 tisuća američkih dolara vrijednog ATP turnira iz serije Masters 1000 u Indian Wellsu. U finalu je svladao sedmog nositelja i osmog tenisača svijeta, Amerikanca Andyja Roddicka 7 : 6 (3), 7 : 6 (5) nakon dva sata i sedam minuta igre. To je deseti ATP naslov za Ljubičića, a prvi na turniru iz Masters serije. Hrvatski 31-godišnji veteran do završnice Indian Wellsa stigao je izbacivši vrhunske igrače, Srbina Novaka Đokovića i Španjolca Rafaela Nadala. Bolji je od Nadala bio u polufinalu, a Đokovića je pobijedio u osmini finala. Ljubičić je smanjio zaostatak u međusobnim dvobojima protiv Roddicka na 7 : 4. Također, uzvratilo mu je za poraz u posljednjemu meču. Bilo je to isto tako u Indian Wellsu prije tri godine kad je Roddick u četvrtfinalu bio uspješniji također u dva tiebreaka. No, ovog puta Ljubičić je, kako je izjavljivao tijekom turnira, igrao neopterećeno i uživao u svakom meču u Kaliforniji. - Gledajući svoju karijeru općenito, osjećao sam kao da mi to nedostaje (naslov ATP World Tour Masters 1000). To je zaista fantastičan osjećaj, napokon ga imati - izjavio je Ljubičić nakon meča.

NA SVJETSKOM DVORANSKOM PRVENSTVU BLANKA OBRANILA NASLOV

Svatko tko se imalo razumije u šport reći će kako je najteže obraniti naslove. Blanka Vlašić to je napravila u Dohi. Na Svjetskom dvoranskom prvenstvu obranila je naslov prvakinje iz Valencije 2008. godine. U Aspire Domeu za zlatnu medalju trebao joj je skok od dva metra. To je pobjeda s njezinim "najnižim" rezultatom ove sezone. Blanka je, podsjećamo, u njemačkom Arnstadtu išla preko 206 cm, a ovosezonski joj je prosjek skokova do Dohi bio 203 cm. Sličan se domet očekivao i u Dohi, ali za to su joj trebale inspirativnije suparnice. "Bila sam spremna preskočiti tih 205, ali to nije važno. Osim zlata, zanimalo me još jedino svjetski rekord. Ali, to mi nije leglo, posebno nakon emocionalnog praznjenja kad sam vidjela da sam osvojila zlatnu medalju", rekla je Blanka Vlašić koja cijele ove sezone, pa tako ni u Aspire Domeu nije imala pravu suparnicu. Blankina najveća suparnica Ariane Friedrich ostala je kod kuće zbog ozljede, no sumnjamo da bi njezin nastup poremetio "konstelaciju" u kojoj je Blanka najveća zvijezda ženskog skoka uvis i jedna od najvećih atletičarki današnjice.

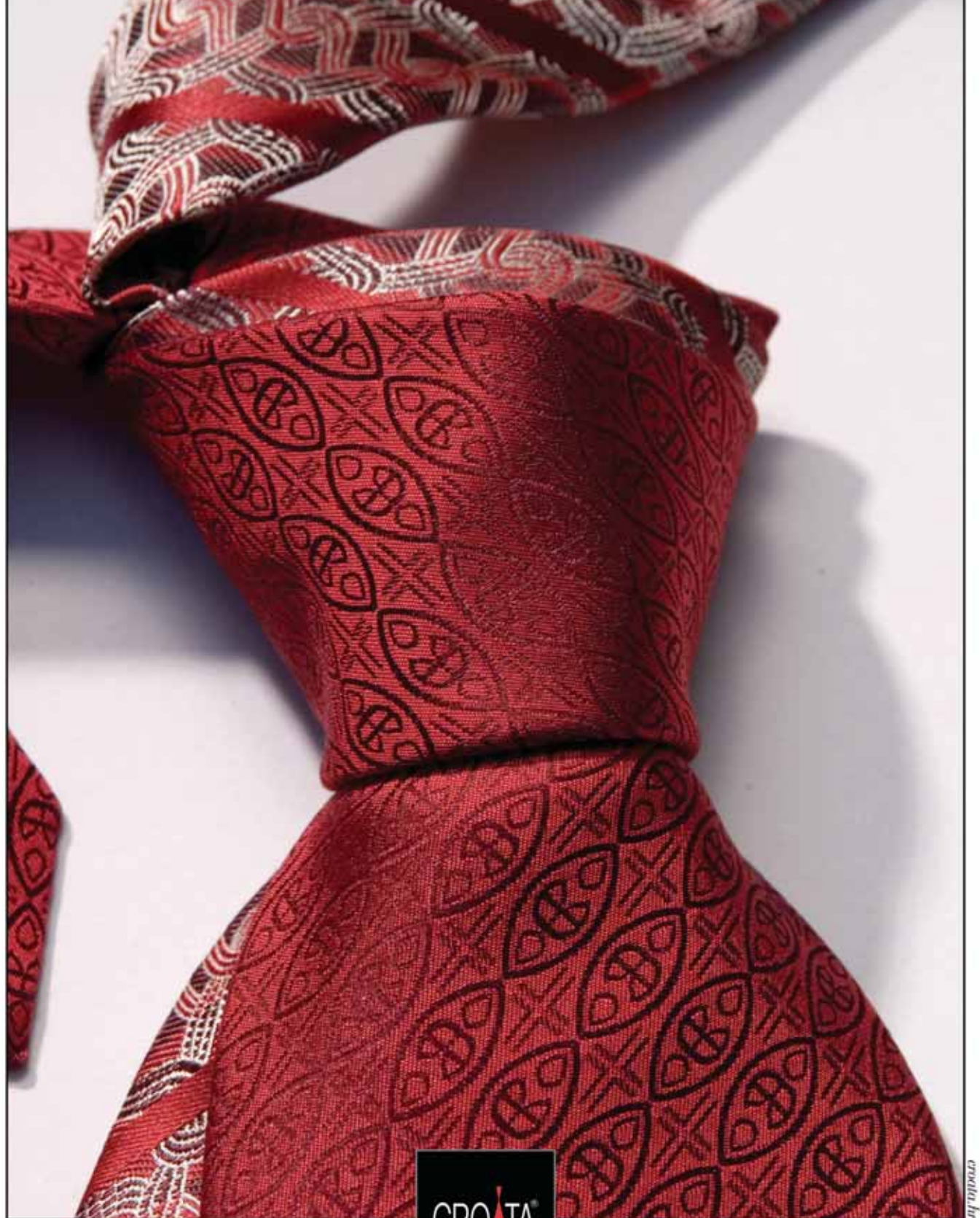
BANDIĆ: GRADNJA U MAKSIMIRU TEK ZA PET GODINA, DO TADA - KAJZERICA

Zagrebački gradonačelnik Milan Bandić rekao je na aktualnom satu Gradske skupštine kako trenutačno nema novca za gradnju stadiona u Maksimiru, ali je istovremeno ponudio alternativu o gradnji manjega zamjenskog objekta na Kajzerici. Naime, na upit zastupnika Vuletića nazire li se konačno rješenje za derutni Dinamov stadion, Bandić je objasnio kako vrijeme recesije nije pravi trenutak za gradnju velebnih betonskih zdanja. "Stadion je simbol grada Zagreba i mora se hitno riješiti. Planiramo rad u tri etape, a prva je zamjenski stadion na Kajzerici za 18.000 gledatelja na kojem bi igrali Dinamo i Zagreb", objasnio je Bandić. Dodao je da je problem sanacije stadiona na Maksimiru naslijeđen još 2000. godine te da se s realizacijom ovoga zamjenskog na Kajzerici mora početi već ove godine. Ustvrdio je da bi gradnja na Maksimiru mogla početi tek za pet do šest godina.

NA KRAJU OTON

- Draga teta, ne znam kako je kod vas u Australiji, ali kod nas se odmah prepozna stručnost i sposobnost zaposlenika. Ja sam nakon dva mjeseca premještena na rad u direkciji poduzeća!

CRO TA

crota.hr

Did you know that the cravat originates from the Croats?

ZAGREB
Ilica 5 (Oktogon),
Kaptol 13

VARAŽDIN
Trg kralja
Tomislava 2

OSIJEK
Županijska cesta 2

RIJEKA
Adamićeva 17

ZADAR
Široka ulica 24
(Kalelarga)

SPLIT
Mihovilova širina 7
(Voćni trg)

CAVtat
Hotel Croatia

DUBROVNIK
Pred dvorom 2,
Hotel Excelsior